МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ЗНУ
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ І ДОКТОРАНТІВ ЗНУ

Різдвяні студентські наукові читання: Vita in lingua

Матеріали ІІ Всеукраїнської студентської науково-практичноїконференції

(8 грудня 2023 р., м. Запоріжжя)

Запоріжжя 2024

УДК 811.111’25’272’42(063)
ББК Ш 143.21-7лО

Різдвяні студентські наукові читання : Vita in lingua : Матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 8 грудня 2023 р.). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 149 с.

У збірнику представлені результати студентських досліджень з актуальних проблем перекладознавства, когнітивної лінгвістики, зіставного мовознавства, літературознавства, методики викладання іноземних мов тощо.

Для мовознавців, викладачів та студентів філологічних факультетів.

Члени редакційної колегії: Морошкіна Г.Ф., к.філол.н., доц.
Вапіров С.Ю., к.філол.н., доц
Василина К.М., к.філол.н., доц.
Веремчук Е.О., д.філол.н., доц.
Залужна М.В., к.філол.н., доц.
Запольских С.П., к.філол.н., доц.
Іваненко С.В., к.філол.н., доц.
Каніболоцька О. А., к.пед.н.,доц.
Надточій Н.О., к.пед.н., доц.
Тєлкова О.В., к.філол.н., доц.

Адреса редакційної колегії: 69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66,
ЗНУ, корп. 2, ауд. 306.
Тел. (061) 289-12-85

Вид-во Запорізького національного університету, 2024

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Гергец К. В. (ЗНУ) Еколінгвістика як новітня міждисциплінарна галузь мовознавства (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т.О.)*…….. 8
Єременко В. І. (ЗНУ) Особливості вживання ідіом з власними назвами в англійській мові та їх лексикографічна репрезентація (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М.В.*) ……. 9
Житнікова А. А. (ЗНУ) Особливості англійськомовних фразеологізмів на позначення смаку (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М.В.*) …….. 11
Замогильна А. О. (ЗНУ) Вербалізація концепту friendship засобами пареміологічного фонду англійської мови (*наук. кер.: к.п.н., доц. Надточій Н.О.)* ……..…. 13
Комарова А. В. (ЗНУ) Використання неологізмів в газетному мовленні (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Приходько Г.І.)*…….. 15
Конєва С. В. (ЗНУ) Лексичні засоби вираження категорії евіденційності в українській та англійській мовах (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т.О.)*……. 17
Коновалова А. Д. (ЗНУ) The influence of the diversified language map and intercultural communication in South Africa on modern English (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Ваніна Г.В.*) ……. 19
Коса Г. В. (ЗНУ) Роль та функції метафор в англомовному політичному дискурсі *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)* ……..**.** 21
Кривега В. Р. (ЗНУ) Неологізми в англомовному публіцистичному дискурсі: структурно-семантичний та функціональний аспекти (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю.І.*) ……... 23
Левадний О. О. (ЗНУ) Особливості використання штучних мов у художніх творах *(наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.)* ……..**...** 25
Моісєєнко М. Ю. (ЗНУ) Структурно-семантичні параметри театральних термінів сучасної англійської мови (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М.В.*) …. 27
Самусь А. Д. (ЗНУ) Особливості утворення авторських неологізмів в романі Дж.Орвела “1984” (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М.В.*) ……. 29
Фадєєва А. С. (ЗНУ) Символьні флоролексеми Сполучених Штатів Америки (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М.В.*) ……. 31
Швайко Б. О. (ЗНУ) Гендерні особливості портретування у романах Т. Драйзера (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю.І.*) …….. 32
Школьна Н. В. (БДПУ) Semantic Functions of Adjoining Constructions in John Grisham’s Novel “The Boys from Biloxi” (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Богдан В.В.*) .. 34
Янко О. Л. (ЗНУ) Засоби створення жанрової своєрідності детективних творів Артура Конан Дойла (мовою оригіналу) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю.І.*) ……..…… 36

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Бойко О. О. (ЗНУ) Особливості англійсько-українського перекладу термінології інструкцій до електронних пристроїв (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Запольських С.П.*) …….. 38
Бочарська А. П. (НУ «Запорізька політехніка») Способи перекладу гри слів у серіалі “The Office” (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Лут К.А.*) ……... 40
Буряк М. О. (ЗНУ) Особливості перекладу медичної термінології (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В.В.*) …….. 42
Гнатуша Ю. Ю. (ЗНУ) Особливості перекладу рекламного дискурсу з англійської мови на українську (на матеріалі косметичних засобів) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Запольських С.П.*) ……. 43
Дорофєєва С. Є. (НУ «Запорізька політехніка») Особливості перекладу культурно-маркованої лексики у серіалі “Bridgerton” (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Лут К.А.*) …… 45
Дядюнова М. І. (ЗНУ) Особливості локалізації англомовних рольових відеоігор українською мовою (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І.О.*) ……. 47
Закусілова С. А. (ЗНУ) Проблема перекладу лексики комп’ютерних ігор (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В.В.*) ……... 49
Іващенко О. С. (ЗНУ) Проблеми перекладу коміксів видавництва DC (*наук. кер.: д.ф.н., доц. Веремчук Е.О.*) …….. 51
Іманова Г. У. к. (ЗНУ) Проблеми та способи перекладу українською французьких діалектизмів (на матеріалі фільму “Bienvenue chez les ch'ti”) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Шаргай І.Є.*) ……...….... 53
Мірошниченко Н. М. (ЗНУ) Відтворення гумору в фентезійних текстах (на матеріалі роману Т. Пратчетта “Guards! Guards!)” (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М.В.*) ……... 55
Олійник К. С. (ЗНУ) Проблеми перекладу художнього тексту (на матеріалі анімаційного фільму “Zootropolis” та його перекладу українською мовою) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М.В.*) ……..…… 57
Петльова О. Т. (ЗНУ) Лексичні маркери магічного дискурсу в оригіналі та перекладі “Поттеріани” Дж. К. Роулінг (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Шама І.М.*) .. 58
Романовська К. Р. (ЗНУ) Лексико-семантичні особливості сучасної англомовної спортивної термінології (*наук. кер.: д.ф.н., доц. Шевченко О.І.*) 61
Седченко О. О. (ЗНУ) Аспекти перекладу інтернет-контенту (на матеріалі дописів президента України В. Зеленського) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М.В.*) ……... 62
Степаненко А. В. (ЗНУ) Проблеми перекладу комп’ютерної гри THE WITCHER 3: WILD HUNT українською мовою (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М.В.*) ……... 64
Черевань С. О. (ЗНУ) Особливості перекладу та культурної адаптації англомовних серіалів українською мовою (на матеріалі американського телесеріалу “The Witcher”) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Погонець В.В.*) ……. 66

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Анваруззаман М. (ЗНУ) Семантичні контексти актуалізації семантики французького полісемантичного дієслова tomber (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є.В.*) ……. 68
Клеменко О. Ю. (ЗНУ) Особливості перекладу фразеологізмів з компонентом “argent” з французької на українську мову (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Павлюк О.О.*) ……. 70
Сливка А. Р. (ЗНУ) Лінгво-когнітивні механізми формування художнього концепту “le téléphone portable” (на матеріалі твору G. Musso “L'appel de l'ange”) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є.В.*) …… 72
Фесенко Т. С. (ЗНУ) Класифікація антропоцентричних фразеологізмів за тематичними групами (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є.В.*) …… 74

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Бородкіна А. А. (ЗНУ) Нумеральний компонент в структурі сталих виразів іспанської мови (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н.О.*) **77**
Верблюдова О. О. (ЗНУ) Вплив соціолінгвістичних факторів на специфіку утворень з префіксом mal – в іспанській мові (на матеріалі неологізмів у медіа дискурсі) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є.В.*) …….. 78
Довганюк К. О. (ЗНУ) Мовленнєвий акт запрошення в сучасному іспанському мовленні (*наук. кер.:* к*.ф.н., доц. Стрюкова Н.О.*) ……. 80
Єнгоян С. Г. (ЗНУ) Номінативне поле концепту «arte» в сучасній іспанській мові (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О.В.*) …….. 82
Здоровецька А. О. (ЗНУ) Неологізми у сучасному іспанськомовному медіадискурсі: функціональний аспект (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О.В.*) 84
Коваль Н. С. (ЗНУ) Лінгвістичні особливості іспанських інернет-мемів (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О.В.*) …….. 86
Лазунько А. О. (ЗНУ) Відтворення національно-культурних особливостей концепту alma у іспаномовному публіцистичному дискурсі (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тарасюк І.В.*) …….. 87
Люта Н. Я. (ЗНУ) Номінативне поле концепту “Ropa” у сучасній іспанській мові (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О.В.*) …….. 89
Микал І. В. (ЗНУ) Лінгвостилістичні особливості іспанськомовного футбольного медіа-дискурсу (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О.В.*) …… 91
Скляренко А. А. (ЗНУ) Лексикографічна репрезентація концепту CASA в сучасній іспанській мові (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О.В.*) ……... 93

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Мамедов І. А. (ЗНУ) Syntaktische Organisation von österreichischen Sprichwörtern (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Мамедова А.І.*) …… 96

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ

Карастаянова В. О. (ЗНУ) Особливості україномовного художнього перекладу китайської лірики (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я.П.*) …….. 98
Коліпаєва О. В. (ХНУ ім. В.Н. Каразіна) Роль прикмет та забобонів у офіційно-діловому стилі сучасної китайської мови (*наук. кер.: к.п.н., доц. Лахмотова Ю.В.*) …….. 100
Сінєльнік О. Р. (ХНУ ім. В.Н. Каразіна) Особливості структури підручників з англійської мови у Китаї (*наук. кер.: к.п.н., доц. Лахмотова Ю.В.)* ……. 101

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Бабич Д. О. (ЗНУ) Античні алюзії у романі “Rose Madder” Стівена Кінга (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.*) ……... 103
Бєляєв Б. С. Значення предметної деталі в романі Стендаля “Червоне і чорне” (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я.П.*) …… 104
Бугрова Л. М. (ЗНУ) Екранізація літературного твору як різновид інтермедіального перекодування (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М.В.*) ….. 106
Вороніна А. М. (ЗНУ) Міф про голема в романі Террі Пратчетта «Глиняні ноги» (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Ніколова О.О.*) …….. 107
Зубань А. Д. (ЗНУ) Проблема хронотопу. Сучасні підходи до аналізу хронотопу художнього тексту (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т.О.*) …….. 109
Красько В. М. (ЗНУ) Пісня як елемент наративу у мюзиклі (на матеріалі анімаційної стрічки “Scrooge: a Christmas Carol” (2022)) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.*) …….. 111
Люсова І. В. (ЗНУ) Значення предметної деталі в романі В.М. Теккерея «Ярмарок марнославства» (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я.П.*) ……... 113
Мандик В. С. (ЗНУ) Війна як об’єкт психологічних рефлексії в сучасній українській мілітарній поезії (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Торкут Н.М.*) ……. 115
Міщенко С. Ю. (ЗНУ) Поетика назви п'єси “Mousetrap” А. Крісті (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.*) …….. 117
Могилевець Д. О. (ЗНУ) Природа емоційної надмірності в характерології О. Бальзака (за романом «Батько Горіо») (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я.П.*) ……. 119
Оніпко Д. С. (ЗНУ) Побутовий аспект буржуазної дійсності в романі Стендаля «Червоне і чорне» (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я.П.*) …… 120
Оніщенко А. О. (ЗНУ) Комп’ютерна гра як різновид інтермедіального прочитання художнього тексту: до постановки проблеми (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.*) …….. 122
Остащенко О. Я. (ЗНУ) Іконічні знаки в екранізації «Колекціонер» Вільяма Вайлера (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.*) ……. 124
Пікалов І. М. (ЗНУ) Поезія Теннісона у переосмисленні художників прерафаелітів (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.*) …….. 126
Скаржинська В. І. (ЗНУ) “The Palgrave Encyclopedia of Global

Shakespeare" в контексті шекспіроцентричної енциклопедічної традиції (*наук. кер.: д.ф.н., проф. Торкут Н.М.*) ……... 128
Струкова М. С. (ЗНУ) Характеротворче значення топосу саду у романі Дж. Остен «Гордість і упередження» (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я.П.*) ……. 129

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Васільєва Е. Є. (ЗНУ) Комунікативна граматика як засіб формування іншомовної комунікативної компетентності учнів 5-7 класів школи *(наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О. А.)* …… 132
Доільніцина Ю. В. (ЗНУ) Особливості використання додатку Story Dice у процесі формування лексичної компетенції учнів молодших класів (*наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О.А.*) ……. 133
Дудка Ю. О. (ЗНУ) Формування англомовної аудитивної компетентності майбутніх вчителів із використанням аудіокниг художніх творів (*наук. кер.: д.п.н., проф. Пахомова Т.О.*) …….. 135
Житнікова А. А. (ЗНУ) Особливості використання інтерактивних ігор в умовах дистанційного навчання при вивченні іноземних мов (*наук. кер.: к.п.н., доц. Борін К.А.*) …… 136
Козиряцька Л. С. (ЗНУ) Особливості використання ігрових технологій на уроках англійської мови (з досвіду педагогічної практики) (*наук. кер.: к.п.н., доц. Пінчук Л.М.*) …… 138
Кононенко О. А. (ЗНУ) Модель застосування технологій CLIL у молодших класах на заняттях з математики (*наук. кер.: к.п.н., доц. Надточій Н.О.*) ….. 139
Лопатченко Д. Г. (ЗНУ) Методика використання пісенного матеріалу у процесі навчання англійської мови здобувачів вищої освіти (*наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О.А.*) …….. 141
Манойло А. Р. (ЗНУ) Використання інтерактивних онлайн-ігор на заняттях з іноземної мови (*наук. кер.: к.п.н., доц. Борін К.А.*) …….. 142
Селін А. С. (ЗНУ) TikTok як платформа публікації освітнього контенту викладача іноземної мови (*наук. кер.: к.п.н., доц. Борін К.А.*) ……. 144
Соляник Я. Є. (ЗНУ) Використання автентичних відеоматеріалів для формування іншомовної комунікативної компетенції студентів коледжу (*наук. кер.: к.п.н., доц. Надточій Н.О.*) …….. 146
Штефанюк В. В. (ПНПУ ім. В.Г. Короленка) Актуальні питання викладання німецької мови для українських біженців (у німецькомовному середовищі) (*наук. кер.: к.ф.н., доц. Криницька Н.І.*) …….. 149

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ГЕРГЕЦ К. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

ЕКОЛІНГВІСТИКА ЯК НОВІТНЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ГАЛУЗЬ МОВОЗНАВСТВА

Екологічний рух в гуманітарних дослідженнях виник як відповідь академічної спільноти на виклики сучасності та екологічні імперативи XXI ст. Хоча екологічна постантропоцентрична концепція життя та екодискурс все ще перебувають на стадії становлення [Buell 2005, с. 1-2], вони засвідчують помітне зміщення у бік теорії симбіотичного світу у різних дослідницьких галузях.

Важливе місце у формуванні екологічної концепції в науковому міждисциплінарному полі посідає еколінгвістика [Куца 2021]. У фокусі уваги науковців залишаються питання мовних змін і контактів, уніфікації та збереження мовних спільнот, мовного домінування, білінгвізму, мовних стратегій маніпуляції [Пасинок 2015, с. 7]. Разом з цим об'єктом дослідження стає мовна репрезентація змін у суспільній свідомості в епоху глобальних екологічних змін.

Еколінгвістика об'єднує різні галузі мовознавства: екологію мови (*ecology of language/s*), яка досліджує взаємозв'язок між мовами; екологічну лінгвістику (*ecological linguistics*), яка транспонує поняття та принципи екології у мову; лінгвістичну екологію (*linguistic ecology*), яка вивчає взаємозв'язок між мовою та середовищем [Жуковська, Деркач 2011, с. 66; Раду 2013; Семенець 2013].

Як справедливо зазначає М. Хеллідей (див. огляд публікацій у [Клочко 2017, с. 94-95]), у мовних структурах віддзеркалюються особливості ситуацій, пов'язаних із збереженням довкілля. Дослідник наголошує на ролі мови у розробці соціальних проблем, демонструє, як за допомогою мовних засобів можна вплинути на соціальну свідомість, спрямувати вирішення актуальних для суспільства питань. На думку О. Морозової, об'єкт еколінгвістики можна визначити як «стосунки між мовою людини та її життям у цілому; вона [еколінгвістика] співвідносить мовні сутності з середовищем їх застосування, впливу якого вони зазнають і на яке, своєю чергою, впливають. Середовище … все те, що будь-яким чином стосується мови» [Морозова 2015, с. 258].

Отже, еколінгвістика сьогодні спирається на екологічне мислення, розуміння системних зв'язків у світі природи та мови, усвідомлення симбіозу живих істот

та середовища їх існування, складність екологічної системи, в якій демографічні, соціальні, політичні, культурні, психічні, інтеракційні й лінгвістичні аспекти неізольовані одне від одного.

Література

Жуковська В. В., Деркач Н. О. Еколінгвістика: становлення та основні напрями досліджень. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки*. Житомир, 2011. № 1(2). С. 66-70.

Клочко С. О. Еколінгвістична парадигма в мовознавстві: витоки. *Південний архів. Філологічні науки*. 2017. Вип. 69. С. 93-98.

Куца В. А. Еколінгвістика як новітній напрям досліджень у сучасній науковій парадигмі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. *Філологія*. 2021 № 52(1). С. 120-122.

Морозова О. Екологічний підхід до аналізу неправдивих висловлень. *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2015. Вип.55. С. 258-266.

Пасинок В. Г. Еколінгвістичні аспекти у фокусі риторики, стилістики та культури мовлення. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2015. Вип. 81. С. 6-13.

Раду А.І. Мовна екологія : напрями та проблеми дослідження. *Гуманітарна освіта в технічних вищих навчальних закладах*. 2013. № 27. С. 191–197.

Семенець О.О. Лінгвоекологія та проблеми мовного вираження суспільних цінностей. *Нова філологія*. 2013. № 58. С. 174–177.

Buell L. The Future of Environmental Criticism: Environmental Crisis and Literary Imagination. Malden : Blackwell Publishing, 2005. 206 p.

ЄРЕМЕНКО В. І.
Запорізький національний університет
Наук.кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ІДІОМ З ВЛАСНИМИ НАЗВАМИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ ЛЕКСИКОГРАФІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

Вивчення особливостей вживання ідіом з власними назвами в англійській мові є актуальним завданням дослідників у сфері лінгвістики. Це пояснюється зростаючим інтересом до культурної взаємодії та вивчення аспектів мовленнєвої поведінки у міжнародному спілкуванні. Висвітлення особливостей вживання ідіом, пов'язаних із конкретними географічними, історичними або культурними

об'єктами, відкриває нові горизонти розуміння специфіки мовленнєвих засобів у контексті міжкультурної комунікації. Мова являє собою живий «механізм», який постійно розвивається, отже, відбувається постійний розвиток та розширення розуміння специфіки та ролі ідіом у вираженні культурних аспектів. Вивченням цих запитань займались такі вчені, як Дж. Лакофф, Дж. Іджер, А. Кіббард та багато інших мовознавців.

Розвиток сучасної фразеології став результатом тривалого історичного процесу, який включав в себе не лише зміни в мовній системі, але й вплив на формування фразеологічних зворотів соціокультурних та історичних чинників. Поняття ідіоми у лінгвістиці стало об'єктом комплексного вивчення, охоплюючи не лише морфосинтаксичні та лексичні аспекти, а й соціокультурні, психологічні аспекти. Процес глобалізації та зростання культурного різноманіття викликав необхідність адаптації ідіом до нових контекстів та сприяв їхній трансформації.

Існує багато визначень поняття «ідіома». Розбіжності в термінології виникли через різні підходи лінгвістів, які, переважно використовуючи семантичні та синтаксично-структурні критерії, розрізняли такі терміни як ідіоми, словесні ідіоми, фразеологічні одиниці. Як зазначено в одному словників, «ідіома — це вираз, значення якого не можна передбачити зі звичайних значень його складових елементів або загальних граматичних правил мови, і який не є складовою більшого виразу з подібними характеристиками» [YourDictionary].

Ідіоми є складним для вивчення мовним явищем, оскільки вони відрізняються від вільних словосполучень за семантичною структурою. Ці мовні конструкції надають мовленню смислових відтінків та виразності. Ідіоми використовуються як в усній, так і в письмовій англійській мові, особливо в журналістиці та художній літературі, де письменники часто застосовують їх, щоб «оживити» свої історії, зробити їх більш образними.

Ключовими рисами ідіом, що визначають їхню природу, є: непрозорість значень, гнучкість вживання, культурну обумовленість, зміну значень, а також лексичну варіативність. Фахівці групують ідіоми у кілька класифікацій за різними принципами. Наприклад, *“break a leg”* є лексичною ідіомою, *”cost an arm and a leg”* – фразеологізм, “*hit the hay”* – дієслівна ідіома.

Лексикографи стикаються з викликами при описі ідіом у словникових статтях, оскільки їхні значення та вживання можуть бути контекстуально залежними, а також мати неоднозначність тлумачення, проблеми при перекладі, тощо. Для вирішення цієї проблеми лексикографи при лексикографуванні ідіоматичних виразів надають: синтаксичну інформацію, опис граматичної структури, сполучуваність з іншими виразами, етимологію, історичні та культурні обставини виникнення, тощо.

Автори художніх текстів можуть вдало комбінувати ідіоми, до складу яких входять власні назви, з іншими мовними засобами, такими як метафори чи алегорії, щоб підкреслити ключові моменти сюжету чи виразити глибокі емоції персонажів, додати тексту художнього твору автентичності та локального колориту. Вони можуть бути вкраплені у діалоги персонажів, розповіді, або ж слугувати своєрідним естетичним акцентом, який робить художній твір більш насиченим і цікавим для читача.

Розглянувши специфіку ідіом з власними назвами в англійськомовних художніх текстах (“Різдвяна пісня” Ч. Діккенса, “Catch-22” Дж. Хеллера, “A Portrait of the Artist as a Young Man” Дж. Джойса, “The Picture of Dorian Gray” О. Уайльда), ми виявили, що цей тип ідіом широко вживається у проаналізованих художніх текстах, щоб надати тексту глибини, кольоровості та емоційного насичення. Наприклад, *“to have a Marley's chains moment”* з роману Ч. Діккенса “Різдвяна пісня” вказує на відчуття ваги від власних помилок та вчинків, аналогічно духові Марлі, який носить ланцюги через свої дії у минулому [Dickens 2003, с. 106]. У таких випадках ідіоми стають важливим засобом створення образів та надання тексту виразності, що свідчить про їх значущість у мовленні та художній літературі.

Це дослідження визначає важливу роль ідіом з власними назвами не лише у лінгвістичному плані, а й у контексті культурного спадку та літературної творчості. Вони відображають культурні цінності, історичні перипетії та особливості менталітету, поєднуючи мову та культуру.

Література

YourDictionary: Definitions and Meanings From Over a Dozen Trusted Dictionary Sources. URL: https://www.yourdictionary.com/articles/examples-literature-idioms.
Dickens C. A Christmas Carol. Ontario : Broadway Press, 2003. 116 с.

ЖИТНІКОВА А. А
Запорізький національний університет
Наук.кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ СМАКУ

У сучасному світі зростає інтерес до вивчення фразеології, зокрема, до фразеологічних одиниць, що відбивають різні способи позначення смаку.

Особливо цікавими для дослідників є структура, значення цих фразеологізмів та їх використання в англійській мові.

Фразеологія є важливою галуззю мовознавства, яка досліджує фразеологічні одиниці в мові та їх функціонування у мовленні. «Словник фразеологізмів української мови дефінує фразеологізми як «своєрідні мовні знаки, які становлять основу національного обличчя кожної мови, бо в них, як в жодній іншій мовній одиниці, яскраво виявляється специфічний національний колорит, особливості образного народного мислення» [Білоноженко 2003, с. 3].

Ми вважаємо влучним визначення І. М. Ющука, згідно з яким фразеологізм розглядається як стійке сполучення двох і більше слів, яке в процесі мовлення відтворюється як готова словесна формула і звичайно являє собою семантичну цілість [Ющук 2008, с. 229].

Смак – складова нашого життя, яка пов'язана не тільки із харчуванням як задоволенням фізіологічних потреб, але також відображає культурну спадщину кожного народу (смак традиційних страв, національні уподобання тощо). Лексичні та фразеологічні засоби кожної мови відтворюють уявлення про смачну та недобру їжу, їх смакову характеристику, смакові відчуття мовців. Англійська мова містить широкий спектр фразеологічних одиниць, пов'язаних із смаком, з метафоричним або образним значенням. Їх можна розділити на тематичні групи залежно від того, яке значення вони передають.

Одна з найбільш представлених груп – фразеологізми, які описують загальне враження від смаку (смачна страва чи не смакує). Наприклад, фразеологізм *“to taste like a dream”*означає «бути надзвичайно смачним», так само, як і*“I could live on this”*. А от вираз*“acquired taste”* вживається для опису їжі, до смаку якої треба звикнути, аби уподобати.

Інші фрази, що описують смак, є більш образними. Наприклад, фраза *“to tickle one's taste buds”* буквально означає “лоскотати смакові рецептори”. У фразеологічному значенні цей вираз описує приємний чи цікавий смак, який здатний викликати задоволення або захоплення. Також є гарним прикладом є *“to be mouth-watering/finger-licking*”, що означає «бути дуже апетитним». Фраза *“to be a taste of hell”*, навпаки, означає «мати жахливий смак». Ці фрази є оцінними, у них також використовуються метафори для вираження певних емоцій [Ужченко, 2007, с. 399], а також для опису вражень мовця про смак певних продуктфів чи страв.

Ще одна группа фразеологічних одиниць на позначення смаку представлена виразами, які передають відчуття смаку та конкретні смакові характеристики страв. Наприклад, фраза *“to have a sweet tooth”* означає «бути ласуном», тобто полюбляти солодкий смак, а фраза *“to taste like lemon”* означає «бути кислим на

смак». Ці фрази мають метафоричне значення для того, щоб описати почуття або враження. Фраза *“to have a sweet tooth”* може використовуватися не тільки для опису людини, яка любить солодке, але і на позначення того, хто легко впадає в спокусу.

До ще однієї групи відносимо фразеологізми, що виражають певні культурні аспекти смаку і пов'язані з ним традиції: *to be a piece of cake* – «бути простим, легким для виконання»; *to be like chalk and cheese* – «суттєво відрізнятися один від одного»; *to spice things up* – «зробити щось цікавішим або захопливішим» [Папіш 2009, с. 90].

Отже, фразеологізм – це стійке словосполучення, що складає семантичну цілість та в процесі мовлення відтворюється як готова словесна формула. Фразеологізми англійської мови відбивають багато аспектів життя, зокрема, смакові характеристики їжі та відчуття людини. Зазвичай такі фразеологічні вирази є образними та метафоричними.

Література

Папіш В. Дискусійні питання фразеології у мовознавчих дослідженнях. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2009. Вип. 13. С. 79-82.

Білоноженко В. М, Винник В. О., Гнатюк І. С. Фразеологічний словник української мови : в 2-х т. Київ : Наукова думка, 2003. Т.1. 788 с.

Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навчальний посібник. Київ : Знання, 2007. 494 с.

Ющук І. М. Українська мова. Київ : Либідь, 2008. 639 с.

ЗАМОГИЛЬНА А. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер: к.п.н., доц. Надточій Н. О.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ FRIENDSHIP ЗАСОБАМИ ПАРЕМІОЛОГІЧНОГО ФОНДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У наукових працях концепт розглядається як згусток культури у свідомості людини, у формі якого культура входить у ментальний світ людини, її свідомість. Здобуття знань здійснюється за допомогою зафіксованих концептів у крилатих висловах, приказках, прислів’ях і текстах, які відображають культурну пам’ять народу. Концепт не безпосередньо випливає зі значення слова, а є результатом зіткнення словникового значення слів з особистим і народним

досвідом людини [Селіванова 2017].

Дефінування, або процес встановлення характеристик концепту на основі словникових дефініцій, є однією з найпоширенішою методик опису концептів. Проте реальний обсяг концепту перевищує лексичне значення мовної одиниці, яка його виражає. Повноцінне розуміння сутності концепту в контексті свідомості мовців можна досягти лише шляхом аналізу всіх мовних засобів, що виступають як його вербалізатори.

В даній роботі за допомогою синонімічних словників англійської мови були з'ясовані лексичні одиниці, що входять до синонімічного поля іменника "friendship" та репрезентують обраний концепт. До таких лексичних одиниць належать *affection, amiability, company, favor, friendliness, goodwill та інші.*

Також були виокремлені частини мови та стійкі вирази, через які відбувається вербалізація концепту "FRIENDSHIP": іменники (*friend, friendliness, friendling*), прикметники (*friendlike)*, прислівники (*friendly, friendlily),* дієслівні словосполучення (*become friends, start a friendship, strike up a friendship , renew a friendship),* ад'єктивні словосполучення (*close friendship, firm friendship, lifelong friend*) та фразеологічні поєднання (*a gesture of friendship, a friend of a friend, bond / ties of friendship).*

Аналіз мовного матеріалу (152 паремій, що актуалізують досліджуваний концепт) у вигляді польової структури концепту "FRIENDSHIP" засвідчив, що ***ядро*** англійських паремій виражають три основні змістові ідеї: значимості друзів в житті людини, особливості дружби та друг як надійна опора (*A friend is an other self).*

Ближню периферію утворюють паремії, що вказують на дружелюбність. (*A good friend never offends. When friend asks, there is not tomorrow),* наявність схожих рис у друзів (*A friend is one soul in two bodies)*, перевірку життєвими випробуваннями (*A friend is never known till needed; Hard times will always reveal true friends)* та фіктивність, фальшивість дружби (Scratch my back, and I'll scratch yours; Roll my log, and I'll roll yours).

До дальньої периферії входять паремії, що торкаються наступних тем: 1. Розрив дружніх зв'язків (*To lose a friend, advise him*); 2. вибір друзів (*Friends are the family you choose.*) та 3. «друг–недруг» (*Friends are thieves of time).*

Керуючись отриманими статистичними даними, можна стверджувати, що переважна кількість аналізованих висловів мають позитивне значення (86, 9 %), тоді як паремії з негативною конотацією складають лише 13, 1 %.

Крім того, в досліджуваних прислів'ях та приказках було виділено образну складову, засновану на метафоричних та метонімічних переносах. Домінуючими за кількісною ознакою є порівяння дружби з їжею (*Old friends and old wine are*

best), природою й майном (гроші, ліки, артефакти), а також антропоморфні метафори, в той час як менш поширені є образи, втілені через простір, колір (*A hedge between keeps friendship green*), запах, звук та стихію.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що виявлений нами сектор в англійській концептосфері є дуже репрезентативним, оскільки відіграє ключову роль у концептуалізації людиною світу та свого буття в ньому. Значимість концепту "FRIENDSHIP" підтверджується великою кількістю різноманітних прислів'їв та приказок в англійській мові, які створюють специфічну картину, що відображає особливості сприйняття дружби носіями англійської мови.

Література

Селіванова О. О. Концептуальне моделювання і когнітивно-ономасіологічний аналіз. *Вісник Черкаського університету. Серія : Філологічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 3-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuF_2017_2_3 (дата звернення: 9.10.2023)

КОМАРОВА А. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Приходько Г. І.

УЖИВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ В ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ

Неологізми все частіше з'являються в текстах газет, що спричинено розвитком навколишнього середовища. Аналіз сьогочасних газетних видань може допомогти розібратися з проблемою сучасних слів та їх значень.

Як зазначає О. Конопелькіна, неологізми – це нещодавно сформовані слова. Вони базуються на декількох факторах: одні з них можуть висвітлювати події минулого, маючі в своїй основі частини застарілих на даний момент слів; інші трансформують своє значення та стають гнучкими в своєму використанні, а головним фактором є те, що неологізми з'являються незалежно від їх ролі у реченні або контексті.

Будь який неологізм може бути вживаний у формальному та неформальному мовленні, як у політичній сфері, так і у повсякденному житті масмедія, а також затримуватися в активному словниковому запасі надовго або бути перехідним значенням слова [Konopelkina 2017, p. 24].

Серед неологізмів розрізняють функціонально залежні одиниці й терміни, синонімічні вирази з інших мов; запозичення-неологізми що позначають

конкретне явище [Ажогіна 2022, с.112 – 115]. Отже, розрізняють фонологічні неологізми: **zizz**, **to buzz**; запозичення: **emoji**, **angst**; семантичні: '**whaling**', '**fishing**', які мають нове значення; морфологічні неологізми, що походять від спеціальних часток слів, що вже відомі і до яких додаються нові, наприклад: **'cybercrime'** – де слово **crime** вже відоме, але до нього додається нова частка – **cyber**. Разом вони утворюють лексему на позначення мережевого злочину.

Кочерган М.П. в свою чергу додає ще таке поняття як оказіоналізми. З його пояснень, це є авторські слова та терміни, іншими словами – неологізми, які використовуються в художніх текстах [Кочерган 2002, с. 227 – 229]. Значення слова стає відтворенням в поясненні якості предмету, про який йдеться, та в синтаксично пов'язаних словах. Наприклад, при переході з іменника до дієслова, сама лексема набуває переносного значення [Арнольд 2016, с. 153–157]. Таким чином, неологізми можуть вживатися як іменники, так і в формі дієслів, але їхня дієслівна форма є більш експресивною: "*Yet none of these concerns have afflicted Musk's army of* ***blue-check*** *loyalists on X…"*

Газетний стиль вирізняється тим, що для кожного типу фактів має бути використана спеціальна лексика. Наприклад, політична новина, має містити притаманний їй вокабуляр та одночасно бути простою в побудові речень. Це є основними вимогами до вживання неологізмів в газетному тексті. Завдяки цим стилістичним методикам, автори статей вивчають тонкощі мови та визначають, як саме можна ефективніше здійснити на неї вплив.

Наприклад, Breaking news можуть містити контент не для вразливих людей, і від того вже залежить кількість тих, хто прочитає цю новину, та її функціонування в соціумі [De Jong, Opgenhaffen 2019]. Прикладом слугує і заголовок до статті про котів в онлайн газеті "BBC News": "Cats ***purrfectly*** happy to play fetch, research says". Це є фонологічним неологізмом, який сподобався молоді та активно нею використовується.

Отже, неологізми в газетному тексті є різноманітними словами, які допомагають спростити текст, зробити його доступнішим та коротшим. Вони допомагають об'єднати застарілі значення слів з новою формою, що в свою чергу робить їх універсальними у використанні і є одним із важливих джерел поповнення словникового складу мови.

Література

Ажогіна Н. В. Лінгвістичний аналіз суспільно-політичних запозичень тоталітарної доби : англомовний аспект. *Scientific Collection «InterConf+», 23(117): with the Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference «Scientific Goals and Purposes in XXI Century*, 2022. P. 112–115.

Konopelkina O. Comparative analysis of Ukrainian and English neologisms in the

context of political discourse. *International Journal of Multilingual Education*. 2017. P. 23–30.
Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ : Видавничий центр – Академія, 2002. 368 с.
De Jong J., Opgenhaffen M. Style and style guides. 2019. URL : https://www.researchgate.net/publication/332116590_Style_and_style_guides

КОНЄВА С. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЕВІДЕНЦІЙНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У сучасних мовознавчих дослідженнях актуальності набуває вивчення різних комунікативних категорій, зокрема категорії евіденційності, яку тлумачать як епістемічну модальність, тобто вираження впевненості, сумніву, логічної можливості, необхідності тощо [Mélac 2022]. Евіденційність властива мовам різної будови та генетичної приналежості, про що неодноразово зазначалося у працях лінгвістів [Aikhenvald 2004; 2007; Boye 2010; 2012; The Handbook… 2018].

Т. Уіллет [Willet 1988, с. 57–58] розрізняє три основних типи евіденційності:

- сенсорна евіденційність, тобто пряме свідчення (*attested evidence*), яке включає вказівку на джерело, доступне для сенсорного сприйняття мовця;

- непряме свідчення, яке включає вказівку на джерело інформації, яку передає мовець;

- непряме свідчення, яке включає вказівку на непрямі (незасвідчені), але відновлені чи сформовані мовцем ознаки.

Категорія евіденційності виражена різними засобами. В українській мові поширені лексичні засоби вираження цієї категорії. Проте евіденційність висловлювання також досягається на синтаксичному рівні за допомогою предикатів синтаксичних конструкцій; простих речень, ускладнених вставними словами; дієприслівникових зворотів; сполучникових та безсполучниковиих складнопідрядних речень.

В англійській мові уживаються комбінації синтаксичних та лексичних засобів вираження цієї категорії. До синтаксичних засобів належать парантеза,

конструкція *Complex Subject*, складне речення з евіденціальним модусом, безособове речення. Лексичні засоби представлені різними маркерами евіденційності, зокрема частками, дієсловами з метамовною функцією та похідними від них іменниками.

Найпоширенішими лексичними засобами евіденційності в англійській та українській мовах виявилися дієслова. Серед них наявні такі:

– дієслова мовленнєвої діяльності (англ. *say, tell, inform, expand*; укр. *говорити, казати, розповідати*);

– дієслова ментальної діяльності (англ. *think, suppose, consider*; укр. *вважати*);

– дієслова перцепції (англ. *see, hear, feel*; укр. *відчувати, бачити, чути*).

В англійській мові категорія евіденційності може бути також виражена обставинними прислівниками (*allegedly, reportedly, obviously*), а в українській мові - модальними словами (*очевидно*), іменниками ментального модусу (*думка, знання, припущення, здогад, висновок, міркування, пропозиція*), іменниками повідомлення (*чутки, плітки, відповідь*), частками (*мовляв, мов*).

Отже, евіденційність важлива в комунікації, реалізованою англійською та українською мовами.

Література

Aikhenvald A. Y. Evidentiality. Oxford : Oxford University Press, 2004. 452 p.

Aikhenvald A. Y. Information source and evidentiality: What can we conclude? *Rivista di Linguistica.* 2007. 19(1). P. 209–227.

Boye K. 2010. Semantic maps and the identification of cross-Linguistic generic categories: Evidentiality and its relation to epistemic modality. *Linguistic Discovery.* 2010. 8(1). P. 4–22.

Boye K. Epistemic meaning: A cross-linguistic and functional-cognitive study. Berlin : Walter de Gruyter, 2012. 390 p.

Mélac E. The grammaticalization of evidentiality in English. *English Language and Linguistics*. 2022, 26 (2). P. 331–359.

The Oxford Handbook of Evidentiality / ed. by Alexandra Y. Aikhenvald. Oxford : Oxford University Press, 2018. 882 p.

Willet Th. A Cross–Linguistic Survey of the Grammaticization of Evidentiality. *Studies in Language*. Amsterdam, 1988. Vol. 12 (1). P. 51-97. URL : https://doi.org/10.1075/sl.12.1.04wil (дата звернення : 12. 10. 2023).

КОНОВАЛОВА А. Д.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Ваніна Г. В.

THE INFLUENCE OF THE DIVERSIFIED LANGUAGE MAP AND INTERCULTURAL COMMUNICATION IN SOUTH AFRICA ON MODERN ENGLISH

In the 21st century, English has become the dominant language not only in South Africa, but all over the world. However, the influence of local languages on English cannot be underestimated, as it is due to a number of historical and sociocultural reasons, which is reflected in the contemporary cultural dialogue of South Africans of different nationalities and ethnic backgrounds. First appearing in the Cape of Good Hope in 1795 with the colonial administration, missionaries and fortune seekers, and subsequently taking root in the 19th century as an official language first in the Eastern Cape, then in Natal and moving deeper into Africa, English has come a long way in its formation, incorporating many loanwords and constructions. In this article we will look at how languages such as Zulu, Xhosa and Afrikaans have influenced English in South Africa.

Zulu is the southern Bantu language of a branch of the closely related Bantu Nguni languages, which include Zulu, Xhosa, Swazi, and Ndebele, often considered mutually intelligible. The Zulu language is the most widely spoken Bantu language after Swahili. The Xhosa language appears to be of unique interest because, being one of the Bantu languages, it has been most strongly influenced by the now endangered Khoisan languages, which are characterized by clicky sounds. At least 15% of the vocabulary of modern Xhosa is of Khoisan origin. Thanks to the migration of the Xhosa, the rather complex system of clicking consonants was spread to other languages of South Africa.

English for Black South Africans originated in 1953 when the Bantu Education Act was passed, which resulted in most English-speaking teachers in Black schools being fired, causing the BSAE to develop unique pronunciation and syntax features. Today, more than 7 million South Africans speak English. Many people choose to study in English rather than their native language in schools because it is more in demand in their future careers. Of the purely Zulu loanwords in English are the following: *Madumbe*, a South African potato-like tuber grown mostly in KwaZulu-Natal, from Zulu "*amadumbe*"; *Iscamtho, isiCamtho*, a common local vernacular consisting of a mixture of Zulu, Xhosa, Afrikaans and some English, comes from "*camto*" (*speak*); *bonsella*, *bonus, surprise gift* or *bribe*, from "*bansela*" (*offer a gift in gratitude*); *ubuntu* - South African humanistic philosophy of fellowship and

community, based on the notion that one is human because of other people, in Zulu meaning "*humanity*" or "*kindness*". Also, since most Xhosa lived by herding, growing crops and hunting, a great number of English loanwords refer to these types, e.g.: *amasi* or *maas*, a traditional drink that is a thick yogurt-like sour milk; *mamba*, a type of large poisonous snake; *shongololo*, a brown millipede whose name comes from "*ukushonga*" (to roll up), and *kudu*, an adaptation from Khoikhoi "*iqudu*". Most of the borrowing terminology is characteristic of both Zulu and Xhosa: *dagha* - traditional plaster made from mud mixed with cow dung and blood, and these days also refers to store plaster or cement mortar, comes from the word "*udaka*" (*clay, mud)*; *indaba* - conference or exhibition, means "*matter*" or "*discussion*".

Afrikaans, as well as English, belongs to the West Germanic group of languages, which ensures a closer linguistic relationship. Thus, it is not uncommon for communication between South Africans to be conducted in two languages: Afrikaans and English. This has led to the fact that native English speakers have developed vocabulary, grammar and pronunciation that differ from standard English and are typical for various regions of South Africa, for example: *boertjie, plaasgawie, soutie and rockspider*. It should also be noted the influence not only on South African, but also on modern standard English, as the words *Rooibos, Apartheid, Meerkat, Commando, Aardvark, Wildebeest* and *Trek* have become steadily integrated into the common lexicon domestically and internationally.

In South African English there are a great number of words which are not characteristic of Standard English, as a rule, they are borrowings. Some Afrikaans words have partially or completely replaced standard English words: *gooi* instead of *to throw, slag – to slaughter, lappie – cloth, ouk/oke (outjie) – wild/naughty/guy, lekker – nice, braai – barbecue*, etc., but perhaps one of the largest borrowed groups of words are names of South African fauna, as most creatures were named before the arrival of the English and had no equivalent in English. As a rule, the words were borrowed in the Dutch version, but when the words almost matched the English form, they were adapted, e.g. Dutch *water-bok* became English *water-buck* and Dutch *zand-moll* became English *sand-mole*. Common are the use of the word "*yussie*" or "*yuslike*", which is an adaptation of the Afrikaans expression of surprise "*jislaaik*", as well as the word "*ja*" instead of "*yes*", such as in the phrase "*ja well, no fine*", which is used to mean "*all right*" and is a reflection of "*ja-nee*", and also the phrase "*tot siens*", borrowed directly from Afrikaans and meaning "*goodbye*". There are also phrases that partly borrow the syntax of Afrikaans and apply it to English, for example, the average South African may ask "*Shall I come with*?" which comes from "*Saamkom*" or "*Saam kom*", whereas in standard English the phrase "*Shall I come with you*?" would sound better, or say "*vas en to battle*", which is a tracing of Afrikaans "*om te sukkel*" meaning

"*battle with*". Often South Africans may omit the definite article "*the*", for example, in the phrase "*to go to church*", which is a calque from Afrikaans, "*kerk toe gaan*".

In conclusion, the influence of local languages such as Zulu, Xhosa, and Afrikaans on English in South Africa is undeniable. English has evolved in South Africa to incorporate many loanwords and constructions from these languages, creating a unique and diverse linguistic landscape. This impact has not only shaped the way English is spoken in the SAR, but has also contributed to the worldwide lexicon. Overall, the influence of local languages on English in South Africa is a testament to the rich and complex linguistic heritage of the country.

Література

Worger W. H., Byrnes R. M. South Africa : A Country Study. 3rd ed. Washington, D.C. : The Division : For sale by the Supt. of Docs., U.S. G.P.O., 1997. 610 p.

Llewellyn E. C. The Influence of Low Dutch on the English Vocabulary. XII. London : Oxford University Press, 1936. 256 p.

КОСА Г. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ МЕТАФОР У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Феномен метафори значно виходить за рамки простого лінгвістичного аналізу, вимагаючи міждисциплінарного підходу. Залучаючи знання з психолінгвістики, когнітивістики, культурології та інших областей, можна глибше зрозуміти її функціональність та значення у мовленні. Традиційно метафора розглядається як приховане порівняння, яке здійснюється шляхом перенесення назви одного предмета на інший на підставі їх загальної ознаки. Однак це визначення не охоплює усієї повноти феномену. Сучасні дослідження вивчають метафору у галузі когнітивної теорії як засіб представлення концептів у межах накопичених знань, що формують світогляд людини. Згідно Дж. Лакоффу, це дозволяє переносити логіку міркувань та слова з однієї сфери в іншу, розширюючи наше розуміння різних аспектів життя [Lakoff 1996, p. 63]. Таким чином, метафора є незамінним когнітивним інструментом для розуміння широкого ряду тем, включаючи політику.

Метафора у різних типах дискурсу виконує різні функції. У політичному дискурсі метафори спрощують опис складних громадсько-правових концептів, роблячи їх доступними для широкої аудиторії. Наприклад, Бен Бернанке

використав метафору «*fiscall cliff*» для опису складної економічної ситуації, що склалася у США у 2013 році [Lv 2013]. Це визначення не лише унаочнило критичність ситуації, але й продемонструвало евристичну функцію, тобто здатність виходити за рамки буквального значення та залучати попередні знання і досвід для інтерпретації або осмислення нової інформації, стимулюючи цим аудиторію до глибшого рефлексивного аналізу економічних реалій.

Лінгвіст Ж. Стін описує метафору як багатогранний феномен, розрізняючи її три основні функціональні виміри: лінгвістичний, концептуальний та комунікативний [Steen 2008, p. 214]. Лінгвістична функція метафори полягає у іменуванні. Особливо це важливо в контекстах, де певні явища не мають загальноприйнятих назв або ж тих, які б автор вважав відповідними. Наприклад, використання метафоричного виразу "*gerrymandering*" — це поєднання слова *"salamander"* та імені Елбріджа Джеррі, губернатора Массачусетсу, який підписав закон про переформування виборчих округів. У результаті цього один з округів візуально став нагадувати саламандру, що спричинило появу терміну. Сьогодні ця метафора використовується із негативним відтінком, оскільки "*gerrymandering*" майже завжди розглядається як підрив демократичного процесу.

Комунікативна функція метафори в політичному дискурсі полягає у спрощенні та підвищенні доступності для широкої аудиторії. Також вона може слугувати способом унаочнення абстрактних ідей, перетворюючи їх на більш конкретні, візуально зрозумілі образи. Яскравим прикладом є використання терміну *"New Green Deal"*, який став помітною частиною екологічного та політичного дискурсу останніми роками. Цей термін походить від «Нового курсу» Т. Рузвельта, але в сучасному контексті відноситься до боротьби зі зміною клімату та економічною нерівністю. Слід зазначити, що це не єдина політика, а багатопланова структура, яка включає різноманітні ініціативи та ідеї.

Прагматична функція метафори у політичному дискурсі привертає значну увагу дослідників, особливо тих, хто аналізує використання метафор в політиці. Основна роль метафори тут полягає в її здатності впливати на сприйняття та інтерпретацію політичних подій та концептів. Як підкреслює Я. Босман, «метафора може не лише передавати позитивну чи негативну оцінку певного явища, але й змушувати реципієнта осмислити певне явище з точки зору, запропонованої даною метафорою» [Bosman 1987, p. 34]. Прикладом цього є використання метафори *«The Wall»* або «*The Trump wall*», Дональдом Трампом, під час своєї передвиборчої кампанії. Ця метафора одночасно створила резонанс у прихильників обмеження імміграції, але й викликала критику через спрощення проблеми та ксенофобські нюанси, що супроводжували це порівняння.

Отже, використання метафор в політичному дискурсі сприяє забезпеченню зрозумілості та доступності інформації для широкого кола слухачів. Це особливо важливо, враховуючи складність політичних концептів та процесів, які часто потребують спрощення для кращого розуміння. Метафора сприяє створенню виразних та запам'ятовуваних візуальних образів, що підсилює залученість та увагу аудиторії. Крім того, метафоричний мовний стиль дозволяє політикам висловлювати складні ідеї таким чином, що вони резонують з переживаннями та почуттями аудиторії, стимулюючи у них глибше осмислення і рефлексію над обговорюваними темами. Узагальнюючи вищевикладене, приходимо до висновку, що метафора стає потужним інструментом у руках політичних ораторів, і це дозволяє їм ефективно висловлювати свої ідеї, впливати на громадську думку та формувати політичний дискурс.

Література

Bosman J. Persuasive effects of political metaphors. *Metaphor and Symbolic Activity*. 1987. Vol. 2. P. 97-113.

Lv K., Feng Zh., Li X., Zheng Sh. Buzzword "Fiscal Cliff" of Yesteryear Was Coined by Ben Bernanke, Really? URL : https://www.atlantis-press.com/proceedings/icassr-13/6706 .

Lakoff G. Moral Politics : What Conservatives Know That Liberals Don't. Chicago : The University of Chicago Press, 1996. 413 p.

Steen G. The Paradox of Metaphor : Why We Need a Three-Dimensional Model of Metaphor. *Metaphor and Symbolic Activity*. 2008. Vol. 23. P. 213-241.

КРИВЕГА В. Р.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.

НЕОЛОГІЗМИ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ФУНКЦІЙНИЙ АСПЕКТИ

Мова – це динамічна система, що зазнає постійних змін. Особливо ці зміни притаманні словниковому складу мови, який реагує на будь-які нововведення у комунікативній та пізнавальній діяльності людей: активно розвивається наука, технології, засоби масової інформації та Інтернет-простір в цілому, відбуваються культурні трансформації та зміни способу мислення. В результаті якісь слова виходять із вжитку, а їх місце займають нові слова та вирази.

Як відомо, процес поповнення системи мови новою лексикою завжди представляв особливий інтерес для науковців. Однак не зважаючи на значну кількість наукових робіт, неологія залишається відкритою сферою лексикології. Майже кожну годину в англійській мові з'являється нове слово, що ставить перед дослідниками завдання не тільки фіксації новоутворень, але й вивчення різних аспектів їх функціонування. Мета нашого дослідження полягає у виявленні специфіки використання неологізмів в англомовному публіцистичному дискурсі. Дослідження проводилося на матеріалі таких періодичних видань: "The New Yorker", "The New York Times", "The Guardian", "TechCrunch", "ABC", "Business Insider", "Forbes Magazine".

Неологізми широко представлені в англомовному публіцистичному дискурсі. Вони можуть бути використані у статтях різної тематики. У багатьох випадках нове слово містить оцінний компонент значення, що виражає особисте ставлення автора публікації до описаних подій або явищ.

Проаналізовані неологізми ми розподілили на декілька тематичних груп:

1) суспільство, медіа та культура (*Instafamous, ringxiety, tanorexic, multicrastination, infobesity, poshtel, plandid, bleisure, youthquake)*;

2) політичні та економічні інновації (*Ostpolitik, Détente, Afropolitan, agender, ag-gag);*

3) технологія та інтернет-простір *(Just-in-time, Hyperlocal, Uber-rich, Bandwidth, Firehose, Troll, downvote, dragging site)*;

4) харчування та кулінарія *(Affogato, Izakaya, alternative meat, alternative milk, aquafaba, bivalvegan, bluicing, cronut, cruffin)*;

5) хобі та дозвілля *(AFOL, antilibrary, apitourism, astrotourism, beditation)*;

6) спорт *(aerial yoga, canicross, courtsiding crossfit, doga, Earthing, esports)*;

7) здоров'я та краса *(beardruff, breathprint, clean sleeping, dooring, fat-shaming)*;

8) конфлікт поколінь, виховання *(boomsplain, bulldozer parent, concerted cultivation, concierge parent, dadpreneur)*;

9) навчання та освіта *(binge-learning, blended learning, connectivism, digital humanities, edupreneur, edupunk)*;

10) екологія та клімат *(anthropocene, apocalypse of heat, blanet, blue carbon, blue economy, brinicle)*.

Переважна більшість неологізмів, проаналізованих у ході дослідження, походить із сфери технологій, медіа простору, бізнес комунікації та соціокультурних інновацій.

Проведене дослідження свідчить про те, що значна кількість нових лексичних одиниць утворилася за допомогою лінійних моделей словотвору

(афіксації та словоскладання). Слова, утворені за нелінійними моделями (реверсія, конверсія, скорочення, семантична деривація) представлені менш кількісно, що свідчить про значно нижчу активність таких моделей.

У публіцистичному тексті неологізми можуть виконувати різноманітні функції залежно від їх місця та ролі в контексті: збагачувати словниковий запас мови, виражати нові поняття та ідеї, підсилювати інформаційне забезпечення та виразність мовлення, створювати необхідну атмосферу, виявляти емоції та оцінки автора публікації, стимулювати дискусію.

Використання неологізмів є однією з характерних рис сучасної публіцистики. Актуальність змісту змушує журналістів постійно шукати нові форми його вираження. Публіцистичний дискурс служить своєрідним майданчиком для введення нових слів у мову і їх донесення до широкого загалу, оскільки він реагує на поточні події, тенденції та нововведення в різних галузях, а також відображає вплив глобалізації та пришвидшення інформаційних потоків у сучасному світі.

ЛЕВАДНИЙ О. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНИХ МОВ У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

У сучасних видах творчої діяльності (література, кінематографія чи ігрова індустрія) реципієнт (читач, глядач, гравець) може натрапити на приклади штучної мови, що була створена авторами спеціально для свого твору. Подібні мови називають вигаданими, вони відносяться до штучних мов, так званих «конлангів». Штучні мови традиційно визначаються як допоміжний засіб міжнародного спілкування [Волков, Скаб 2001, с. 625], проте їхнє використання та функціонал можуть бути набагато ширшими. Згідно із формулою «трикутника Гнолі», штучні мови поділяються на три типи в залежності від мети та застосування: допоміжні, художні та інженерні. Допоміжні мови використовуються як інструмент міжнародного спілкування, артистичні – як результат творчого процесу, інженерні – для виконання певних завдань та цілей [FrathWiki]. Вигадані мови відносяться до художніх.

В англомовній термінології вони відомі як “fictional languages” [BabelNet], застосовують їх у художній літературі, а різняться вони як більш звичними стилями написання, джерелами натхнення, граматикою, так і ступенем

пророблености. Переважна частина вигаданих мов створюється головним чином з метою побудови відчуття імерсивності, й лише незначна їх кількість має повний комунікаційний функціонал. Це вказує на їх радше атрибутивну роль. Утім деякі з найвідоміших вигаданих мов художніх творів, незважаючи на своє походження, мають сталі граматичні правила та синтаксичні структури, отже, можуть бути застосовані як інструмент спілкування.

Джон Р. Р. Толкін вважається одним з найуспішніших творців вигаданих мов. За основу мов Синдарин та Квенья із всесвіту Середзем'я англійський письменник взяв фінську, староанглійську, середньоанглійську та давньоскандинавські мови. На розробку власного конлангу він витратив близько 40 років [Summa Linguae]. Сам автор мав фах філолога, орієнтувався у більше ніж 10 мовах і використав власну базу знань для створення вигаданих мов. Стиль письма цих вигаданих мов поєднує латину та новаторські методи Дж. Р. Р. Толкіна.

У літературній сазі «Відьмак» польського письменника А. Сапковського застосовується рунічна «Старша Мова». За сюжетом, згідно із історичними умовами всесвіту, мовою користуються лише певні раси і для людей вона є реліктом. Для її створення А. Сапковський спирався на кельтські мови із окремими вкрапленнями латини.

Серед інших відомих вигаданих мов можна згадати Клінгонську мову зі "Star Trek", Венья із "Far Cry", Новомову із «1984» та Сімліш із "The Sims". Цей розріз обраних мов надає можливість порівняти їхнє походження та художнє застосування. Кожна з них має власні особливості та джерела, що залежить від самої тематики творів. Так, Клінгонська мова є елементом наукової фантастики і спочатку застосовувалася як беззмістовний набор звуків задля реалістичності фільмів [Klingon Language Institute], у той час як Венья, яка зустрічається у відеогрі про Кам'яний вік, була розроблена, орієнтуючись на протомови [Academic Accelerator].

Оглядаючи вигадані мови у різних творах, ми дійшли до висновку, що, незважаючи на свою атрибутивну роль як інструмента занурення реципієнта у всесвіт автора, вони різняться у першу чергу глибиною розробленості. Їхні джерела визначаються авторами залежно від тематики творів, тобто, якщо умовним середовищем книги є фентезі про Середньовіччя, то письменнику доцільно буде орієнтуватися на латину та середньовічні варіанти мов. У поодиноких випадках зустрічаються і мови, які є абсолютно оригінальними та не спираються на існуючі мови (зазвичай це стосується наукової фантастики).

Література

Волков А., Скаб М.. Штучні мови. *Лексикон загального та порівняльного*

літературознавства / гол. ред. А. Волков. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
Academic Accelerator. Wenja Language. URL: https://academic-accelerator.com/encyclopedia/wenja-language (date of access: 31.10.2023)
BabelNet. Fictional languages. URL: https://babelnet.org/synset?id=bn%3A00204375n&orig=&lang=EN (date of access: 31.10.2023)
FrathWiki. Gnoli Triangle. URL: https://www.frathwiki.com/Gnoli_Triangle (date of access: 01.11.2023)
Klingon Language Institute. Development and Use of the Klingon Language. URL: https://www.kli.org/about-klingon/klingon-history/ (date of access: 01.11.2023)
Summa Linguae. A Complete Guide to Creating a New Language. URL: https://summalinguae.com/language-culture/guide-creating-new-language/ (date of access: 31.10.2023)

МОІСЄЄНКО М. Ю.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н. доц. Залужна М. В.

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ТЕАТРАЛЬНИХ ТЕРМІНІВ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Терміни як складова мови фахового спілкування є цікавим предметом наукового аналізу, оскільки термінологія будь-якої мови – це важлива частина її лексичної системи, основа фахового лексикону кожної професійної, наукової та мистецької галузі, яка забезпечує ефективну комунікацію між спеціалістами, фіксацію та передачу знань, тобто сприяє розвитку галузі. Нагальною потребою сучасної лінгвістики є оновлення знань і підходів до аналізу терміна як мовного явища, а також виявлення його особливостей в театральній сфері на матеріалі англійської мови з огляду на популярність театру як виду мистецтва.

Проблема визначення терміна не є остаточно вирішеною через розбіжності у підходах до його тлумачення. Більшість дослідників сходяться на думці, що термін – це слово або словосполучення, що вербально позначає спеціальне поняття певної галузі знання чи професійної сфери. Він є складником системи мовних знаків, яка забезпечує спілкування фахівців у певній галузі. До істотних ознак терміна фахівці найчастіше відносять: денотативність, приналежність терміна до фахової або професійної галузі, вузьку сферу застосування, стилістичну нейтральність, штучність, системність, моносемантичність. Основними принципами класифікування термінів є їхнє походження, структура,

частиномовна приналежність, ступінь спеціалізації значення, кількість значень, кодифікованість.

Формування театральної термінології сягає корінням часів зародження театру як виду мистецтва та має довгу історію. Його дослідження складає неабиякий інтерес для сучасної лінгвістики, оскільки кожна епоха привносила нове у розвиток театру, відповідно, разом з появою нових явищ в галузі виникали терміни на їх позначення.

Аналіз мовного матеріалу (вибірки з 285 термінів, укладеної нами на основі 5 термінологічних словників англійської мови) виявив, що англійськомовну театральну терміносистему складають терміни-слова і терміни-словосполучення. За кількістю домінують однокомпонентні терміни, які складають близько 68% вибірки (*mime, mask, backstage, wings*). Серед них переважають похідні, утворені шляхом префіксації (23,8%) (*anti-hero, subtext, ethnodrama*). Іншими способами утворення театральної термінології є основоскладання (*footlights, playwright),* скорочення (зокрема, усічення основ, телескопія та абревіація*),* а також конверсія. Серед термінів-словосполучень переважають двокомпонентні, утворені за моделями N+N (*house manager, dress rehearsal*) та Adj+N (*dramatic structure, green room, Italian run*). Трикомпонентні терміни не є розповсюдженими, вони представлені моделями N+N+N та Adj+N+N (*assistant stage manager, ellipsoidal reflector spotlight*).

Згрупувавши англійськомовні театральні терміни за частинами мови, фіксуємо їх переважно номінативний характер, оскільки більшість з них є іменниками та іменниковими терміносполученнями. Семантичне охоплення театральної термінології англійської мови є доволі широким. За ступенем спеціалізації значення театральну термінологію англійської мови складають загальномистецькі терміни (*artistic method, performance*), загальнотеатральні терміни (*theatre space*), театральні терміни вузької спеціалізації (*antistrophe*), терміни суміжних професійних сфер (*fogger, makeup*).

Ми виокремили тематичні групи термінів: види театрального мистецтва, театральні жанри, форми; типи та складові вистави; театральні професії/співробітники театру; облаштування сцени і глядацького залу; освітлення; звуковий супровід; етапи підготовки вистави; театральний менеджмент; актори та їх діяльність; технічні процеси та театральне обладнання. Деяким англійським театральним термінам властива полісемія (*counterpoint, mise-en-scene*), хоч вона не є розповсюдженим явищем. Це наслідок синкретичності театру як виду мистецтва та залученості суміжних галузей.

Основними шляхами поповнення англійськомовної термінології театральної сфери є запозичення з інших мов (грецька, латина, французька,

італійська, німецька), семантична деривація (зокрема, термінологізація та ретермінологізація) та словотворення. Утворення неологізмів є менш продуктивним з огляду на сформованість термінологічного апарату театрального мистецтва і тенденцію до використання наявних у мові засобів.

Отже, сучасна англійська театральна термінологія є складною розгалуженою системою термінологічних номінацій понять, пов’язаних з театральним мистецтвом і театральною діяльністю. Вона зберігає усі тенденції, притаманні сучасній англійській мові, та представлена великою кількістю лексичних одиниць, різних за структурою, семантикою і походженням. Зв’язки термінів всередині системи та з термінами, що обслуговують дотичні до театральної сфери галузі, забезпечують динаміку та водночас стійкість системи.

САМУСЬ А. Д.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н. доц. Залужна М. В.

ОСОБЛИВОСТІ УТВОРЕННЯ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У РОМАНІ ДЖ. ОРВЕЛЛА «1984»

Усі галузі сучасного життя постійно розвиваються у різних напрямках, що відповідно призводить до появи багатьох нових слів – неологізмів – та зникнення вже застарілих. У словнику “Cambridge Dictionary” неологізм визначається як «нове слово або вираз, або нове значення, набуте вже існуючим словом або виразом» [CD]. Відповідно до умов створення та функціонування, неологізми можуть бути загальномовними, не пов'язаними з ім'ям творця, та індивідуально-авторськими – введеними конкретним автором [Колоїз 2002, с. 79]

Авторські неологізми (оказіоналізми) – це неологізми, які мають конкретного автора і, зазвичай, не переходять до активного шару лексики. За А. Загнітком, оказіоналізм – це здебільшого експресивно забарвлене слово, утворене з порушенням законів словотворення чи мовної норми й існує лише у певному контексті, у якому воно виникло. Воно не відповідає усталеним і загальноприйнятим нормам ужитку і виявляє індивідуальну словотворчість мовця. Значення авторських неологізмів, їхнє стилістичне навантаження стає зрозумілим і викінченим лише в умовах контексту [Загнітко 2012, с. 324].

У художніх творах можна знайти багато саме авторських неологізмів. Зазвичай цей вид неологізмів притаманний таким жанрам літератури як фантастика, фентезі, антиутопія, наукова фантастика. В цих жанрах авторські

неологізми відіграють важливу роль і часто охоплюють широкий спектр лексики. Це можуть бути назви предметів, які в реальному світі вже мають назви, або найменування вигаданих автором місць, подій, речей чи персонажів.

У романі «1984» Дж. Орвелл створює особливу «новомову», головна мета якої – максимальне зменшення кількості лексем. Автор взяв за основу сучасну англійську мову та спростив її граматику: будь-яке слово у новомові може бути використано як інша частина мови, а додавання префікса до будь-якого слова змінює значення слова: *«Take 'good', for instance. If you have a word like 'good', what need is there for a word like 'bad'? '**Ungood'** will do just as well—better, because it's an exact opposite, which the other is not.».*

Загалом можна виокремити декілька основних способів, за допомогою яких Дж. Орвелл створює авторські неологізми, які увійшли у «новомову»:

1. Суфіксація – додавання суфіксу до кореня слова для зміни його значення. Наприклад, за допомогою суфіксів *-er* та *-est* утворюються ступені порівняння прикметників: *bader, badest*.

2. Префіксація – додавання префіксу до кореня слова для змінення його семантики. Наприклад, за допомогою префікса *plus-* створено такі слова як *plusgood, doubleplusgood;* префікса *un-: unfree, unhungry, unhot, unperson*.

3. Абревіація – об'єднання скорочених або повних основ декількох слів. Такий спосіб найбільш характерний для назв різних міністерств у романі. Наприклад, *Miniluv – Ministry of Love, Miniplenty – the Ministry of Plenty, Minipax – Ministry of Peace, Minitrue – the Ministry of Truth.*

4. Складання слів – об'єднання двох слів в одне: *bellyfeel, newspeak, telescreen, goodthink, thoughtcriminal, blackwhite* тощо.

5. Конверсія – перехід слова з однієї частини мови в іншу. Наприклад, іменник *knife* у романі стає дієсловом, замінюючи дієслово *cut*.

Отже, неологізми – це нові слова, які з'являються в мові. Вони можуть бути загальномовними або авторськими (які застосовуються в художній літературі для створення образів, передання певних ідей чи емоцій). У романі Дж. Орвелла «1984» авторські неологізми створені шляхом суфіксації, префіксації, абревіації, складання слів, конверсії, і використані для створення маніпулятивної мови, яка є засобом контролю думок та поведінки людей.

Література

Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. Том 2. 350 с.

Колоїз Ж. В. До питання про диференціацію основних понять неології. *Вісник Запорізького державного університету : Філологічні науки*. Запоріжжя, 2002. №3. С. 78–83.

(CD)Cambridge dictionary. URL:https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/neologism
Orwell G. Nineteen Eighty-Four. 1984. Penguin, 2018. 320 p.

ФАДЄЄВА А. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М. В.

СИМВОЛЬНІ ФЛОРОЛЕКСЕМИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Сучасні лінгвістичні дослідження зосереджені на вивченні культурологічних мовних одиниць, їх особливостей та класифікацій. Лінгвокультурологічні дослідження включають у себе вивчення мовної картини світу, культурних кодів та конотацій [Ткаченко 2015, с. 213]. Часто репрезентації простору та об'єктів створені за допомогою використання фітонімів. Фітоніми – особлива група лексичних одиниць, які вказують на конкретний вид рослин. І.І. Коломієць пропонує розділити фітоніми (або флоролексеми) на три лексико-семантичні групи: 1) дендролексеми, 2) назви трав'янистих рослин та 3) назви сільськогосподарських рослин [Коломієць 2003, с. 9].

У цій роботі опрацьовано 52 фітонімів-символів штатів США. За класифікацією І. І. Коломієць, до групи дендронімів відносимо 21 (40,4%), до трав’янистих рослин – 25 (48,1%), до сільськогосподарських – 6 (11,5%). Є випадки, коли фітоніми-символи є однаковими для деяких штатів. По-перше, це може бути зумовлене схожими кліматичними умовами, наприклад магнолія символізує Луїзіану та Міссісіпі, а дерен – Вірджинію та Північну Каролiну. По-друге, деякі рослини можуть бути дуже популярними у деяких штатах одразу, наприклад бузок є символом штатів Айдахо та Нью-Гемпшир, а рододендрон – Вашингтону та Західної Вірджинії.

Також пропонуємо власну типологію фітонімів-символів, розподіляючи їх на умовні чотири групи. Перша група, до якої входять 4 штати (Делавер, Мічиган, Арканзас і Флорида), отримала фітоніми-символи через економічне значення рослин для розвитку штату. Наприклад, яблуневий цвіт для Арканзасу – штат традиційно був одним із головних постачальників яблук. Так само персиковий цвіт є символом Делаверу.

До другої групи входить 25 фітонімів, обрані в якості символу через розповсюдженість на території штатів. Наприклад, незабудка є символ Аляски, адже квітка добре пристосована до суворого північного клімату. Цікавим є також

приклад шишки білої сосни у штаті Мен. Близько 17 мільйонів акрів (90% території Мену) вкриті сосновими лісами.

Третю групу складають п’ять фітонімів-символів, які мають символічне значення через забарвлення квітів. Так, символом штату Джорджія є троянда Черокі. Її білі пелюстки символізують клан Черокі, жовта середина – золото (яке вперше знайшли на території штату у 1828 р.). Із золотою лихоманкою пов'язані ще кілька фітонімів із цієї групи, наприклад Ешольція для Каліфорнії.

Четверта група фітонімів (18 одиниць) була виділена через популярність квітів у штатах. Наприклад, жовтий гібіскус на Гаваях був обраним фаворитом місцевих. Він також зображений на гавайських монетах та поштових марках. Піон як символ штату Індіана (у цьому штаті нараховується понад 120 різновидів піонів). Магнолія – символ Луїзіани (98% усіх магнолій у США росте саме у Луїзіані). Фіалка – символ Іллінойсу (за різними підрахункам, у природних екосистемах Іллінойсу зростає близько 30 підвидів фіалки.)

Література

Коломієць І. І. Флоролексеми в українській поезії ІІ половини ХХ століття : функціонально-стилістичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини. 2003. 18 с.

Ткаченко Н. Д. Репрезентації простору у світлі лексико-граматичного, функціонально-семантичного та лінгвокультурологічного аналізу: критерії класифікації. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету*. 2015. № 31. С. 212-218.

McPherson A. State botanical symbols. AuthorHouse, 2013. 132 p.

State Symbols of USA. URL : https://statesymbolsusa.org/

ШВАЙКО Б. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Голуб Ю. І.

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОРТРЕТУВАННЯ У РОМАНАХ Т. ДРАЙЗЕРА

Виявлення маскулінності або фемінності особистості становить частину її гендерної ідентичності, що охоплює не лише риси характеру або поведінку, а й зовнішні ознаки, які традиційно вважаються властивими для певної статі. Якщо фізична різниця між чоловіками та жінками є постійною, соціальні відмінності, пов'язані з гендерними ролями, менш стійкі та можуть змінюватися відповідно

до соціальних умов і культурних контекстів [Головашенко 2004, с. 81].

Створюючи жіночі та чоловічі портрети, автор використовує набір конкретних ознак, характерних для відповідної статі, що включає уявлення про зовнішність, поведінку та стиль мовлення і репрезентується в тексті художнього твору різнорівневими мовностилістичними засобами. Розглянемо гендерні особливості жіночих та чоловічих образів персонажів на матеріалі романів Теодора Драйзера «Американська трагедія» та «Сестра Керрі».

Так, характерною особливістю жіночого обличчя є великі очі, рум'яні щічки, пухкі вуста та густе волосся: *"her **eyes** were **bright**, her **cheeks red**"* [Dreiser 1981, p.164], *"Form of graceful, attractive lines, **cheeks soft and colorful**, hair that was pleasant to look upon"* [Dreiser 1981, p. 205]. Відмінною ознакою чоловічого портрету є опис вус та бороди: *"...old men with **grizzled beards**…"* [Dreiser 1981, p. 511], *"He was spry, avid, attractive enough physically, with very light hair, **a very light and feeble mustache**"* [Dreiser 1981, p. 227]. Такі частини обличчя, як ніс, лоб, зображуються зазвичай грубими та масивними: *"His **forehead** was high, his **nose** rather large and strong"* [Dreiser 1981, p. 333].

Гендерні відмінності відображаються не лише в рисах обличчя, а й у статурі. Жіноча фігура характеризується мініатюрністю та стрункістю: *"her **thin-fat body**"* [Dreiser, p. 109], "***the lines of her figure**, the motions of her body in walking or dancing"* [Dreiser, p. 116]. Типовими ознаками маскулінного фізичного портрету є широкі плечі та атлетична статура: *"by reason of his **athletic body**"* [Dreiser, p. 163], *"square-headed, **square-shouldered** – **big of feet and hands**"* [Dreiser, p. 897].

До типових рис чоловічого характеру відносять рішучість, могутність, владу. Автор використовує опис одягу, щоб створити уявлення про владних чоловіків, які займають високе положення в суспільстві: *"Those **men in dressy suits** such as Drouet wore **must be powerful and fashionable** – the men the newspapers talked about"* [Dreiser 1981, p. 18].

Вважається, що чоловіки більш стримані у вираженні своїх емоцій, в той час як жінки часто стають учасницями світських розмов або пліток. Т. Драйзер підкреслює жіночу балакучість за допомогою семантичних домінантів *"*babbling*"*, *"*gossip*"*: *"And how she went on **babbling**!"* [Dreiser, p. 320], *"For Bella, who was the family's chief source of **gossip**, gathering the most of it from the Snedeker School, through which all the social news appeared to percolate most swiftly, suddenly announced"* [Dreiser, p. 179].

Стереотипне твердження про надмірну жіночу емоційність знайшло своє відображення в описі жіночих емоцій з використанням семантичного домінанту *"*tears*"*: *"Her **large eyes** were full **of the anguish of tears**"* [Dreiser, p. 231].

Зазвичай жінки у соціумі асоціюються з марнотратністю, що часто базується на уявленні про їхнє захоплення модними речами та прикрасами: *"Women were spending* ***money like water.*** *She could see that in every elegant shop she passed. Flowers, candy, jewelry seemed the principal things in which the elegant dames were interested"* [Dreiser 1981, p. 327].

Таким чином, у проаналізованих романах Теодора Драйзера спостерігаються виразні гендерні особливості у детальному портретуванні персонажів. Ці особливості проявляються у різних типах портретних описів – вербальному, мовному та психологічному.

Література

Головашенко І. О. Становлення теорії ґендеру. *Основи теорії ґендеру.* Київ : «К.І.С.», 2004. С. 79-108.

Dreiser Th. Sister Carrie. Pennsylvania : University of Pennsylvania, 1981. 850 p.

Dreiser Th. An American Tragedy. URL: https://www.aliceandbooks.com/book/ read-online/an-american-tragedy/theodore-dreiser/185 (accessed: 22.09.23).

ШКОЛЬНА Н. В.
Бердянський державний педагогічний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Богдан В. В.

SEMANTIC FUNCTIONS OF ADJOINING CONSTRUCTIONS IN JOHN GRISHAM'S NOVEL *THE BOYS FROM BILOXI*

Linguistic works have repeatedly emphasised the difficulty of studying semantic ties and relationships between lexical elements. Despite the existence of a considerable number of studies based on the material of different languages, there is a general lack of extensive research on the semantic relationships between the parts of an adjoining construction (AC), which stipulates the topicality of the study. The purpose of the study is to investigate these relationships on the material of John Grisham's novel *The Boys from Biloxi* (2022).

An AC is understood to mean a two-component text unit divided by an external punctuation mark into two parts that have a fixed position – an autosemantic base utterance (BU) is followed by a synsemantic adjoined part (AP). The AP is formalized as a separate sentence that is connected with the BU by an adjoining connective word (ACW) that facilitates singling out of an AC in a text [Богдан 2011, с. 6].

The following four main groups of propositional relations between the parts of

ACs are listed below [Богдан 2023, с. 243; Дмитренко1989, с. 11–12].

1) The meanings of additional information and clarification are similar in their semantics (the basis of their commonality is the seme of doubt and uncertainty, which is often expressed by APs. However, there are also distinctive features between these meanings: a) while the first meaning corresponds to the narrative type of expression, the second one is always interrogative; b) there is a possibility of denoting different degrees of accuracy of additional information, while the meaning of clarification is always characterised by uncertainty and doubt; c) different syntactic positions they occupy in a complex syntactic whole (CSW). Clarification in the form of a question is an inducement to answer. Hence, the postpositional position of ACs with this meaning in a CSW is atypical, since the act of communication is not yet completed.

2) Among the structures with the meanings of cause and effect, we distinguish two groups: cause-and-effect relationship and effect-and-cause one.

3) The meanings of hypothesis and conclusion also have certain semantic parallels. But despite the similarity in their semantics, there are also differences based not only on the semantic but also on a more reliable formal criterion – location within the CSW. An AC with the meaning of hypothesis should be either in the initial or medial position in an CSW (for its confirmation/refutation). For a structure with the meaning of a conclusion, it is logical to close a CSW, i.e. a (pre)final position. ACs with this meaning often include additional cause-and-effect semantics, which is another distinguishing feature that is not inherent in the hypothesis meaning.

4) The meaning of enumeration and contrast. The first one is easy to identify. Homogeneous polysyndetic constructions rhythmise the whole utterance, creating the effect of spontaneity inherent in oral speech.

Thus, we can conclude that in an AC, the core semantic dominants of additivity and evaluation are specified in the following four propositional groups of meanings: additional information and clarification, cause and effect, hypothesis and conclusion, enumeration and contrast.

References

Богдан В. В. Синтактика, семантика, прагматика англомовних приєднувальних конструкцій і складних речень з підрядним зв’язком : монографія. Донецьк : «ЛАНДОН-ХХІ», 2011. 263 с.

Богдан В. Приєднувальні конструкції: проблема їх розрізнення та доцільність вивчення у загальноосвітній школі. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*: зб. наук. ст. Бердянськ : БДПУ, 2023. Вип. 2. 2023. С. 238-252.

Дмитренко В. А. Структурно-семантические особенности и функции сложных предложений и присоединительных конструкций с сочинительной связью (на

материале английских диалогических текстов) : автореф. дис. … канд. филол. наук : 10.02.04. Одесса, 1989. 17 с.

ЯНКО О. Л.
Запорізький національний університет
Наук. кер: к. філ. н., доц. Голуб Ю. І.

ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ЖАНРОВОЇ СВОЄРІДНОСТІ ДЕТЕКТИВНИХ ТВОРІВ АРТУРА КОНАН ДОЙЛА (МОВОЮ ОРИГІНАЛУ)

Детективна проза належить до найбільш популярних жанрів XX сторіччя. Детективний твір – це твір, в основі сюжету якого лежить розкриття загадкової події – найчастіше злочину (класичний детектив) або з'ясування всіх обставин, що супроводжують події [Кукса].

Новели А. К. Дойла про Ш. Холмса знаменували собою важливий етап у розвитку детективу. Розглядаючи роль і місце Артура Конан Дойла в процесі розвитку детективного жанру, слід зазначити, що він значною мірою сприяв формуванню канонів англійського детективу, опублікувавши роман «Етюд у багряних тонах» у 1887 р. і перші два збірки новел: «Пригоди Шерлока Холмса» та «Записки про Шерлока Холмса» в 1892 р.

Детективна література вражає жанровим розмаїттям. Можна знайти приклади таких різновидів як: детектив-головоломка, який іноді навіть обходиться без злочину; готичний детектив із нагнітанням жаху і містичними вкрапленнями; шахрайський детектив (дуже подібний до пікарески); науковий детектив; перевернутий детектив, у якому читач із самого початку знає відгадку і з висоти цього знання стежить за перебігом розслідування; політичний детектив, в основі сюжету якого лежить розслідування політичних злочинів або злочинів, скоєних політичними діячами; поліцейський детектив, в якому провідна роль у розслідуванні відводиться представнику або представникам закону; психологічний; шпигунський; фантастичний детектив [Цапенко].

Детектив характеризується такими ознаками, як високий рівень стандартизації та розважальна функція. Вони й задають універсальну формулу детективу як художнього твору, характерну для будь-якого зразка цього жанру.

Літературна формула включає традиційні методи опису деяких конкретних предметів чи людей, традиційні епітети, образи, стереотипні зображення персонажів, загальну сюжетну схему. Такі формули і лягають основою творів масової літератури, дозволяючи найповніше реалізувати жанр.

Детективна формула набуває свого неповторного наповнення у кожному

конкретному творі кожного конкретного автора. У структурі детективного твору традиційно виділяються три етапи: загадка (зазвичай це злочин), перебіг розслідування та викриття (тобто розкриття злочину). Описана композиційна структура детектива породжує таку персонажну парадигму: з одного боку – негативний персонаж (злочинець та його спільники), з іншого боку – позитивний герой (розслідувач, його помічники та замовники розслідування). Обидві сторони пов'язані між собою ланцюгом подій, фактів і явищ, які так чи інакше призводять до розкриття злочину, тобто до торжества добра над злом.

Слід зазначити, що майже всі новели про Шерлока Холмса побудовані за однією схемою: вступ, в якому постає образ мудрого та неординарного детектива; поява постраждалої особи, чия розповідь наводить на хибний слід, і дивовижне, непередбачуване розкриття злочину. Важливо згадати, що у творах про Шерлока Холмса не завжди має місце справжній злочин: головний герой, як правило, порушує закон, але часто моральний, а не правовий. Найчастіше у творах про Шерлока Холмса не відбувається очевидного порушення правового закону (вбивство, шахрайство чи інше), а має місце обман, зрада, байдужість, за яку людина, яка її вчинила, не несе кримінальної відповідальності, проте завдає біль і страждання іншим, що викликає негативне ставлення щодо нього суспільства. При цьому справжніх злочинців Шерлок Холмс часом певною мірою виправдовує, він співчуває і симпатизує їм як людям, які пережили нещастя або зіткнулися з несправедливістю та змушені скоїти злочин.

Образ Шерлока Холмса є ключовою особливістю детективів А. К. Дойла. Цей образ детектива, який має живий розум, інтелект і логічне мислення, став архетиповою фігурою. Холмс розкриває злочини не лише для справедливості, а й з невичерпної цікавості, інтересу до нових складних справ. Він охоче ділиться своїми знаннями з тими, кому небайдужі важкі завдання, загадки, демонструючи оригінальний перебіг думки. Холмс став художнім втіленням британця, інтелектуала, незворушного у найнесподіваніших ситуаціях.

Отже, своєрідність творів А. К. Дойла досягається за допомогою побудови сюжетної лінії, системи образів-персонажів, найдрібніших деталей їх створення та натуралістичності рис.

Література

Кукса Г. М. Історія розвитку та типологія жанру детективу у контексті світової літератури. URL: http://eprints.zu.edu.ua/1542/1/8.pdf (дата звернення: 10.12.2023)

Цапенко Л. В. Типологічна диференціація різновідів англомовної детективної розповіді. URL: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/457456.pdf (дата звернення: 11.11.2023).

БОЙКО О. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Запольських С. П.

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ ІНСТРУКЦІЙ ДО ЕЛЕКТРОННИХ ПРИСТРОЇВ

У наші дні, коли технологічний прогрес стрімко змінює повсякденне життя, важливість точної та доступної інформації неможливо переоцінити. Одним із аспектів такого обміну інформацією є переклад інструкцій з експлуатації електроприладів. Попит на гаджети та побутову техніку зростає, відповідно зростає і потреба в якісному перекладі інструкцій. Переклад інструкцій до електроприладів з англійської на українську – складний процес, який включає в себе розуміння технічних термінів і забезпечення донесення правил безпеки.

Інструкції мають на меті повідомити порядок, способи і правила здійснення певної дії для правильного використання товару. Існує декілька типів інструкцій, кожен має свій формат, інформаційне наповнення та різну аудиторію. Основним завданням цієї роботи є аналіз інструкцій та їх перекладу, які підпадають під окремий тип – інструкції з експлуатації електронних приладів. Ці інструкції виконують дві головні функції – інформативну та регулятивну: у них наведено детальний опис та правила використання товару, поради щодо безпечної експлуатації, шляхи усунення несправностей та ін.

При порівнянні пристроїв з однакової групи електроприладів (як наприклад побутові прилади або електроінструменти), можна побачити певні закономірності у лексиці. Схожими або навіть однаковими термінами є загальнонаукові та міжгалузеві, в той час як вузькоспеціальні терміни кардинально відрізняються в залежності від специфіки сфери використання пристрою. З загальнонаукових, можна виділити наступні: *maintenance (технічне обслуговування), hardware features (апаратне забезпечення), component (компонент), module (модуль), circumstances (обставини), settings (налаштування), attachment (доповнення), safety warnings (застереження щодо безпеки)* – ці терміни трапляються у текстах чи не до всіх інструкцій. Щодо вузькоспеціальних, то для пральної машинки це: *laundry (прання білизни), water supply hose (шланг водопостачання);* для міні ПК: *central processing unit (центральний процесор), motherboard (материнська плата), top memory module (верхній модуль пам'яті);* пилососу: *metal mesh grille filter (металевий*

сітчастий фільтр), ultra fine dust filter (фільтр наддрібного пилу); шліфувальної машини: *shaft lock (фіксатор), switch lever (важіль вимикача), wheel guard (кожух диска).*

У цьому полягає головна різниця у лексичних особливостях інструкцій до електроприладів. Тобто, якщо синтаксичні та морфологічні характеристики у більшій мірі є однаковими для різних приладів, на лексичний аспект перекладачу треба звертати більшу увагу. Ці терміни, як правило, зустрічаються разом у окремому підрозділі, який представляє особливу складність перекладу. Тому що, з одного боку, цей розділ вимагає використання термінів найменування частин приладу, а з іншого, використання термінів може утруднити процес ознайомлення користувача з новим приладом та його використання. Через це даний підрозділ завжди супроводжується пояснювальним малюнком із позначеннями у вигляді цифр або букв до кожної деталі приладу. Це полегшує для користувача процес ознайомлення із приладом, а візуальна опора вирішує проблему незнання термінологічної назви деталей. *Insert the memory module into the slot (A) and press it down (B) until it is securely seated in the place. – Вставте модуль пам'яті у слот (А) та натискайте на нього (В), доки він не стане на місце.*

У інструкціях перекладач може зіткнутися з інтернаціональною лексикою, псевдоінтернаціоналізмами, міжмовними омонімами, паронімами, словами з широким діапазоном значень. Може відбутися механічне перенесення звичних значень слова рідної мови на іноземну. Серед них, з тексту обраних інструкцій, можна виділити: *Using a screwdriver, do that which is shown in the following* ***figure****. – За допомогою викрутки виконайте дії, показані на наступному* ***малюнку****. . Never remove the transparent* ***film*** *on the inside of the door. Не знімайте* ***плівку*** *з внутрішньої сторони дверцят.*

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що переклад інструкцій до електронних пристроїв з англійської на українську мову це відповідальне завдання. Воно вимагає не тільки знання обох мов, але й розуміння технічних термінів і процесів роботи приладів. Якісний переклад забезпечує зрозумілість для користувачів, що сприяє безпечному використанню електроприладів.

Література

Белява К. Р. Англомовна науково-технічна термінологія : перекладацький аспект. 2020. 79 с.

Борисова Л. І. Основні проблеми науково-технічного перекладу. Ніжин, 2003. 208 с.

Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Київ : Нова книга, 2002. 562 с.

БОЧАРСЬКА А. П.
Національний університет «Запорізька політехніка»
Наук. кер.: к. ф. н., доц. Лут К. А.

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ГРИ СЛІВ У СЕРІАЛІ «THE OFFICE»

Коли люди сідають за перегляд серіалу в українському або будь-якому іншому дубляжі, вони не замислюються над тим, скільки мовних особливостей було втрачено при перекладі з мови оригіналу. Однією з найскладніших для перекладу є гра слів, яка при цьому є невід'ємною частиною комедійних картин, в особливості – ситкомів. Саме тому ми обрали телесеріал «Офіс» і вирази з нього для ілюстрування способів перекладу цього складного явища.

Будується цей стилістичний прийом на основі багатозначності слів, а також їх співзвучності. До того ж, можуть використовуватися безліч інших прийомів (тропів), таких як порівняння, метафора, персоніфікація, алегорія тощо. Не варто забувати про паронімію та омонімію, які обов'язково з'являються, коли мова заходить про співзвучність [Пономарів 2000, с. 37–54]. Гра слів створює ефект хибних очікувань, чим і привносить в мовлення елемент жарту і іронії. Часто вона базується на добре відомих глядачу (читачу, співрозмовнику тощо) явищах. Наприклад, відомих людях, характерних для певної країни елементах і т. д. Отже, розглянемо конкретні приклади з обраного серіалу на основі різних типів гри слів [Капелюшний 2007, с. 56–57].

Уживання одного слова в різних значеннях. Наприклад, дві колеги сперечалися щодо деяких дрібниць і одна запропонувала тягнути жереб, проте інша відмовилась, адже не любить азартні ігри. Після чого, в інтерв'ю перша дівчина заявила: *She said she doesn't like to* ***gamble*** (азартні ігри). *Of course, by saying that she was* ***gambling*** (ризикувала)... Це ми можемо перекласти, відійшовши він семантики *ризику* і зосередившись на *азартних іграх*: *Вона сказала, що не любить азартні ігри. Звісно ж, таким чином вона* ***зіграла на моїх нервах***... Отже, задля збереження прийому ми використали притаманний нашій мові фразеологізм і, відповідно, смисловий розвиток (тут і далі – способи перекладу [Карабан 2004, с. 279–297]).

При використанні в одному контексті ширшого і вужчого значення одного слова, як і в попередньому випадку, важливий контекст: *Is Josh concerned about* ***downsizing****? Not* ***downsizing*** *himself, but...* Цікаво, що в українській мові гра слів збережена майже дослівно, *downsizing* перекладається як *скорочення.* Діалог відбувається в офісі, отже з контексту ми розуміємо, що *downsizing* – це звільнення працівників через зменшення кількості доступних посад, що

українською також називається *скорочення*. Таким чином, маємо наступний переклад, який можна віднести до калькування: *Чи Джош стурбований щодо* ***скорочення****? Не* ***скорочення*** *себе самого, а...* Гру слів збережено.

Окремою і складнішою категорією є каламбур. Він часто не просто ускладнює, а унеможливлює переклад жарту. Яскравим прикладом багатошарового каламбуру є епізод, коли один з працівників поклав степлер іншого в желе з метою розіграшу. Коли останній поскаржився керівнику, жартівник вибачився і додав: *I've always been your biggest* ***flan***. Щоб зрозуміти каламбур, розглянемо пару слів *fan – flan*, які є паронімами. *Fan* перекладається як *фанат*, а *flan* є словом-реалією і позначає фруктовий десерт. В українському дубляжі каламбур обіграно наступним чином: *Я завжди був твоїм найбільшим* ***салатом***. Це не поганий вихід з ситуації, адже, хоча тема десерту і втрачається, ми можемо простежити послідовність через їжу, використовуючи смисловий розвиток. Проте, можна було використати гру слів *фанат – цукат* або *фанат – шоколад*. Безсумнівно, дані слова мають більше відмінностей, проте зберігають тематику. Продовжуючи тему десертів, ще один колега додає: *You should've put him in* ***custardy***. Каламбур будується на *custardy* (заварний крем) *і custody* (в'язниця). Український дубляж не впорався з цим прийомом, тому ми пропонуємо свої варіанти: *Краще б вам посадити його в* ***суницю*** (в'язницю) або *Вам слід його* ***скуштувати*** (заарештувати), використовуючи контекстуальну заміну.

Значна частина каламбурів і гри слів приходиться на імена. Наприклад, ***Stan-the-man***, як кличе одного з сотрудників керівник. При перекладі підійде достатньо велика кількість слів, серед них Стен-*супермен, джентльмен, спортсмен* тощо, адже ***man*** використовується на позначення мужності. Отже, ми звертаємось до транскодування, в якійсь мірі, адже всі ці слова запозичені з англійської і мають основу *man*. Інший приклад: *– Where did you get that information? –* ***Manual****. –* ***Manuel*** *who?* Омонімами виступили ім'я (*Manuel)* і посібник/підручник *(manual)*. Переклад можливий наступним чином: *– Де ти дістав цю інформацію? – Підручник. – Під який ручник?* Таким чином ми поступаємось точному перекладу на користь збереження гри слів, використовуючи смисловий розвиток.

Очевидно, що повністю зберегти всю різноманітність мови оригіналу при перекладі неможливо, проте можливо максимально адаптувати його для глядача шляхом використання різноманітних способів перекладу. Для цього знадобиться багато часу і фантазії, але воно того варте. Процес перекладу гри слів і каламбурів потребує більшої уваги, адже є основною складовою значної частини гумору багатьох комедійних і не тільки проектів.

Література

Капелюшний А. О. Практична стилістика української мови : Навчальний посібник. Львів : ПАЮ, 2007. 400 с.

Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.

Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови. Вид. 3-тє, переробл. і допов. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2000. 246 с.

БУРЯК М. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н. Погонець В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Дослідження підкреслює особливості процесу перекладу термінології медичної сфери з англійської на українську мову та визначає важливі аспекти забезпечення точності, зрозумілості медичних термінів у перекладі. Актуальність теми полягає в постійному розвитку медичної науки та потребі у точному та зрозумілому перекладі медичної термінології. Метою дослідження є визначення особливостей перекладу медичних термінів з англійської мови на українську з урахуванням структурно-семантичних особливостей та специфіки медичної термінології.

Теоретична частина дослідження включає в себе:

а) аналіз концепцій та теорій перекладу медичної термінології, визначення їхнього впливу на результати перекладу;

б) вивчення структурно-семантичних особливостей медичних термінів та їх ролі у процесі взаємодії фахівців у галузі.

Практична частина дослідження включає:

1) Огляд основних підходів і методів перекладу медичної термінології з англійської мови українською. Розглянемо приклади та проаналізуємо їх переклад: *IDIOT – ідіот; особа з природженим слабоумством, що залишається в житті на рівні трилітньої дитини.* Основний переклад здійснений за допомогою транслітерування (слово вихідної мови передається по літерах). Друга частина перекладу здійснена описовим способом. Значення терміну було передано шляхом пояснення. За будовою цей термін простий. Спосіб утворення терміну – словотвір.

2) Аналіз лексичних трансформацій при перекладі медичних термінів з використанням конкретних прикладів та їх вплив на точність перекладу: *HYPOCALCEMIA – знижений вміст кальцію в крові.* При перекладі використано описовий спосіб (експлікацію), тобто у перекладі надається пояснення значення одиниці мови, відповідник якої відсутній у цільовій мові. За будовою цей термін префіксальний. Спосіб утворення терміну – словотвір.

3) Висвітлення результатів аналізу медичних термінів за допомогою англо-українського медичного словника: *PAS (=PARA-AMINOSALICYLIC ACID) – пара-аміносаліцилова кислота; препарат проти туберкульозу.* Способом утворення цього терміну є скорочення (абревіація) – скорочена форма слова або фрази. Цей термін є акронімом, тому що він читається як послідовність початкових літер. За будовою повна назва цього терміну є терміном-словосполученням, тому що він складається з декількох основ.

Отримані результати свідчать про необхідність врахування структурно-семантичних особливостей медичної термінології англійської мови при її перекладі на українську. У висновку необхідно підкреслити важливість використання сучасних методів та підходів для досягнення якісного перекладу медичних термінів.

Література

Дьяков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення : семантичні та соціолінґвістичні аспекти. Київ : "КМ Academia", 2000. 218 с.

Сизонов Д. Ю. Детермінологізація медичної лексики в медійному дискурсі. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2016. Вип. 20. С. 149–156.

Rask N. Analysys of a medical translation : terminology and cultural aspects/Växjö Universitet Publikationer. 2004. URL: https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:206300/FULLTEXT01.pdf (accessed: 30.11.2023).

ГНАТУША Ю. Ю.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Запольських С. П.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ (НА МАТЕРІАЛІ КОСМЕТИЧНИХ ЗАСОБІВ)

У сучасному світі реклама є невід’ємною частиною життя суспільства.

Вона знаходить застосування майже в усіх сферах життєдіяльності. Майже століття вона є об'єктом дослідження лінгвістики, психології, соціології тощо. Звідси доцільно розглянути поняття та сутність рекламного дискурсу як більш обширне явище реклами.

Рекламний дискурс є цілісним комплексом відношень, що виникають у процесі формування, розвитку й функціонування рекламного тексту. Як правило, його розуміють як повідомлення, що є частиною більшого рекламного тексту, яке містить основну ідею, яку хоче передати адресант [Новікова 2016].

Матеріалом нашого дослідження є рекламні ролики косметичних засобів. Аналіз матеріалу продемонстрував, що стандартна форма англомовного рекламного повідомлення складається з чотирьох основних блоків: слогана, заголовку, основного рекламного тексту та фрази-відлуння. Кожний структурний елемент виконує певні функції, які зумовлюють вибір мовних засобів для їх оформлення. Але на практиці часто зустрічається упущення певних складників. До того ж дискурс має відповідати певним критеріям оформлення: інформативність, стисліть, логічність, оригінальність тощо. Для створення більш емоційного тексту використовуються численні засоби виразності. Найбільш поширеними є: метафора, літота, гіпербола, перифраз, епітет, уособлення, метонімія і алітерація.

Аналіз сорока трьох фрагментів перекладу рекламного дискурсу, показав, що найбільші труднощі у перекладі виникають при передачі гри слів. Розглянемо кілька прикладів передачі гри слів з англійської на українську мову. Наприклад, рекламний слоган торгової марки *Maybelline: "Maybe she's born with it. Maybe it's Maybelline"* [Maybelline] – *«Можливо, вона народилася з цим. Можливо, це Maybelline».* Справа у тому, що в оригінальному тексті головним і проблематичним для перекладу є омоформи, тобто слова Maybe. Воно виступає як самостійне слово та як складова назви компанії. Перекладач зробив переклад, який є логічним, але за своєю особливістю він не збігається з оригінальним і втрачена гра слів притаманна оригіналу. Проте слова у перекладі дібрані доцільно з урахуванням позитивного впливу на глядача. Або ж гасло бренду Max Factor: *"The makeup of makeup artists."* [Max Factor]. Бачимо, що у тексті вдало фігурує гра слів. У перекладі бачимо: *"Макіяж від візажистів."* Хоча гра слів і передана простими словами, повідомлення містить слова, що впливають на реципієнта і викликають почуття довіри. Проте, бувають випадки, коли гра слів перекладена зовсім невдало. Візьмемо до уваги уривок з реклами антипреспіранту Old Spice: *"The man your man could smell like."* [Old Spice] Перекладач використав метод упущення і утворився переклад *«Чоловік, на якого схожий ваш чоловік».* Мусимо зазначити, що сенс повідомлення не переданий і

втрачено переклад ключового елементу оригінального тексту *smell***.**

Отже, у перекладацькій практиці застосовуються різноманітні способи перекладу англомовних текстів. Найчастіше це заміна, додавання, упущення тощо. При дослідженні англомовних повідомлень перекладачеві варто зважати на так на структуру повідомлення, як на те, щоб справити позитивне враження на реципієнта. Доцільно приділити увагу підбору влучних слів, які матимуть силу при впливі на глядача, який є потенційним покупцем продукту.

Література

Новікова К. О. Лінгвостилістилістичні особливості англомовних рекламних текстів та фактори впливу на їх переклад. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Філологічні науки».* 2016. С. 251-257.

Maybelline туш для вій. URL: https://www.maybelline.com/eye-makeup/mascara/lash-sensational-sky-high-waterproof-mascara-makeup?variant=Very+Black (дата звернення: 03.11.23)

Max Factor. URL : https://www.youtube.com/watch?v=NwMxYdIDXkw (дата звернення: 03.11.23)

Old Spice. URL : https://www.youtube.com/watch?v=owGykVbfgUE (дата звернення: 03.11.23)

ДОРОФЄЄВА С. Є.
Національний університет «Запорізька політехніка»
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Лут К. А.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У СЕРІАЛІ «BRIDGERTON»

Культурно-маркована лексика завжди була особливим предметом вивчення, який цікавив багатьох лінгвістів і перекладачів. Вона відображає специфіку певного народу, привертаючи увагу до його культури, історичних подій, побуту і традицій. Зі зміною епох мова завжди залишалася відображенням нації, її самоідентичності. Згідно з дослідженнями, культурно-марковану лексику також називають безеквівалентною лексикою або «словами-реаліями» [Мукатаєва 2022, с.174]. Згідно з дослідниками, твердження про те, що реалії перекладаються саме по собі є неточним, адже перекласти – означає віднайти відповідник у цільовій мові, що є неможливим, адже в етнокультурі, в історії носіїв такої мови немає співвідносного об’єкта, поняття чи явища [Абабілова,

Усаченко 2017, с. 8]. За предметною ознакою культурно-марковану лексику поділяють на географічні, етнографічні та суспільно-політичні реалії.

Лівицька І. наводить дві групи труднощів при перекладі культурно-маркованої лексики: 1) відсутність аналога у мові перекладу через відсутність у носіїв цієї мови об'єкта, який ця реалія позначає; 2) необхідність передати не тільки предметне значення (семантику) реалії, а також і її колорит (конотацію) – її національне та історичне забарвлення [Лівицька 2009, с.175]. Дослідники зазначають декілька способів перекладу такої лексики: 1) транскодування (транскрибування, транслітерація); 2) калькування (дослівний переклад); 3) дескриптивна перифраза (описовий переклад); 4) метод уподібнення (наближений переклад) [Зорівчак 1989; Карабан 2004].

Культурно-маркована лексика відіграє ключову роль у сучасних історичних серіалах, адже саме завдяки ній глядач може поринути в особливості атмосфери, побуту і суспільства того часу. Пропонуємо розглянути особливості перекладу слів-реалій, які відображають специфіку Великобританії епохи Регентства (1811-1820), на прикладі американського телесеріалу від Netflix - «Bridgerton».

Ми визначили значну кількість суспільно-політичних реалій, які включають титули та звернення. В переважній більшості, найменування титулів можна перекласти за допомогою транслітерування (***Baron*** – *Барон*; ***Lord*** - *Лорд*) або адаптивного транскодування, змінюючи форму слова під мову перекладу (***Marquis*** – *Маркіз*; ***Viscount*** – *Віконт*). Для деяких титулів маємо потребу скористатися описовим перекладом. У випадку зі словом «***Duke*** – *Герцог*» розкриваємо значення в обох мовах і бачимо, що воно використовується на позначення чоловіка, який має найвищий спадковий титул у британському суспільстві. Ще одним прикладом є слово «***Earl*** – *Граф*», яке в обох мовах позначає британського дворянина рангом вище віконта і нижче маркіза. Наявні у серіалі звернення можемо перекласти за допомогою калькування або дослівного перекладу (*Your* ***Majesty*** – *Ваша* ***Величність***; *Your* ***Highness*** – *Ваша* ***Високість***), а також методу уподібнення, де обираємо подібний титул для відтворення форми ввічливості мовою перекладу (*Your* ***Grace*** – *Ваша* ***Світлість***).

При перекладі етнографічних реалій переважно використовуємо метод уподібнення або наближеного перекладу за допомогою еквівалентів, які відтворюють сенс слів українською мовою: ***peasant*** – *провінціалка* (людина низького соціального статусу, яка не є мешканцем великого міста); ***ton*** – *вище суспільство* (щось елегантне і вишукане, у даному випадку люди); ***social season*** – *світський сезон* (черга балів та інших заходів, у яких беруть участь світські (привілейовані, аристократичні) особи); ***underpinning*** – *корсет* (є поєднанням англійських слів «*underwear – спідня білизна*» та «*to pin – закріплювати*»).

Що стосується географічних реалій, їх перекладаємо за допомогою транслітерування (***Grosvenor*** *Square – Площа* ***Гросвенор***; ***Hastings*** *– Гастінгс*) або транскрибування (***Kew*** *Palace – Палац* ***К'ю***).

Отже, згідно з проведеним аналізом культурно-маркованої лексики на прикладі американського серіалу «Bridgerton» можемо зробити висновок, що велика кількість слів-реалій, які стосуються суспільно-політичного життя певної історичної епохи, знайомі україномовним глядачам, хоча і належать до британської культури. Етнографічні реалії не мають еквівалентів у мові перекладу, що становить певні проблеми для перекладачів через неможливість передати конотацію таких виразів українською мовою. Культурно-маркована лексика надає серіалу історичного колориту епохи Регентства і відображає національний характер Великобританії того часу.

Література

Абабілова Н., Усаченко І. Реалія як об'єкт досліджень вітчизняних та зарубіжних перекладознавців. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира* Гнатюка. Сер. : Мовознавство, 2017. Вип. 2(28). С. 4–9.

Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів : Вид-во при Львів. держ. ун-ті, 1989. 215 с.

Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : «Нова книга», 2004. 576 с.

Мукатаєва Я. В. Слова-реалії як вид безеквівалентної лексики та їх класифікація. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер. : Філологія, 2022. Вип. 55. С. 174–177.

Лівицька І. А. Проблема дефініції та перекладу реалій в художньому тексті. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Сер. : Філологічні науки, 2009. Вип. 81(4). С. 173–178.

ДЯДЮНОВА М. І.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І. О.

ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ РОЛЬОВИХ ВІДЕОІГОР УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

RPG як окремий жанр відеоігор становить інтерес для перекладознавців

зокрема через високий ступінь персоналізації ігрового досвіду, як-от створення унікальних ігрових персонажів жіночої, чоловічої чи небінарної статі. Ця особливість має своє відображення у текстах і вимагає особливого підходу під час локалізації синтетичними мовами, в тому числі українською. Нерідко українські ігрові локалізатори вимушені вдаватися до ґендерно-нейтральних реплік, що промовляються ігровим персонажем або стосуються його. Так, наприклад, речення «мені стрівся чарівник» в ігровому середовищі може сказати персонаж будь-якої статі, на відміну від варіантів «я зустрів…», «я зустріла…» чи «я зустріли…».

І втім, із усвідомленням подібних труднощів, у відеоігровій індустрії зростає тенденція до надання умов для створення якнайбільш природних текстів для носіїв цільової мови. Наприклад, ігровий код може передбачати використання теґів для розмежування текстів, що мають промовлятися у відношенні до персонажів різної статі. Тоді в програмі текст може умовно мати такий вигляд: *“Are you insane?!” – «/f/Ти з глузду з’їхала?!/m/Ти з глузду з’їхав?!/n/Ти з глузду з’їхали?!»*, але виводити гравцеві лише один переклад, відповідно до раніше вибраної ним статі.

Відмінності у граматиці англійської та української мови також можуть становити труднощі під час роботи зі змінними – елементами коду, які в тексті гри замінюються певними значеннями [Bernal-Merino 2007, с. 33]. Наявність відкритих світів у рольових відеоіграх і широкі можливості до взаємодії з ними зумовлюють появу на місці змінної імен, назв предметів, істот, локацій абощо.

Усі ці випадки вимагають ретельної роботи задля збереження природності речень при перекладі, адже локалізована іменникова змінна зазвичай може передбачати лише застосування називного відмінку. Тоді локалізаторам доводиться розбивати речення, міняти їх місцями, застосовувати антонімічний чи експлікативний переклад абощо. Наприклад: *“An advanced group of |BOSS_NAME|'s units has been found at |LOCATION|. Eliminate the threat before backup can arrive.” – «Знову |BOSS_NAME|. Тепер ціль ворогів – |LOCATION|, де вже бачили їхні посилені загони. Розберіться з ними, доки не підійшло підкріплення.»*

Окрім того, високий рівень інтерактивності зі світами рольових відеоігор може ставати засадою до розгалуженої, комплексної структури гетерогенних за багатьма критеріями текстів. Спираючись на відмінності у функціях, ступені взаємодії, стилістичному і термінологічному навантаженнях, ми пропонуємо виокремлювати такі види текстів, що можуть бути притаманні рольовим відеоіграм: **системний** (налаштування, системні помилки), **навігаційний** (меню, кнопки), **наративний** (діалоги, історії, записи), **експозиційний** (імена, назви,

описи в ігровому світі), **індикаторний** (характеристики середовища та його складових), **сповіщальний** (попередження, вказівки, посібники для гравця) і **декоративний** (графічне вираження інших видів тексту, часто необов'язкове до локалізації).

Цей підхід можна вважати вичерпним, адже названі види можуть комбінуватись і набувати нових значень: так, експозиційний текст у вигляді анотації до книги може містити наративні елементи з відомостями про історію ігрового всесвіту. Перспективи нашого дослідження ми вбачаємо у поглибленому аналізі цієї класифікації, технічних і граматичних складнощів та особливостей української локалізації англомовних відеоігор інших жанрів.

Література

Bernal-Merino M. A. Challenges in the translation of video game. *Revista Tradumatica.* 2007. URL : https://tinyurl.com/mpzzpfpm (accessed: 03.12.2023)

ЗАКУСІЛОВА С. А.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к. ф. н. Погонець В. В.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ КОМП'ЮТЕРНИХ ВІДЕОІГОР

Після початку повномасштабної війни попит на українську локалізацію значно зріс, оскільки люди взагалі почали відмовлятися від усього, що пов'язано з країною-агресором, у тому числі й від російської локалізації ігор. Актуальність обраної теми полягає у високій популярності комп'ютерних ігор та необхідності їх перекладу українською мовою. Вибір саме цієї відеогри зумовлений попитом на гру з боку народу України, а саме через відсутність українського перекладу більшість людей відмовляється від неї.

У теорії перекладу термін «локалізація» дуже часто порівнюють із терміном «одомашнення», що означає орієнтацію перекладача на норми та культуру мови-рецептора [Venuti 1995]. Суть локалізації полягає в доведенні тексту перекладу до максимальної зрозумілості, доступності та стилістичної схожості по відношенню до читача. Максимальне наближення мови оригіналу до мови перекладу. Ця стратегія здійснюється при «усуненні мовних, стилістичних та інших ознак «чужого» характеру тексту, наприклад, шляхом заміни іншої культурної реальності функціональними аналогами, використання норм і одиниць вимірювання, прийнятих у перекладацькій культурі тощо. Проте

одомашнення – лише стратегія процесу локалізації [Міщенко 2012, с. 157].

Шевчук В. переконливо доводив, що переклад складається з двох основних етапів – складання програми дій (стратегії) та власне дії, втілення цієї програми (тактики) [Шевчук 2021, с. 63]. Будь-яка стратегія має на меті спродукувати такий переклад, який би відповідав очікуванням користувача. Саме тому автор вважає, що кожна окрема стратегія базується на певних принципах, від яких відштовхується кожен перекладач:

1. При перекладі обов'язково розуміння оригіналу буде передувати всім іншим процесам, тобто перекладач не може опрацювати більше, ніж він зрозумів.

2. Можливість домінування змісту над дослівним перекладом, а не механічне «копіювання» мови й форми оригінального тексту.

3. Виділення важливості окремих ключових елементів тексту та намагання перекладача опрацювати ці елементи якомога ближче до оригіналу, підлаштовуючи подібність лексичних та синтаксичних одиниць.

4. Готовність перекладача пожертвувати якоюсь частиною елементів тексту задля передачі загального його змісту.

5. Важливість забезпечити максимально близький переклад із наближенням усіх правописних норм двох мов [Білоус 2013, с. 195-199].

Наш вибір Genshin Impact як матеріалу для дослідження ґрунтується не тільки на унікальності проєкту в ігровому просторі, яка пов'язана з його популярністю на міжнародній арені, але й на новизні цього проекту через його недавній реліз в інтернеті. Також через відсутність української локалізації багато гравців покидають гру. Предметом дослідження були мовні одиниці вихідної мови з ігрових сценаріїв англійською мовою та переклад, який ми зробимо українською.

При аналізі назви *Sucrose*, яка не відповідала стандартним варіантам, ми виявили явище інтерференції англійської локалізації. Ім'я *Sucrose* (тобто пряме значення слова) не було б характерним для персонажа, тому, щоб надати імені характеристики зовнішності і характеру персонажа, англомовні локалізатори використовували хімічну речовину назва цукру «sucrose», яка вже була цілком підходящою за звучанням і зовнішнім виглядом. Ми вважали цей варіант актуальним по відношенню до нашого варіанту назви, оскільки одиниця зберігає основне значення і має прийнятне звучання. Тому ми застосували калькування, в результаті чого отримали персонажа під назвою «Сахароза». Цей варіант найбільш актуальний для україномовної аудиторії, тому назва «Сахароза» не викликає жодного дисонансу.

Проаналізувавши локалізацію гри Genshin Impact, ми виявили, що в

україномовній версії гра локалізована на економічному рівні, оскільки в ній немає українського озвучування, лише субтитри.

Література

Білоус О. М. Теорія і технологія перекладу : курс лекцій. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.

Міщенко А. Локалізація та інтернаціоналізація перекладу у контексті міжкультурної комунікації. *Наукові записки КДПУ*. Серія : Філологічні науки (мовознавство). 2012. Вип. 104 (1). С. 151–157.

Шевчук С. М. Особливості україномовної та російськомовної локалізації відеоігор. *Актуальні проблеми перекладознавства та методики навчання перекладу*: зб. тез доп. XI наук. конф. з міжнар. участю. Харків, 2021. С. 138–140.

Venuti L. The Translator's Invisibility. N.Y. : Routledge, 1995. 353 p.

ІВАЩЕНКО О. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д. філ. н., доц. Веремчук Е. О.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КОМІКСІВ ВИДАВНИЦТВА DC

В наш час комікси є дуже популярною літературою, яку читає перш за все молодь як закордоном, так і в країнах, де англійська виступає другою мовою.

Тому, актуальність даної розвідки полягає у тому, що комікси, як відносно нове явище в літературі, в лінгвістичному плані відрізняються від звичної, шаблонної літератури, характеризуються своєю унікальною структурою, де кожна текстема, як окрема одиниця тексту, представлена у спеціальних хмаринках, у яких розміщується мова персонажів або наратив оповідача.

Мета роботи полягає у встановленні перекладацьких трансформацій, які дозволяють досягти адекватності перекладу коміксів видавництва DC.

Під **перекладацькими трансформаціями** розуміються міжмовні перетворення, які полягають в перебудові, перефразуванні або заміні смислу вихідного тексту для досягнення перекладацького еквівалента [Сіняговська 2014, с. 89]. Вони можуть бути лексичними (транскрипція, транслітерація, калька, генералізація, конкретизація, модуляція та ін.) та граматичними (перестановка, заміна, додавання тощо).

Оскільки перекладу коміксів, які стали об'єктом дослідження, на українську

мову наразі немає, була зроблена спроба виконання власного перекладу. У результаті аналізу були виявлені наступні контексти, які вимагають застосування перекладацьких трансформацій. Проблемою перекладу в коміксах є наявність омонімів, які схожі співзвучно, але різняться у їх семантиці. Тому доцільно буде використати стилістичну компенсацію, щоб зберегти у вихідному тексті схожість омонімів при перекладі на українську мову. Наприклад: "*Yes… Yes… Go ahead. Lady… Vic… Like* ***Victoria****? … **Victi..**? Oh, oh, I see… And that's brutale*". При перекладі ми отримуємо наступне речення: «*Так, зрозумів, не зупиняйся. Леді… Вік, як Вікторія? Віктімізація…? О, я розумію… І це жорстко*». Ця компенсація була зроблена з метою підкреслити омонімічність, тому замість *жертви* був застосований термін в кримінальному праві - *віктімізація*.

Ще однією перекладацькою трансформацією в коміксах видавництва DC є калькування бленду, що знаходимо на прикладі мовлення одного із персонажів: "*I don't know if that's hilarious or sad. Is* ***sadlarious*** *thing? It should be*" [Taylor 2023, с. 8]. Розглянемо авторський оказіоналізм *sadlarious,* що є блендом із двох лексем – *sad* та *hilarious*. Для передачі форми бленду лексичної одиниці *sadlarious,* доцільно використати калькування при перекладі на українську мову, взявши за основу значення слів *sad* та *hilarious,* оскільки в оригінальному тексті вони виступають прислівниками і при їх поєднанні отримуємо слово *сумесело*.

Отже, в ході наукової розвідки були вирішені поставлені задачі, а саме: 1) визначили ряд лексем, які викликають складність при перекладі, а саме: *sadlarious, victim,* 2) встановили типи і підтипи перекладацьких трансформацій, зокрема: калькування (*sadlarious*); стилістична компенсація: (*victim*). Таким чином, переклад коміксів залежить від багатьох факторів, які треба враховувати, а саме контекст, особливості англомовної картини світу, що включає культурні та релігійні епістеми, знання термінологічного або розмовного шару лексики, особливості письма різних авторів коміксу, сюжетні кросовери, інтертекстуальність тощо.

Література

Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Філологія. Мовознавство.* 2014. Вип. 209. С. 89–93.

Taylor T. Nightwing Vol. 4 (2023). URL : https://readcomiconline.li/Comic/Nightwing-2016/Issue-102?id=212544#9 (дата звернення 03.12.2023).

ІМАНОВА Г. У. к.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Шаргай І. Є.

ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ ФРАНЦУЗЬКИХ ДІАЛЕКТИЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМУ «BIENVENUE CHEZ LES CH'TIS»)

Як нам відомо, мова сповнена лексичними явищами, які можуть викликати певні труднощі для перекладача, головною метою якого є еквівалентно і максимально адекватно відтворити текст оригіналу. Одними із таких складнощів є діалектизми – різновид мови, яка є засобом комунікації між людьми, які відносяться до певної територіальної місцевості. Загальновідомою є думка про те, що діалекти за своєю сутністю важко наслідувати, зрозуміти й точно передати в перекладі. Працюючи над перекладом одного з діалектів, потрібно враховувати багато факторів, зокрема вимову, граматичну систему контактуючих мов та словниковий запас чи сленг. При перекладі діалектизмів слід передовсім брати до уваги зв’язки перекладеного діалекту з вихідною культурою, адже кожне слово в тексті першоджерела відтворює елементи дійсності певного соціуму, його культури та традицій.

Одним із способів перекладу діалектизмів є прийом “одомашнення” та “відчуження”, що вперше використав американський перекладач і теоретик Л. Венуті в своїй праці «The Translator’s Invisibility». Згідно Л. Венуті, саме ці дві стратегії є основними, і саме ними перекладач керується при вирішенні лінгвокультурологічних проблем перекладу. Їх науковець визначає у наступний спосіб:

1. Доместикація (одомашнення) – це етноцентричний підхід, при якому текст оригіналу часто скорочується, акцент робиться на культурних цінностях мови перекладу, а автор наближається до читача.

2. Форенізація (відчуження) – це підхід, при якому акцент робиться на збереженні іноземних мовних та культурних цінностей, при цьому саме читач наближається до автора [Венуті 1995, 344].

Для більш детального дослідження пропонуємо перейти до аналізу двох найяскравіших прикладів, виокремлених під час порівняльного аналізу тексту франкомовного фільму *«Bienvenue chez les ch'tis»(в пер. «Лашкаво прошимо»)* з текстом його українського дубляжу. Головного героя фільму Філіпа Абрамса, який працює начальником поштового відділення, відправляють працювати на північ Франції. Протягом фільму, ми спостерігаємо адаптацію головного героя

до нової місцевості, її мешканців, їхніх традицій, і, звичайно ж, мовних особливостей, головною з яких є вживання місцевими жителями пікардійського діалекту, розповсюдженого на півночі Франції.

Перший приклад наведений з епізоду зустрічі головного героя зі своїм новим співробітником, Антуаном, який виголошує репліку: *«Bah j'parle ch'timi quoi?»*, що в українському варіанті перекладу трансформується в: *«Я рожмовляю як штімі?»*. Як ми бачимо, перекладач врахував при роботі над перекладом специфічні властивості пікардійського діалекту, що має декілька фонетичних особливостей, розглядом яких займався А. Доусон. Науковець пише про відмінність пікардійського діалекту у вимові звуку [z] як [ʃ] і звуку [ʃ] як [k] [Доусон 2006, с.179]. Стратегія, до якої звертається перекладач з метою максимально точно відтворити специфіку мовлення персонажів, що породжує комічний ефект – це фонетична заміна приголосних звуків в мовленні персонажів. Таким чином, ми бачимо, що в українському варіанті перекладу, в слові *"розмовляю"* відбулася заміна звука [з] на звук [ж]. На наш погляд, цей шлях є достатньо вдалим для того, щоб показати україномовним глядачам певну специфіку мовлення персонажів, що живуть на півночі Франції і чим вони відрізняються від решти представників франкомовної культури.

Наступний приклад був виокремлений нами з епізоду в ресторані, де нові колеги навчають Філіпа деяким лайливим словам із пікардійського діалекту. Репліка із франкомовного фільму «*On dit pas un con, on dit un boubourse*» була перекладена як «Ми не кажемо *ідіот.* Кажемо *вар'ят*». На півночі діалектизм "*un boubourse*" використовують для іменування людини, яку вважають божевільною через її слова або дії. Перекладач і в цьому випадку змінює названу одиницю на відповідник з галицького діалекту "*вар'ят*".

Український тлумачний словник пропонує наступні два визначення цього діалектизму (який походить від польської мови, що, як ми знаємо, вплинула на формування більшості слів цієї регіональної мови через територіально-історичні чинники): 1) божевільна чи несамовита людина; 2) людина, що діє нерозсудливо, нерозважливо; безумець, шаленець [URL: http://sum.in.ua/f/var.jat]. Дослідивши значення діалектизму "*вар'ят*", та порівнявши його зі словом в тексті оригіналу "*boubourse*", можна сказати, що сенс цих слів дуже схожий і варіант перекладу можна вважати стилістичним синонімом. Дану перекладацьку стратегію ми розцінюємо вдалою, оскільки вона націлена на досягнення адекватного прагматичного ефекту.

Отже, як бачимо, з проблемами перекладу діалектизмів можна зіткнутися не лише при виконанні письмового перекладу, а й при роботі з кінематографічними ресурсами, герої яких можуть використовувати у мовленні діалектизми, що

мають не лише фонологічні відмінності, але і вказують належність того, хто їх вживає до певної територіальної громади із власними соціокультурними особливостями. Таким чином, адекватний переклад діалектизмів є не лише засобом розуміння того, про що йде мова, а й засобом збагачення лінгвокультурних знань глядача.

Література

Dawson A. Variation phonologique et cohésion dialectale en picard. France : Université de Toulouse II – Le Mirail, 2006. P. 179-184 URL: https://hal.science/tel-01387600/file/ADawson2006_these_Variation_phonologique.pdf

Venuti L. The Translator's Invisibility. United Kingdom : Routledge, 1995. 344 p. URL: https://www.academia.edu/25783955/Venuti_The_Translators_Invisibility_A_History_of_Translation

МІРОШНИЧЕНКО Н. М.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М. В.

ВІДТВОРЕННЯ ГУМОРУ В ФЕНТЕЗІЙНИХ ТЕКСТАХ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Т. ПРАТЧЕТТА *GUARDS! GUARDS!*)

Гумор присутній у всіх сферах життя людини, в тому числі в художній літературі. Гумор є універсальним чинником не тільки розважального значення, а і психологічного, і соціального. В останні роки все більшої популярності набуває жанр гумористичного фентезі. Оскільки гумор відбиває культурні особливості певного народу, переклад гумористичних текстів в багатьох випадках є проблемним, через що виникає потреба в детальному дослідженні способів їх адекватного перекладу [Черник 2023, с. 132].

Об'єктом дослідження стали 75 випадків використання засобів передачі гумору з роману Т. Пратчетта *Guards! Guards!* та їх відповідники в українському перекладі А. Коник і І. Серебрякової «Варта! Варта!». Найчастотнішим засобом створення гумористичного ефекту у романі Т. Пратчетта стала гра слів. Наприклад, в тексті оригіналу є уривок: *Her mother had a word with your mother, and then she had a word with me. Lots of words* [Pratchett 2001, с. 26]. В перекладі: «І матір перекинулася словом з твоєю матір'ю. А потім зі мною. Кидалися і кидалися словами» [Пратчетт 2019, с. 32]. Переклад є адекватним, адже було збережено гру слів – до вислову «перекинутися словами» у значенні «мати розмову» додано вислів «кидалися словами», що вказує на підвищену

емоційність розмови для створення комічного ефекту.

Другим за популярністю став гротеск – засіб, заснований на сильному применшенні чи перебільшенні зображуваного, на поєднанні різких контрастів [Андрєєва 2017, с. 14]. У Т. Пратчетта гротеск часто проявляється у зіставленні трагічного і комічного, наприклад, при описі загибелі одного з героїв: *He sprang out the corner, said "Oh, shi–" and died. It was a most unusual death. No-one else had died like that for hundreds of years* [Pratchett 2001, с. 35]. В перекладі: «Зеббо помер дуже незвично. В такий спосіб ніхто не помирав уже багато сотень років» [Пратчетт 2019, с. 45]. Переклад виконано вдало, завдяки чому гротеск в цьому випадку стає очевидним.

Третім за частотою вживання стало використання порівнянь. Наприклад: *He got on with it with the slightly miffed air of one who has run their finger along a daughter's-in'law top shelf and found against all expectations that it is sparkling clean* [Pratchett 2001, с. 13]. В перекладі: «У нього зіпсувався настрій, наче у свекрухи, яка провела пальцем по найвищій полиці невістчиної кухні і – попри всі сподівання – не знайшла ані порошинки» [Пратчетт 2019, с. 13]. Переклад вдалий, адже збережено і смисл, і стилістичне навантаження, і комічний ефект.

Отже, із 75 прикладів створення гумористичного ефекту 50,7% складають випадки використання гри слів, 30,6% – гротеску, а 18,7% випадків припадають на порівняння. У роботі з'ясовано, що у 52% випадків перекладач намагався максимально наблизити перекладений текст до оригінального; компенсацію було застосовано у 26,7% випадків, а трансформацію вилучення лексичних одиниць – у 21,3% випадків. Переклад досліджуваного тексту не завжди вважаємо адекватним, адже 1/5 частину засобів передачі гумору при перекладі було вилучено, через що втрачається гумористична складова.

Література

Андрєєва І. О. Мовні засоби утворення гумористичного ефекту в творах Т. Пратчетта. *Нова філологія*. 2017. №72. С. 10-16.

Пратчетт Т. Варта! Варта! : роман. Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. 416 с.

Черник М. В. Особливості вираження гумору в перекладах фентезійних романів Террі Пратчетта. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон, 2023. Вип. 1. С. 130-136.

Pratchett T. Guards! Guards!: A Novel. New York : HarperTorch, 2001. 376 p.

ОЛІЙНИК К. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М. В.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (НА МАТЕРІАЛІ АНІМАЦІЙНОГО ФІЛЬМУ *ZOOTROPOLIS* ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ)

«Зоотрополіс» (англ. *Zootropolis*) – американський комп'ютерно-анімаційний комедійно-пригодницький мультфільм виробництва *Walt Disney Animation Studios* про поліцейських. Мультфільм розповідає про місто Зоотрополіс, населене антропоморфними тваринами. Головна героїня – нова співробітниця поліції, кролиця Джуді Гопс, яка разом з лисом-аферистом Ніком Уайльдом розкриває складну справу про зниклих тварин.

Для вдалої передачі мультиплікаційних фільмів перекладачі вдаються до різних трансформації не тільки для досягнення адекватності цільового тексту, але і для знаходження більш яскравого та відповідного еквівалента, за допомогою якого можна відтворити максимально наближено зміст та адаптувати певне висловлювання до відповідної культури. При перекладі мультфільму «Зоотрополіс» українською мовою були застосовані такі види перекладацьких граматичних та лексико-синтаксичних трансформацій: конкретизація, генералізація, граматична заміна, перестановка [Карабан 2002, с. 300-314], смисловий розвиток [Карабан 2002, с. 289; Журавель 2019, с. 186], антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація [Руда 2020, с. 78-79].

Наприклад, фразу "*Let's see those teeth!"* перекладено *«Час показати ікла!»,* тобто іменник *"teeth"* конкретизовано як *«ікла»*, а конструкція *"let's see"* зазнає цілісного перетворення та передається притаманним українській мові словосполученням *«час (щось зробити)»*. Прикладом граматичної заміни вважаємо випадок: *"Do you think I might go nuts?" – «Думаєш я звихнуся?»,* в якому дієслово в оригіналі виражене комбінацією модального *"might"* та розмовного *"go nuts"*, яке передано одним розмовним дієсловом *«звихнуся»*. Розмовну граматичну конструкцію *"So we gotta go!"* передано за допомогою компенсації й граматичної заміни, а саме дієсловом «Мотаймо!». Цілісне перетворення передбачає вираження смислу сказаного однією мовою засобами іншої, наприклад: *"Sweet cheese and crackers"* передано адаптованою українською фразою *«Ай, щоб тобі буряки».* Фраза в оригіналі використовується як евфемізована форма від *"Jesus Christ!"* для вираження сильних емоцій та компенсована оказіональною фразою, що відповідає образу головної героїні.

Отже, при перекладі мультфільмів використовуються різні види граматичних та лексичних трансформації, велику частину яких становить конкретизація та генералізація, які потрібні задля вдалого та точного співвіднесення картинки з репліками героїв, та для передачі сенсу з орієнтуванням на аудиторію та культурні особливості країни. При відтворенні розмовної лексики (сленгу, жаргонізмів та евфемізованих вульгаризмів) у перекладі використовуються цілісне перетворення та компенсація.

Література

Журавель Т. В. Інваріантні перекладацькі трансформації кінотексту для збереження комунікативно-прагматичного потенціалу мовленнєвих актів оригіналу в умовах дублювання та субтитрування. *Вісник КНЛУ.* Серія Філологія. Том 22. № 2. 2019. С. 183–192.

Зоотрополіс. URL : https://eneyida.tv/1162-zootropolis.html

Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2002. 564 с.

Руда А. В. Лексико-граматичні трансформації під час перекладу розмовної лексики англомовного кінодикурсу. *Scientific journal of the Lviv State University of Life Safety "Philological Periodical of Lviv*". № 7, 2020. P. 77–81.

Zootropolis. URL : https://inoriginal.online/films/716-zootopia-2016.html

ПЕТЛЬОВА О. Т.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Шама І. М.

ЛЕКСИЧНІ МАРКЕРИ МАГІЧНОГО ДИСКУРСУ В ОРИГІНАЛІ ТА ПЕРЕКЛАДІ «ПОТТЕРІАНИ» ДЖ. К. РОЛІНҐ

Магічний дискурс є особливим типом дискурсу, який для реалізації своїх завдань за основу бере магію, фантазію і чари та має досить вузьке коло жанрів літератури, в яких може відобразитись. Він може стати сюжетоструктуруючою та сюжетоутворюючою основою фентезійних творів для дітей та підлітків.

Аналіз маркерів магічного дискурсу в гепталогії Дж. К. Ролінґ про Гаррі Поттера показав, що «Поттеріана» – це приклад жанрової поліфонії у дитячій художній літературі, а магічний дискурс є одним із характерних чинників організації художнього світу всіх семи книг і проявляється на всіх рівнях побудови твору, включаючи просторові, часові та культурні складові, ідіостиль

автора тощо.

Найчастіше магічний дискурс розпізнається в тексті оригіналу завдяки лексичним маркерам, які було розподілено на шість основних груп (за класифікацією А. Д. Решитько [Решитько 2022, с. 180]).

Маркери на позначення людей, що володіють магією. У світі Гаррі Поттера існує багато людей, які так або інакше володіють магією. Цими людьми є маги (*"wizard", "warlock", "witch", "witcher", "enchanter", "magician", "mage", "magus", "sorcerer"*), сквіби (*"Squib"*), які володіють лише малою частиною магічних або надприродних сил в протилежність до звичайних людей (*"Muggle")*, які зовсім не володіють магією.

Маркери на позначення магічних істот. У світі Гаррі Поттера чарівні істоти співіснують з людьми. Маркери на позначення магічного дискурсу цієї групи можна класифікувати на два види: добрі істоти та злі. Проте, як і люди, чарівні істоти можуть переходити на темну або на світлу сторону і змінюватися протягом життя. Добрі істоти – це *"Centaurs"* («Кентаври»), *"House elves"* («Ельфи домовики»), *"Ghosts"* («Привиди») і т.ін. До злих відносяться *"Trolls"* («Тролі»), *"Goblins"* («Гобліни»), *"Werewolves"* («Вовкулаки»), *"Vampires"* («Вампіри»), *"Dementors"* («Дементори») тощо.

Маркери на позначення тварин. У світі чарівників чимало магічних тварин, яких також можна класифікувати за критерієм: добро / зло. До добрих тварин, які здебільшого товаришують з людиною, можна віднести, наприклад, *"Hippogriff"* («Гіпогриф»), *"Phoenix"* («Фенікс»), *"Thestral"* («Тестрал») й ін. Прикладом же злих тварин, що переважно шкодять людям, виступають *"Basilisk"* («Василіск»), *"Dragon"* («Дракон»), *"Acromantula"* («Акромантула»), *"Fire Crab"* («Вогняний краб»), *"Pixie"* («Піксі») і ще багато інших.

Маркери-локативи позначають магічні заклади і місця. До них віднесено назви шкіл чарівництва та чаклунства – *"Hogwarts School of Witchcraft and Wizardry"* («Гоґвортська школа чарів і чаклунства»), *"Beauxbatons Academy of Magic"* («Академія магії Бобатон»), *"Durmstrang Institute for Magical Learning"* («Інститут Дурмстренг»). Крім того, до локативів магічного дискурсу ми віднесли назви місць, які доступні лише чарівникам і де діють закони чарівного світу: *"Hogsmeade Village"* («селище Гоґсмід»), *"Ministry of Magic"* («Міністерство Магії»), *"Gringotts"* («банк Ґрінґотс»), *"Diagon Alley"* («Алея Діаґон») тощо.

Маркери-інструментативи, що позначають артефакти та приналежності магічних процесів. До інструментативів належать також магічні тексти, насамперед *"spell"* («замовляння»), *"charm"* («чари»), *"conjuration"*

(«закляття»), *“magic formulas”* («магічні формули»), *“curse”* («прокляття») та *“jinx”* («пристріти»), *“chant”* («наспіви» та «хорали»).

Маркери-процесиви, що позначають магічні дії, які зазвичай спрямовуються на навколишню природу, людей та тварин можна умовно поділити на дві групи:

1) ті, що пов’язані з активними силами: *“anticipation”* («передбачення»), *“augury”* («пророкування»), *“telekinesis”* («телекінез»), *“teleportation”* («телепортація») тощо;

2) ті, що пов’язані зі статичними силами: зміна форми, подорож у часі, спілкування з потойбічними силами, серед яких виокремлюються прямі, і опосередковані маркери, наприклад, *“Transfiguration”* («Трансфігурація»).

Найбільший відсоток складають маркери магічного дискурсу, що позначають інструментативи (різного роду об’єкти, предмети та магічні тексти), найменьший – процесиви (передбачення, телекінез, телепортація, а також зміна форми, подорожі у часі, спілкування з потойбічними силами).

Для перекладу більшості лексичних маркерів магічного дискурсу В. Морозов обрав переважно прийоми транскрипції та транслітерації. Дані прийоми дозволяють зберегти завісу таємничості та чаклунства фантастичного світу, створену в романі автором. Крім того, наявність незнайомих слів може спонукати читачів до аналізу прочитаного твору, його осмислення та бажання дізнатися більше про історію та методи створення магічності в історії.

Підсумовуючи, зауважимо, що перекладання текстів, що містять у собі елементи магічного дискурсу, – дуже складний і трудомісткий процес, який потребує знань особливостей культури та історії країни автора твору, а також особливостей індивідуального стилю такого автора.

Література

Решитько А. Д. Магічний дискурс як сугестивний тип комунікації. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки».* 2022. Вип. 1. С. 178–184.

Ролінґ Дж. К. Гаррі Поттер. Гепталогія / пер. В. Морозов. URL : https://www.pottermorepublishing.com/ukrainian-ebooks/ (дата звернення: 16.12.2023).

Rowling J. K. Harry Potter Series. URL : https://pdfstop.com/category/harry-potter-complete/ (accessed: 16.12.2023).

РОМАНОВСЬКА К. Р.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., доц. Шевченко О. І.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ АНГЛОМОВНОЇ СПОРТИВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Неологізми є особливим шаром лексики кожної мови, який має статус найбільш нестійкого та змінюваного. Неологізми слід відділяти від інших видів нових лексичних одиниць, зокрема від:

- запозичень (ксенізмів);
- спеціальних авторських новоутворень (гапаксів);
- слів, які є результатом журналістської чи рекламної творчості і стосуються швидкоплинних понять (ефемеризмів);
- мовленнєвих оказіоналізмів;
- термінологічних новоутворень, котрі належать до особливої галузі в науці, індустрії та технології [Гладка 2009, с. 173].

Відповідно до ступеня спеціалізації значення терміна виокремлюють три основні групи:

- загальнонаукові терміни, які використовуються майже у всій галузевій термінології;
- міжгалузеві терміни, що використовуються в декількох пов’язаних чи навіть віддалених сферах;
- вузько-галузеві терміни – характерні тільки для конкретної галузі.

Основними тематичними групами спортивної термінології, котрі збагатилися новітніми поняттями і, відповідно, новими термінами, є фізична підготовка, змагання, види спорту, харчування, медична допомога та інші. У спортивній термінології неологізми можуть виникати з багатьох причин, таких як розвиток нових технологій, трендів у спорті, нових форм тренування та інновацій в галузі фітнесу.

Останнім часом з'являється все більше термінів, пов'язаних з кіберспортом: "*esports*" (електронний спорт), "*streaming*" (трансляція відео в режимі реального часу) та інші [Lopez 2015, с. 122]. Наприклад, термін “*fitbit*” – це бренд цифрових спортивних годинників, який став популярним в останні роки. Цей термін увійшов у спортивну термінологію для опису пристроїв, що відстежують активність та здоров'я користувача. Також у спортивній термінології з'являються нові слова, які описують нові форми тренувань: “*HIIT*” (*High-Intensity Interval Training*). Ці терміни відображають змінювані тренди в спорті, де все більше

людей шукають ефективні методи тренувань.

Для перекладу англомовної спортивної термінології українською мовою найчастіше використовують транслітерацію і транскрибування (*Aiden Ball* – айден бол), калькування (*Dance Fitness* – танцювальний фітнес), описовий переклад (*balmain* – спортивний тренд «Балмейн»).

У процесі досліження було укладено вибірку із 200 неологізмів спортивної термінології. Із загальної кількості прикладів неологізмів 14 одиниць (7%) було перекладено за допомогою використання словникових відповідників (*footgolf – футгольф, free running – паркур*); 16 одиниць (8%) – за допомогою варіантного відповідника (*gliding – катання на ковзанах, volcano boarding / volcano surfing – вулканбординг)*; 128 одиниць (64%) – засобами транскодування (*socks – сокс, streetball – стрітбол*); 16 одиниць (8%) – за допомогою калькування (*aerial yoga – повітряна йога)*; 8 одиниць (4%) – за допомогою контекстуальної заміни (*B.A.S.E. jumping – стрибки B.A.S.E.)*; 8 одиниць (4%) – за допомогою смислового розвитку (*trampolining – батутна гімнастика, eye yoga – йога для очей)*; 10 одиниць (5%) – за допомогою описового перекладу (*athleisure – стиль одягу, що поєднує спортивний і повсякденний одяг)*.

Усвідомлення особливостей перекладу новітніх термінів є важливою складовою успішного виконання спортивних завдань та комунікації в спортивній галузі. Дослідження цієї термінології допоможе зрозуміти специфіку спортивної діяльності та покращити якість комунікації між фахівцями у галузі.

Література

Гладка В. А. Поняття «неологізм» у світлі сучасних наукових парадигм. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».* 2009. Вип. 11. С. 170-177.

López, A. L. G. English sports discourse: Terminology and genre. *LFE. Revista de Lenguas para Fines Específicos*. 2015. 21(1). P. 117-138.

СЕДЧЕНКО О. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.фі.н., доц. Бережна М. В.

ПЕРЕКЛАД ІНТЕРНЕТ-КОНТЕНТУ (НА МАТЕРІАЛІ ДОПИСІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ В. ЗЕЛЕНСЬКОГО)

У світі інформаційних технологій та глобального спілкування питання перекладу інтернет-контенту набуває особливого значення. Аналізуючи дописи

президентів, можна виокремити широкий спектр аспектів, починаючи від культурних відмінностей до вибору мовних засобів для досягнення конкретних комунікативних цілей. При перекладі треба враховувати:

1. Специфічний тон та стиль. При перекладі дописів президента офіційний тон набуває великої ваги. Це охоплює використання формальних конструкцій, вибір лексики, яка відображає авторитет мовця та важливість промови.

2. Політичний контекст та політична чутливість до ключових тем. Чутливість до множинності контекстів – це основа роботи перекладача [Горбунова 2014, с. 53]. Це допомагає уникнути можливих непорозумінь чи спотворень намірів.

3. Культурна відповідність. Перекладач повинен бути чутливим до культурних відмінностей, уникаючи буквального перенесення слів та виразів, які можуть виглядати неприродно чи неприйнятно в іншій культурі. Врахування цих розбіжностей є важливим моментом професійної підготовки перекладача [Данилюк 2019, с. 19].

4. Адаптація для соціальних мереж. Перекладач повинен вміло користуватися обмеженнями на обсяг тексту у соціальних мережах, адже більшість користувачів не схильні читати довгі тексти [Шевчук 2021, с. 50].

Розглянемо декілька випадків застосування зазначеного на практичному матеріалі: Укр. *Сьогодні відзначаємо професійний день наших «залізних людей».* - Англ. *Today, we celebrate the Professional Day of our workers with nerves of steel.* Добре передана метафора- гра слів *nerves of steel* для опису професіоналізму та стійкості працівників залізниці. У іншому прикладі: Укр. *Дякую всім працівникам і працівницям нашої залізниці! Із Днем працівників і працівниць нашої залізниці!* – Англ. *Thank you to all the employees of our railway. Congratulations on Railway Workers' Day!* Тут гендерний аспект враховано шляхом використання загальноприйнятих, гендерно-нейтральних термінів *employees* та *workers,* які включають як чоловіків, так і жінок. Заключне речення вірно передає святковий тон оригіналу та виразно передає привітання. Цікавий випадок знаходимо в іншому дописі: Укр. *Поспілкувався з українськими хлопцями та дівчатами, які проходять навчання на F-16.* – Англ. *I spoke with Ukrainian men and women who are undergoing training on F-16s.* Тут словосполучення *українські хлопці та дівчата* вірно передано як *Ukrainian men and women*. Дослівний переклад *boys and girls* може вказувати на молодший вік та недостатній досвід, що може негативно характеризувати військових, тому використано заміну *men and women*.

Узагальнюючи, переклади дописів президента Зеленського ефективно передають ключові ідеї, зберігають емоційний тон та враховують гендерні

аспекти. Вони також адаптовані до англомовної культури, зберігаючи при цьому природність і зрозумілість контенту для приймаючої аудиторії.

Література

Горбунова В. В. Психологія командотворення : Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.

Данилюк Л. В. Актуальні проблеми сучасного дискурсу в теоретичній та прикладній лінгвістиці : *Матеріали IV Регіон. наук.-практ. конф. «Дискурс у міжмовному та міжкультурному аспекті».* Полтава : Полтавський інститут економіки і права, 2019. С. 17-21.

Шевчук І. Б. Бізнес у соціальних мережах : навч. посіб. Львів : Видавництво ННВК «АТБ», 2021. 219 с.

СТЕПАНЕНКО А. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Бережна М. В.

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРИ *THE WITCHER 3: WILD HUNT* УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У сучасному світі сюжетні комп'ютерні ігри є суттєвою складовою ринку відео індустрії. Вони є одним із найбільш поширених та доступних способів психологічного розвантаження. Комп'ютерні відеоігри переносять гравця у інший вимір, де йому доступні речі, недоступні в реальному житті [Безчотнікова 2015, с. 252]. Неймовірно важливим є сприйняття геймерами сюжету, завдяки влучному перекладу, щоб обирати правильні вибори у діалогах, від яких залежить подальший розвиток подій, і результат в кінці. У цій роботі досліджено відеогру *The Witcher: 3 Wild Hunt*, а саме її доповнення *Hearts of Stone*. Актуальність роботи зумовлюється підвищенням інтересу практикуючих перекладачів та науковців до досліджень у царині сучасних медіа для широкої аудиторії, зокрема комп'ютерних ігор.

У досліджуваному матеріалі виділяємо декілька груп проблемних для перекладу одиниць. Перша – імена власні персонажів. Часто вони передаються за допомогою транскрипції, формального відтворення початкової лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу [Кнюх 2023]. Так, ім'я Ґонтер О'Дімм (*англ. Gaunter O'Dimm*) транскрибується. Інші варіанти імен цього персонажа «Пан Дзеркало» (*з англ. Master Mirror*), або «Скляна Людина» (*з англ.*

the Man of Glass) передаються калькуванням. В його імені в оригіналі спостерігаємо гру слів, адже ініціали складають слово *God* «Бог». Втім, персонаж є повною протилежністю Богові, адже виступає у грі втіленням диявола. При відтворенні імені транскрибуванням гра слів втрачається.

Різноманітні стилістичні засоби, що часто представляють собою проблему перекладу, поєднуються у мовленнєвому портреті персонажа. Мовленнєвий портрет – засіб художнього зображенням персонажів, що полягає у підборі особливих для кожної дійової особи слів, висловлювань і мовленнєвих зворотів [Бережна 2017, с. 11]. Наприклад, в досліджуваному матеріалі знаходимо частотні випадки метафор, гіпербол, протиставлень, порівнянь, епітетів, різнорівневих повторів: *"May they draw and quarter me if I've ever seen a lovier lass!" "Doe eyes! A swan's soft, supple neck! And a waist so slim you could grip it one-handed!"* Подекуди ці засоби відтворюються через одомашнення із заміною образів: «А, най мене зарубають, якщо я колись бачив гарнішу дівчину. Очі, наче в сарни! Лебедина шея! А стан такий тонкий, що можна долонями охопити!». Мовленню одразу декількох персонажів притаманна іронія та гра слів. Цікаво, що перекладач у репліках персонажів інколи використовє дисфемізми, замінивши звичайні нейтральні фрази на більш грубі. Наприклад: *"Then **begone**. I don't wish to look at your **face** any longer than I must"* - «Тоді **здимій** звідси. Не хочу бачити твою **пику** довше, ніж мушу».

Таким чином, можна дійти висновку, що при перекладі досліджуваної комп'ютерної гри, перекладач вдається до трансформацій (модуляції, цілісного перетворення, кальки) при відтворенні промовистих імен власних, гри слів, порівнянь, метафор, розмовної лексики.

Література

Бережна М. В. Відтворення мовленнєвої характеристики персонажів (на матеріалі англомовних художніх текстів та їх перекладів українською мовою). *Science and Education a New Dimension.* Philology, V (34). Issue: 124, 2017. P. 11-15.

Безчотнікова А. Комп'ютерні та відеоігри як соціально-комунікаційний феномен. *Діалог: Медіастудії*. 2015. Вип. 20. С. 246–252.

Кнюх Л. Lexicological aspects of translation. Methods and ways of translating various proper names. URL : https://bitly.ws/36qTY

ЧЕРЕВАНЬ С. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н. Погонець В. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ СЕРІАЛІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Роботу присвячено теоретичному дослідженню культурної адаптації та аналізу використаних перекладацьких прийомів під час перекладу англомовних серіалів українською мовою на матеріалі скрипту телесеріалу «Відьмак».

Переклад кінотексту значно відрізняється від перекладу інших типів тексту, насамперед через наявність розподілення загальної інформації в тексті між вербальним (діалоги, думки, листування, написи, тощо) та невербальним (уся інформація про світ навколо, про події та фізичні дії героїв передається візуально) планами вираження. Ми спиралися на думку Т. Кропінової, яка підкреслює важливість невербального аспекту та його співвідношення з вербальним під час перекладу значно перевищує значущість екстралінгвістичних факторів за рахунок перенесення змістового навантаження на користь невербального. Існують випадки узгодження та конфлікту цих двох планів, і перекладачеві слід звертати на увагу на те, який план вираження відіграє більш важливу роль, у який план закладено зміст, дійсний у цій ситуації, й обирати відповідну стратегію перекладу [Кропінова 2009, с. 407].

Аналіз робіт сучасного перекладознавства дав змогу зрозуміти , що теорія адаптації викликає дуже багато дискусій серед науковців і існують два підходи до тлумачення адаптації. З одного боку, адаптацію вважають за прийом, спрямований на заміну невідомого семантичного компоненту тексту більш звичним для реципієнта, а з іншого, спосіб досягнення відповідності та рівності комунікативного ефекту текстів оригіналу та перекладу [Мироненко]. Дуже важливим фактором є те, що перекладач повинен робити адаптацію згідно до особливостей засобів мови та стилю тексту.

Дослідження матеріалу за лінгвістичними та екстралінгвістичними проблемами в перекладі кінотексту показало, що лінгвістична система – усно-письмова складова, яка включає в себе всі типи титрів, різні написи, а також мову акторів (кінодіалог). Нелінгвістична система кінотексту – індексальні та іконічні знаки. Сюди також входить звукова частина - дощ, вітер тощо, технічні шуми і музика, люди, тварини, предмети та інше. Під час перекладу фільму відбувається своєрідна креолізація кінотексту, оскільки робота йде у площині лінгвістичної та нелінгвістичної систем, а завданням перекладача є не порушити

первинну єдність обох систем. Елементи лінгвістичної системи (мова акторів, пісня, написи) повинні збігатися з елементами нелінгвістичної системи (рухи акторів, розташування предметів у кадрі). Відповідно, поняття «креолізованого тексту» перетинається з терміном «кінотекст» [Hrekova 2021, p. 76].

Було визначено, що адаптація є складним процесом та об'єднує два протилежних прийоми: форенізацію та доместикацію культурної інформації. Форенізація – стратегія збереження культурного компоненту тексту оригіналу в перекладі, та наближення вихідного продукту до реципієнта. До неї відносять такі перекладацькі трансформації: транскрипція, транслітерація, повне і часткове калькування. Доместикація наближує текст до культури цільової мови, але з втратами інформації тексту оригіналу. До засобів цього прийому належать: гіперонімічне перейменування, комбінована реномінація, міжмовна конотативна транспозиція, метод уподібнення та пошук ситуативного відповідника (еквівалента) [Wang Dongfeng 2012, p. 360]. Для досягнення результату у вигляді адекватного та еквівалентного перекладу, перекладачі користуються прийомами, що належать до цих двох стратегій.

Виходячи з аналізу лексики кінотекстів та англо-українських перекладів, доходимо висновків, що перекладачі, адаптуючи продукт, найчастіше використовують стратегію доместикації у випадках, коли культурне тло занадто різне і його необхідно зробити для глядачів більш звичним та аутентичним, але якщо говорити про власні назви, то більше притримуються прийому форенізації. Таким чином, при перекладі кінотексту слід використовувати ситуаційні чинники та особливості мови. Завдання перекладача ускладнюється тим, що йому потрібно знайти такі виразні засоби, які були семантично і стилістично рівноцінно прийнятними в оригіналі, знайомими основній масі глядачів, на яких розрахований переклад, а ще щоб достовірно передати інформацію, яка була покладена сценаристами.

Література

Кропінова Т. В. Кропінова Т. В. Переклад кінотексту : специфіка кінотексту як перекладацького об'єкта. *Науковий вісник Волинського національного ун-ту ім. Лесі Українки*. 2009. № 6. С.407–411.

Мироненко Т. П., Добровольська Л. С. Теоретичні аспекти адаптації художнього тексту в кінотексті. URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4.1/27.pdf (дата звернення: 02.12.2023)

Hrekova A. Localisation in translation during voice-over of Fleabag series. *Студентські наукові студі.* Вип. 42 (86), 2021, С.76-80.

Wang Dongfeng. Domestication and Foreignization : a Contradiction in China Translation. *The History and Practice of Translation*. Vol. 9, 2012. P. 359-367.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

АНВАРУЗЗАМАН М.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

СЕМАНТИЧНІ КОНТЕКСТИ АКТУАЛІЗАЦІЇ СЕМАНТИКИ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОЛІСЕМАНТИЧНОГО ДІЄСЛОВА TOMBER

Дослідження семантичних контекстів актуалізації семантики полісемантичного дієслова *tomber* обумовлене наступними чинниками: перспективністю і великим потенціалом застосування семантичних контекстів актуалізації дієслова *tomber* у подальших дослідженнях; необхідністю поглибленого дослідження механізмів семантичної актуалізації полісемантичних слів як компонентів сталих висловів. Наше дослідження засноване на працях таких вчених, як: K. C. Yune, E. Moline, D. Stosic, Кочерган М. П., Левицький В. В., Lehrer A., Nikolaiesku E. V. та інших. Також застосовані французькі одномовні словники: Le Petit Robert, Larousse, Dictionnaire étymologique et historique du français (A. Dauzat) для формування практичного корпусу дослідження.

Дієслово *tomber* в сучасній французькій мові є основним на позначення падіння. Походить воно з народної латини і сходить до дієслова *tumbare*, яке в свою чергу має походження від звуконаслідувального слова, що передавало звук падіння або стрибка *tumb*. У французькій мові воно вперше з'явилося в XII столітті і до XIII століття мало недиференційоване значення як дієслова падіння, так і дієслова каузації падіння: *culbuter, faire culbuter - падати, кувиркатися* [Dauzat et al. 1993, c. 768].

Лексикографічний аналіз семантики дієслова *tomber* вказує на те, що його основне значення – це прямий вертикальний рух під впливом сили тяжіння: *perdre équilibre et faire une chute, être entraîné de son propre poids, descendre vers le sol* [Larousse]. Навіть при наявності кількох французьких дієслів, які вказують на фізичне вільне падіння – *descendre, baisser, chuter, dégringoler* – дієслово *tomber* є найбільш вживаним [Yune 2011; Moline, Stosic 2011].

Прикладами вжитку дієслова у контексті вільного падіння, тобто його прямого значення, з метою визначення його семантичних параметрів можуть бути наступні: “*De gros blocs de terre sont tombés sur le chemin en partie cimenté, le manège des chevaux est endommagé”; “pendant la promenade d’un jour d’automne, les fleurs des marronniers tombaient sur mes épaules”*. У наведених прикладах

об’єкти, як правило, знаходяться на поверхні, контакт з якою вони втрачають, і тому переміщуються на іншу поверхню, що знаходиться нижче.

У сталих виразах дієслово *tomber* втрачає свою первинну сему вертикального фізичного падіння і набуває переносного значення. Аналіз показав, що вжиток у переносному значенні може набувати позитивний, чи негативний емоціональний відтінок, або залишатися нейтральним залежно від конкретного поняття, яке вона передає.

Аналогічно до вільного падіння предметів, дієслово *tomber* використовується для вираження часу доби та деяких природних явищ, які не є опадами і не падають у прямому сенсі: *le vent tombe – le vent se calme; le brouillard tombe – le brouillard arrive au sol; la nuit tombe – les ténèbres arrivent sur le sol.* Сема вертикального падіння змінюється семою «спускатися / знижуватися». Такі вислови зазвичай залишаються нейтральними. Серед них зустрічаються такі, що описують різні моменти життя людини: *tomber dans le domaine public – cesser d’être propriété*; *tomber à point – arriver, survenir à un moment opportun; la veste tombe bien – la veste va bien.* Також існують вирази, що позначають наступ випадкових подій: *tomber sur quelqu’un, quelque chose, le regard tombe, la chance lui tombe dessus, tomber pile – au bon moment, à propos*. Наприклад, « (...) Sans aucun guide et en se fiant à son intuition ordinaire il nous fait tomber pile sur des spectacles qui valent le coup».

Розглянемо інше переносне значення дієслова *tomber*, яке воно набуває в контексті, пов'язаному із станом людини. Стан, в який потрапляє людина, зазвичай виникає випадково і може відчуватися як фізичн – *tomber malade / захворіти, tomber enceinte / завагітніти,* так і емоційно – *tomber amoureux / закохатися, tomber dans le panneau* та *tomber dans un piège / дати себе обдурити; tomber en carafe* / бути розчарованим; *tomber de son piédestal / втратити весь свій престиж).*

Втрата семи вертикального падіння спонукає до набуття словом негативного емоційного значення. Подібне явище ми спостерігаємо у сталих висловах, де дієслово *tomber* здатне вказувати на ступінь інтенсивності дії чи ознаки явища: *le vent tombe, l’excitation / l’enthousiasme / le chagrin tombe, la vitesse tombe*. Розвиток полісемії дієслова призводить до повного розриву з його першою основною семою, якою є "вертикальне падіння", і спричиняє появу нового лексико-семантичного варіанту. Ще одним підтвердженням цього висновку можуть служити фразеологічні вирази зі значенням поганого поводження з людиною – наприклад, *tomber sur le paletot de qqn*.

Отже, полісемантичне дієслово *tomber* у сталих висловах, впливаючи на контекст і взаємодію з іншими словами, еволюціонує в межах значень, таких як

спускання, зниження, попадання, випадкові події, стан, інтенсивність емоції. При цьому воно віддаляється від свого першоначального значення вертикального падіння. Цей процес супроводжується появою переносних значень і зростанням емоційного забарвлення висловів з використанням цього дієслова.

Література

Dauzat A., Dubois J., Mittérand H. Dictionnaire étymologique et historique du français. Paris : Larousse, 1993.

Moline, D. Stosic. Marcher comme une reine / Nager comme une sirène. Les verbes de déplacement et les compléments de manière en comme. *Studii de Lingvistică*. 2011. Vol. 1. P. 159–178. URL: http://studiidelingvistica. 31 uoradea.ro/docs/1-2011/pdf_uri/MolineStosic.pdf

Nikolaiesku E. V. Tendencies of the polysemy theory development (based on the French language). Science and Education a New Dimension. 2019. Vol. VII (211). P. 29–33. URL: https://doi.org/10.31174/send-ph2019- 211vii62-07.

Larousse.fr : encyclopédie et dictionnaires gratuits en ligne. Larousse.fr : encyclopédie et dictionnaires gratuits en ligne. URL: https://www.larousse.fr/

Yune K.-Ch. La sémantique des mots de verticalité en français et leurs emplois métaphoriques : une approche monosémique et cognitive. Dissertation/ Thesis : Université du Québec (Canada), 2011. Available at: https://archipel.uqam. ca/4168/1/D2203.pdf.

КЛЕМЕНКО О. Ю.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Павлюк О. О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ “ARGENT” З ФРАНЦУЗЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

У фразеології відображаються досвід, традиції та звичаї народу, особливості його побуту і культури, його спостереження над навколишнім світом тощо. Фразеологізми з компонентом ***“argent”*** відбивають ставлення до грошей, оцінку фінансового стану людини, ті чи ті способи накопичення та витрат. Вони по-різному перекладаються з французької на українську мову.

За наявності фразеологічних відповідників йдеться про фразеологічний переклад. Структура і значення фразеологізмів, що мають спільні компоненти-інтернаціоналізми (античні, біблійні, історичні тощо), як правило, співпадають. Еквіваленти зазвичай сходять до спільного джерела, коли французька і

українська мови запозичили фразеологічну одиницю з інших мов: ***L'argent n'a pas odeur*** *– Гроші не пахнуть від латинського Pecunia non olet;* ***Le temps, c'est de l'argent*** *– Час – є гроші*, афоризм, що приписують Бенджаміну Франкліну. Еквівалентними також можуть бути фраземи, що відбивають близькі бачення і сприйняття світу: ***semer de l'argent*** *– сіяти грошима*. Кількість повних еквівалентів у французькій і українській мовах обмежена.

У проаналізованому матеріалі нерідко трапляються часткові або відносні фразеологічні еквіваленти, в яких значення передається за допомогою зміненого лексичного набору чи граматичної структури, з повною або частковою заміною образного компоненту у мові перекладу: ***compter l'argent que l'on dépense*** *– рахувати кожну копійку;* ***coûter un argent fou*** *– коштувати великих грошей;* ***argent d`autrui n`enrichit pas*** *– чужі гроші багачем не роблять;* ***gagner l'argent à pleins coffres*** *– загрібати (горнути) гроші лопатою;* ***rouler sur l'argent, marcher sur l'argent*** *– купатись у золоті; жити як бобер у салі*; ***être cousu d'argent –*** *кури не клюють:* ***Il est cousu d'argent*** *– У нього грошей кури не клюють;* ***Mieux vaut ami en place qu'argent en bourse*** *– Грошей мало – не біда, як є друзів череда (Не май сто кіп у полі, май друзів доволі.)* тощо. Використання відповідних фразеологізмів в українській мові гарантує як відтворення змісту, так і передачу експресивності виразу французької мови.

Пошук еквівалентного фразеологізму в українській мові є оптимальним перекладацьким рішенням передачі франкомовної фразеологічної одиниці. Але це не завжди є можливим. За допомогою нефразеологічного перекладу можна передати сенс ФО нефразеологічними засобами мови перекладу.

При перекладі калькою слід дотримуватись того, щоб образ був зрозумілим: ***L'argent lui fond dans les mains*** – У *нього гроші тануть у руках.* Найбільш поширеним різновидом нефразеологічного перекладу є лексичний переклад, що використовується для передачі дієслівних фразем, що мають переважно метафоричну основу: ***être pressé d'argent*** *– не мати грошей;* ***en être (rester) pour son argent*** *– залишитися з нічим.* При лексичному перекладі фразеологізмів, що мають образну основу, спостерігаються деякі втрати експресії, метафоричності, оцінності, відтінків значень у мові перекладу. Описовий переклад звичайно містить не саму фразему, а її тлумачення, дозволяє коротко і ясно передати її загальний зміст, наприклад, ***Pas (point) d'argent, pas (point) de Suisse*** *– задарма нічого не дають*.

Ця розвідка закладає основи для подальших досліджень французьких фразеологічних одиниць з компонентом "***argent***" та детального аналізу перекладацьких трансформацій, що можуть використовуватися для перекладу французьких фразеологізмів засобами української мови.

Література

Словник фразеологізмів української мови / відповід. ред. Винник В. О. Київ : Наукова думка, 2003. 788 с.

Le dictionnaire des proverbes et des citations françaises. URL: https://www.proverbes-francais.fr/proverbes-argent/

СЛИВКА А. Р.

Запорізький національний університет

Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

ЛІНГВО-КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО КОНЦЕПТУ «LE TÉLÉPHONE PORTABLE» (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРУ G. MUSSO « L'APPEL DE L'ANGE »)

Дослідження лінгво-когнітивних механізмів формування художнього концепту «*le téléphone portable*» на матеріалу твору Г. Мюссо обумовлене, по-перше, відсутністю будь якого наукового дослідження творів письменника, який має незвичайну популярність серед читачів, по-друге, враховуючи, що сучасна література – це втілення та відображення сучасних ідей, тенденцій та глобальних проблем, з якими стикаються люди, дослідження концептуального змісту твору допоможе зрозуміти авторське світовідчуття, світосприйняття.

У рамках нашого дослідження художній концепт розглядається як відображення художньої картини світу автора з урахуванням таких аспектів, як етапи розвитку художньої культури, картини світу, що впливає на індивідуально-авторську картину світу.

Мета дослідження – виявити *загальний прошарок*, у якому будується авторський концепт, і виявити особистісні верстви, що формують індивідуальну художню картину світу. У разі ми маємо справу з концептом, реконструйованим з урахуванням *асоціативно-смислового прошаку тексту*.

У романі Гійома Мюссо «*L'Appel de l'ange*» ми спостерігаємо унікальну інтерпретацією сучасних концепцій. Серед них особливе місце відводиться розумінню поняття «*le téléphone portable* / *мобільний телефон*» та його важливій ролі в житті людини. У глобальному світі, на думку автора, мобільний телефон не лише є спосіб спілкування, але й художній прийом проникнути у інтимне життя його персонажів. Саме це зумовило нашу наукову зацікавленість щодо художньої інтерпретації автором змісту концепту « *le téléphone portable* / *мобільний телефон».*

З урахуванням визначення художнього концепту вище, у рамках нашого

дослідження концепт « *le téléphone portable* », був досліджений на двох рівнях, що відображають структуру концепту: *загально-понятійному (загальний прошарок)* та *аксіологічну (асоціативно-смисловий прошарок тексту).* Загально-понятійний зміст концепту ми розділили на три підгрупи: функції (звичайні та ускладнені), структура, та використання мобільного телефону. Аксіологічний компонент художнього концепту ми розподілили також на три підгрупи: глобалістичні, культурно-специфічні та індивідуально-авторські.

Виходячи з вищезазначеного, загально-понятійний зміст художнього концепту « *le téléphone portable* », містить такі складові: функції – *rédiger des SMS, avoir accès à vos mails (писати СМС, мати доступ до електронної пошти*), структура – *un modèle très simple avec un forfait basique, la répartition de la capacité du téléphone (*дуже проста модель з базовим пакетом, розподіл ємності телефону) та використання телефону – *effacer le message, remplir un smartphone (видалити, стерти повідомлення, заповнити смартфон)*. Надані характеристики у творі описують не лише технічні параметри, але й такі складові, які формують художнє відтворення сучасного суспільства. З самого початку твору відчувається особлива роль мобільного телефону, де розміщується вся необхідна інформація для повноцінного життя: «*.. avec application, vous avez saisi dans le répertoire les numéros de vos connaissances, de votre famille et de votre amant. Vous y avez camouflé ceux de vos ex ainsi que le code de votre carte bleue qu'il vous arrive d'oublier*».

Аксіологічний компонент концепту (*асоціативно-смисловий прошарок тексту*) слід розглядати у двох вимірах: глобальному і індивідуально-художньому. Наявність мобільних телефонів – це свідчення про глобальні зміни у суспільстві : «*L'objet collait à l'époque : les cloisons s'effaçaient entre vie intime, vie professionnelle et vie sociale*». Ще однією рисою володіє цей винахід: доступність і розповсюдження особистої інформації для будь-кого у випадку втрати телефона. Наприклад, *«… un programme attira son attention : un «calendrier féminin» dans lequel Madeline consignait une bonne partie de sa vie intime»*.

У індивідуально-художньому вимірі аксіологічна складова концепту, містить почуття тяжіння до мобільного телефону, який всебічно захоплює своїх володарів: «*C'est là que vous êtes devenue accro. Comme greffé à votre corps, votre mobile est désormais un prolongement de vous-même qui vous accompagne jusque dans votre salle de bains ou vos toilettes* ». Цікавлячись інформацією сторонньої особи, головний герой занурюється у її телефон і відчуває певну зацікавленість: «*Hypnotisé par ce téléphone, il recensait à présent les différentes applications téléchargées par Madeline…*».

Цікавою є метафора « *l'appel de l'ange* », яка присутня не тільки в назві твору, але й використана наратором в самому тексті: «*Un drôle de coup du destin qui avait choisi de les rapprocher dans un moment décisif. L'appel de l'ange, comme disait sa grand-mère».* У цьому контексті художній концепт «*le téléphone portable*» через вжиток метафоричного звороту *l'appel de l'ange* набуває елементу духовності чи вищого призначення, чогось не очікуваного щодо сприйняття цього технічного засобу.

Індивідуально-художня складова аксіологічного прошарку використовується для характеристики персонажів. Наприклад, завдяки рінгтону читач дізнається про музичні переваги героїв роману. Ресторатор Джонатан надає перевагу британській рок-музиці,– *«le riff de Jumpin' Jack Flash retentit dans la boutique»;* а флористка Мадлін – класичній: *«un morceau de violon, le début d'un Caprice de Paganini d'après ses lointaines connaissances musicales».*

Виділення такої одиниці художнього тексту як концепт дозволить поглибити дослідження в галузі літературознавства за допомогою аналізу лінгвокультурних та психолінгвістичних складових літературного твору.

ФЕСЕНКО Т. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

КЛАСИФІКАЦІЯ АНТРОПОЦЕНТРИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ ГРУПАМИ

Початок XXI ст. у галузі лінгвістики відзначився популярністю досліджень мови з використанням антропоцентричного підходу, який вивчає еволюцію людського мислення з урахуванням її відображення у відповідній еволюції мови (передусім його лексики). Даний підхід до вивчення мови з позиції людини-творця, а також користувача мови, вплинув на дослідження фразеології. Антропоцентрична фразеологія є одним з напрямків у лінгвістиці, що вивчає фразеологічні одиниці з погляду їх співвідношення з людським життям, діяльністю та світосприйняттям.

Як свідчить попередній аналіз наукових робіт, особливості внутрішнього світу людини можна вивчити, аналізуючи семантику фразеологізмів (П. В. Гриценко, З. Р. Дубравська, О. І. Панченко та ін.). У рамках даного дослідження антропоцентричний фразеологізм – це такий сталий вислів, семантика якого відображає, в першу чергу, області людських переживань, почуттів, конфліктів і примирень, що викликають підвищену емоційно-оцінну

реакцію. Слід визначити також головні характеристики антропоцентричного фразеологізму, які лягли в основу відбору для дослідження. По-перше, такі фразеологізми містять інформацію, наповнену додатковими асоціативно-емоційними елементами; по-друге, фразеологізми фіксують взаємовідносини між людьми, як різновид, між людиною і суспільством. Посилаючись на зазначені критерії, ми виокремили такі тематичні групи антропоцентричних фразеологізмів.

Тематична група *взаємовідносини між людьми*. Фразеологізмі, які формують цю групу, фіксують оцінку особистості, її дій тощо. Спектр відношень є різноманітним, тому ми зупинились на пошуку фразеологічних одиниць, що містять оцінку моральних якостей людини як позитивних, так і негативних: *відвертість (franchise), чесність (honnêteté), сила волі (volonté), наполегливість (persévérance,), хоробрість (bravoure) чи нечесність (malhonnêteté), боягузтво (lâcheté), запальність (tempérament colérique) довірливість (crédulité).*

Позитивні якості:

Franchise	Honnêteté	Volonté	Persévérance	Bravoure
Humanité nue, Transparence sans filtre ; Parler à cœur ouvert ; Jouer cartes sur table	En tout bien tout honneur; A vérité sort de la bouche des enfants; à chacun sa vérité; Avoir la main sur le cœur; Être clair comme de l'eau de roche	Avoir la volonté de fer ; Ce que femme veut, Dieu le veut ; Là où il y a une volonté, il y a un chemin	Faire la tête ; Battre le fer tant qu'il est chaud ; Creuser son sillon ; Tenir bon la barre	Il se croit sorti de la cuisse de Jupiter ; Ne pas manquer d'air (ou de souffle) ; Avoir du cran ; Avoir le cœur bien accroché

Негативні якості

Crédulité	Malhonnêteté	Lâcheté	Tempérament colérique
Dindon de la farce ; Coeur d'artichaut ; Être fleur bleue ; Une bonne poire.	Calife à la place du calife ; C'est une mauvaise langue ; Jouer double jeu ;	Avoir la chair de poule ; Avoir les foies dans la gorge ; Avoir une peur bleue	Soupe au lait ; Se perdre les chèvres ; voir rouge / se fâcher tout rouge ; Se faire de la bile ; Avoir le sang chaud ; Péter les plombs

Антропологічні фразеологічні одиниці, які містять у своєму значенні позитивні емоції є наступними: *Être aux anges; Se dilater la rate; Rayonner de joie intérieure; Baigner dans la lumière de la félicité; Éclater de bonheur sincère; Vivre le contentement profond; Respirer l'air de la béatitude; Danser sous la pluie des*

émotions positives; Se noyer dans l'océan du bonheur intérieur; Bouillonner de gratitude authentique; Étreindre la quiétude du bien-être.

Антропологічні фразеологічні одиниці, які містять у своєму значенні негативні емоції: *Avoir le cœur brisé ; Avoir le moral dans les chaussettes; Broyer du noir; Avoir le cafard; Avoir le moral à plat; Avoir le moral à zéro; Être au bout du rouleau; Avoir le cœur gros; Avoir des idées noires; Avoir le cœur serré; Être plongé dans les ténèbres de la tristesse; Nager dans le gouf re de la mélancolie*.

Фразеологічні одиниці, які описують емоції, мають наступні семантично-структурні особливості: наявність у складі фразеологізму назв частин тіла (*cœur*); назв кольору (*noir*); вказівки на рух вниз (*chaussettes, zéro, plat*).

Щодо передачі позитивних емоцій то їх семантичні особливості виражаються таким чином: через загальний вираз великої радості та внутрішнього задоволення за допомогою сполучення з фізіологічним ефектом (*dilater la rate*), що підкреслює інтенсивність емоцій; опис світла або енергії (*rayonner, la lumière*); вираження масштабності позитивних емоцій за допомогою слів вибух або кипіння (*bouillonner, éclater*); а також за допомогою природи та погодних явищ (*l'océan, pluie, l'air*).

Аналіз фразеологічних одиниць, що відображають взаємовідносини між людьми та оцінку моральних якостей, свідчить про те, що мова віддзеркалює не лише зовнішні події, але і внутрішній світ особистості. Отже, антропоцентрична фразеологія є важливим інструментом для аналізу та розумінню соціальних, психологічних та емоційних аспектів людського життя через призму мови.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

БОРОДКІНА А. А.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н. О.

НУМЕРАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ В СТРУКТУРІ СТАЛИХ ВИРАЗІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

Фразеологія, як галузь лінгвістики, являє собою засіб дійової думки, в якій і реалізується уявлення про світ. Сталі вирази, як фундаментальні одиниці цієї галузі, багаторазово опинялися в центрі уваги науковців та були диференційовані за різними критеріями, серед них – класифікація за базовим компонентом, в результаті якої було виділено фразеологічні одиниці з компонентом анімалізмом, соматизмом, із флористичними назвами. Однак, серед усього різноманіття неможливо оминути увагою фразеологічні одиниці з нумеральним компонентом, оскільки число виступає репрезентатором культурної дійсності у різних мовах.

Необхідно взяти до уваги значущу роль чисел для різних культур і мов, таких як іспанська, українська, англійська, а також для східних культур. Ця сакральна роль визначається унікальними культурними, історичними і лінгвістичними контекстами, що робить їх надзвичайно важливими засобами відображення багатьох культурних та мовних реалій.

Отож, варто зазначити, що було виявлено ряд універсальних числових символів, що відображені у найрізноманітніших мовах і головним чином торкаються релігійного аспекту та давніх етнічних вірувань, серед яких важливо виділити число «один» як символ оновлення, відродження та нового початку, а також міфологізацію чисел «три» та «сім».

Не можна оминути увагою і той факт, що в іспанській мовній картині світу широко представлені числівники, що передають, як правило, точну кількість чого-небудь, а отже й превалюють цифри першого десятку, а найбільш вживаним є число «три». До того ж, для передачі певних реалій, зокрема, культурних, служать фразеологічні одиниці з нумеральними компонентами «сім» та «вісім»: *más chulo que un ocho, pagar con las setenas y no hay quinto malo*.

До того ж, ще однією групою значень, яку варто окреслити, постає група фразеологічних одиниць, що передають певні позитивні значення, зокрема, такі поняття як «краса», «доброта», «успіх», «диво» та «неповторність». Влучними прикладами, що могли б проілюструвати цю групу значень, можуть стати такі

сталі вирази як *tocarle el seis doble* – пощастити; *como mil oros* – гарний, такий що привертає увагу своєю красою; *tener el ocho* – мати гарну вдачу.

Числівники створюють ідіоматичні вирази та забобони, глибоко вкорінені в іспанській культурі. Фраза на кшталт *estar en las siete nubes* – бути на сьомому небі від щастя – містить числівник, який додає яскравості та виразності повсякденному вживанню мови. Забобони, такі як уникання числа 13, також мають місце в іспанському фразеологічному просторі.

Використання числівників у фразеологічних одиницях відображає соціолінгвістичні аспекти, вказуючи на соціальні установки, норми та цінності. Такі вирази, як а *la tercera va la vencida* – третій раз щасливий, демонструють наполегливість і оптимізм, відображаючи культурне ставлення до рішучості та стійкості.

Отже, нумеральний компонент відіграє значущу роль у формуванні фразеологічного ландшафту іспанської мови, оскільки саме він сприяє багатству та різноманітності виразів, які використовуються в повсякденному спілкуванні. Розуміння відтінків числівників у фразеології дає змогу зрозуміти культурну структуру та мовну спадщину іспаномовного світу.

Література

González J. L. Dichos y proverbios populares. Madrid : EDAF, 1998. 340 p.
Larousse. Diccionario de frases hechas de la lengua española. Barcelona : Nueva, 1999. 430 p.

ВЕРБЛЮДОВА О. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стуліна Є. В.

ВПЛИВ СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИХ ФАКТОРІВ НА СПЕЦИФІКУ УТВОРЕНЬ З ПРЕФІКСОМ MAL- В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ НЕОЛОГІЗМІВ У МЕДІА ДИСКУРСІ)

Дослідження присвячене пошуку факторів соціального характеру, які впливають на появу нових лексичних утворень у іспанській мові з префіксом *mal-*. Вибір неологізмів з цим префіксом у медіа текстах обумовлений тим, що дані утворення набувають останнім часом певної частотності у всіх сферах життєдіяльності іспаномовного суспільства. Сполучуваність префікса *mal-* з різними частинами мови – іменником, прикметником, дієсловом, прислівником – інтралінгвістична здатність, яка базується на певних когнітивних процесах:

психологічна зручність ужитку двох відомих коренів, один з яких *mal-* , для іменування нової реалії.

Чим можливо пояснити функціональне розповсюдження *mal-* як словотворчого елементу у іспанській мові? Слово *mal* має латинські та індоєвропейські корені, але його етимологія достовірно не визначена. Як показує лексикографічний аналіз, *mal* є протилежністю позитивного, використовується для позначення чогось поганого, недопустимого, а іноді й брудного та огидного.

У певній мірі поява у медіа текстах словотворень з префіксом *mal-* може бути мотивованим наступним чинником, про що говорить у своїй науковій праці Н. Хомскій, зазначаючи, що в даний час все більше людей страждають негативізмом, вони, найчастіше не усвідомлюючи, заражені пристрастю до негативності. В умовах утворення нової номінації одним з основних чинників виступає перекатегорізація, коли руйнується традиційна категоріальна сітка і виникають нові системно-змістові зв'язки і відносини, які змінюють наші уявлення [Chomsky].

Отже, лінгво-когнітивна мотивації полягає в наступному. Коли йдеться про складне слово, ми спостерігаємо поєднання префікса *mal-* з такими частинами мови, як іменник: *Malbaratador* (шахрай), *Malcomida* (погана їжа); дієслово: *Maldecir* (проклинати), *Malgastar* (марно витрачати); прикметник: *Malaconsejado* (непродуманий), *Malacostumbrado* (зіпсований, з поганими звичками); прислівник: *Malamente* (погано). Лексикографічний аналіз значення таких слів доводить появу нового поняття у світосприйнятті і його вербалізацію у іспанській мові: *comida - malcomida*; *gastar, malgastar*; *hecho - malhecho*). Спостереження над практичним матеріалом привело до висновку щодо появи певної словотворчої моделі прислівників: разом с префіксом *mal-* до кореню додається прислівниковий суфікс *–ente -malamente*, або жвикористовується коротка форма *malo*. Існують окремі випадки – конверсії – *malgastar, malgastad, malcomer, malcomida, maltrato, maltratado, malentender, malentendido.*

Вивчення соціальних тенденцій, що впливають на появу префіксальних утворень із префіксом *mal-* в іспанській мові, являє собою важливе дослідницьке завдання, що дає змогу глибше зрозуміти, як мова відображає соціокультурні та історичні аспекти суспільства. Враховуючи, що префікс *mal-* використовується для утворення слів, що виражають негативні поняття, з'являється можливість прослідкувати тенденцію людської думки.

У медіа дискурсі відібрані приклади з таких сфер соціально-професійної діяльності: технологічної (*malware*), екологічної (*malaecología, malacohumor*), економічної (*malainversión, malgasto*), політичної (*malapolítica, malverdad, maldistribución*), соціально-етичної (*malestar, malentendido, melintencionado,*

maltrato). Не виключенням є також відношення між членами суспільства, де виявляється поява певного негативного поняття у трудових стосунках (*malconducta, malintencionado*), родинних (*maltrato/maltratado, malestar*), дружніх зв'язків (*malentender/malentendido*); відношення між клієнтом та тим, хто надає послугу (*malgastar/malgastado*), пацієнтом і медичним працівником (*malinterpretado, malentendido*).

Слова з префіксом *mal-* також відображають ставлення членів суспільства до соціально-політичних подій (*malverdad, maldistribución, maldecir/maldición, malversación*); висловлюють невдоволення, критику і стурбованість з приводу різних аспектів суспільного життя, таких як корупція, робочі конфлікти та інші явища.

Отже, ми розглянули різні соціолінгвістичні фактори, що впливають на утворення слів з префіксом *mal* – в іспанській мові на матеріалі неологізмів у медіа дискурсі. Поява великої кількості неологізмів із цим префіксом може бути пояснена помітною соціальною тенденцією до негативізму, негативного сприйняття існуючих понять, у зв'язку з тим, що суспільство почало спостерігати появу негативних ознак і формує своє негативне ставлення до цих понять. Загалом, дослідження неологізмів із префіксом *mal-* в іспанській мові на матеріалі медіа-дискурсу дає змогу краще зрозуміти динаміку мови та її взаємозв'язок із соціокультурними та соціолінгвістичними чинниками.

Література

Chomsky N. Language and mind. Massachusetts Institute of Technology. URL: https://www.ugr.es/~fmanjon/Language.pdf

ДОВГАНЮК К. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Стрюкова Н.О.

МОВЛЕННЄВИЙ АКТ ЗАПРОШЕННЯ В СУЧАСНОМУ ІСПАНСЬКОМУ МОВЛЕННІ

Теорія мовленнєвих актів займає особливе місце у вивченні мовленнєвої діяльності і тому вона ввійшла в коло актуальних проблем сучасної теорії комунікації. З метою вивчення національних особливостей іспаномовного мовленнєвого акту, здається цікавим звернутися саме до акту запрошення та особливостей його реалізації засобами іспанської мови.

Теоретичним підгрунтям дослідження стали праці таких вчених як: Бацевич Ф. С., Почепцов Г. Г., Манакін В. М., Селіванова О. О., Серль Дж., Остін Дж., Ліч Дж., Баррос Гарсія М. Х.

Сучасні дослідники визначають мовленнєвий акт як цілеспрямовану мовленнєву дію, що здійснюється згідно з принципами і правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в певному суспільстві та до складу якого входять локуція, ілокуція та перлокуція [Бацевич 2004, с. 171].

Одним із різновидів ілокутивного мовленнєвого акту є запрошення, яке можна визначити як мовленнєвий акт, що передбачає дію того, хто слухає в його власних інтересах або в інтересах обох учасників комунікативного акту [Barros García 2010, p. 16].

Оскільки у запрошенні мовець зобов'язується виконати запропоновані дії в майбутньому, а також зобов'язує слухача взяти участь у цих діях, даний мовленнєвий акт можна розглядати як комісивний, так і як директивний [Wolfson 1981, p. 5].

Запрошення є однією з найбільш поширених форм соціалізації як в Іспанії, так і в усій Латинській Америці, тому можна стверджувати, що це мовленнєвий акт, який дозволяє відстежити зв’язок між мовою та культурою, а також вивчити національні особливості мислення та поведінки носіїв іспанської мови

Найпоширенішими формами іспаномовного запрошення в умовах статусної нерівності є конструкції з дієсловом *invitar*, яке часто вживається у поєднанні з *querer, desear, gustar* та *poder*, найчастіше у формі простого потенціалу: *Me (nos) gustaría invitarle; Quisiera (quisiéramos) invitarle; Desearía invitarle a.* В офіційній обстановці, переважно у мові інтелігентів зустрічається використання дієслова invitar у постпозиції до виразу *Tengo el gusto de...* або до імперативної форми від дієслова *permitir – Permítame invitarle a…*

Найбільш вживаними конструкціями запрошення з позиції симетричних відносин є ті, що містять у своїй структурі дієслова *dejar, quedar*, а також запрошення, виражені у формі питання, які часто оформляються за допомогою дієслів *querer, apetecer, tomar* та питальних конструкцій *¿Por qué no...?; ¿Qué te parece?; ¿Y si fuéramos a ...?*:

*– ¿**Qué te parece** si salimos a cenar, mamá?*

– Muy bien. Por aquí hay un sitio nuevo no muy caro que está.

*– ¿**Qué tal** si los dejamos a todos y nos vamos a tomar una copa?*

– Eh, ¿por qué no?

Крім вищенаведеного, були встановлені також такі специфічні форми запрошення, метою яких є запропонувати щось співбесіднику, до них можна віднести формули *¿Gustas?, ¿Gusta usted?, ¿Gustáis?*:

– *He comprado una caja de chocolates muy ricos.* ***¿Gustas?***

– *Podemos ir al estreno de la película hoy.* ***¿Gustáis?***

Важливо підкреслити, що іспаномовний акт запрошення має велику низку варіантів, вживання яких визначається головним чином тональністю спілкування комунікантів та конкретною типізованою ситуацією запрошення, кількість яких дуже різноманітна. Крім цього, запрошення відіграє важливу роль в теорії комунікації, оскільки цей мовленнєвий акт не лише ініціює спілкування, але й створює атмосферу взаєморозуміння між співрозмовниками. Таким чином, правильно сформульоване запрошення може стимулювати позитивну відповідь та сприяти побудові ефективних міжособистісних відносин.

Література

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004. 344 с.

Barros García M. J. Actos de habla y cortesía valorizada. *Tonos : revista electrónica de estudios filológicos.* 2010. № 19. URL: https://www.um.es/tonosdigital/znum19/secciones/estudios-4bis.htm (дата звернення: 15.11.2023).

Wolfson N. Invitations, Compliments, and the Competence of the Native Speaker. *International Journal of Psycholinguistics*. 1981. 22 p.

ЄНГОЯН С. Г.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ «ARTE» В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

Поняття концепту є одним із центральних у лінгвістиці, оскільки він відіграє фундаментальну роль у розумінні мовної структури. Мова — це складна система, яка значною мірою покладається на концепти для передачі та інтерпретації інформації.

Вивчення концептів у лінгвістиці передбачає розгляд різних аспектів, зокрема лексичної семантики, когнітивної семантики та зв'язку між мовою і мисленням. Розуміння ролі концептів у лінгвістиці має важливе значення для різних галузей досліджень і практичного застосування. Теоретичним підгрунтям роботи стали праці таких вчених як Полюжин М. М., Дріч Ю. С., Голубенко Н.

І., Таценко Н. В., Шевченко Л. Л., Санчес-Хофрас Х. Ф. та інших.

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю в іспаністиці досліджень, присвячених концепту «arte» та необхідністю його вивчення на базі сучасної іспанської мови.

Метою дослідження є систематизація мовних одиниць, які формують номінативне поле концепту «arte» в сучасній іспанській мові.

Матеріалом дослідження слугували 60 лексичних одиниць, відібраних методом суцільної вибірки з таких словників як Diccionario de la Lengua Española (DLE), Diccionario Bilingüe de Términos de Arte, Diccionario del Teatro por Patrice Pavis, Diccionario del Cine de Eduardo A. Russo, Mi Diccionario de Cine de Fernando Trueba, Diccionario de Literatura Española.

Різні підходи до трактування терміну «концепт» призводять до висновку, що це ключовий понятєвий інструмент у свідомості людини, який відіграє важливу роль у сприйнятті і розумінні культурних знань та впливі культури на індивіда. На думку Полюжина М. М., "концепт виступає як ментальна одиниця, яка допомагає організувати знання про дійсність" [Полюжин 2015, с. 215].

Концепт має складну структуру, що формується з ядра (основні та актуальні для носіїв мови асоціації) та периферії (менш значущі ознаки). Ядром концепту виступає лексема «arte». Як повідомляє Санчес-Хофрас Х., вона походить від латинського *ars*, яке використовувалося для позначення знань, отриманих через практику, і є еквівалентом грецького слова τέχνη (téchne), від якого походить слово «техніка». Його етимологія відноситься як до навичок виконання практики, так і до виконання за правилами [Sánchez-Jofras 2020, p. 29].

Ґрунтуючись на тлумаченнях лексеми «arte», наданих DLE і Diccionario de Larrouse Editorial, її основними семами є: 'persona', 'habilidad', 'actividad', 'imaginación', 'crear', 'creación', 'manifestación'. Згідно з дефініціями, наданими різними словниками, *arte es la expresión y manifestación de la actividad humana, donde se interpreta lo real o se plasma lo imaginado utilizando diversos recursos plásticos, lingüísticos o sonoros.*

Відповідно до DLE, синонімічний ряд поняття «arte» включає такі слова, як 'creación', 'creatividad', 'genio', 'talento', 'habilidad', 'aptitud', 'técnica', 'práctica', 'maestría'. Периферію концепту складають субконцепти з ядерними лексемами *«la música», «la arquitectura», «la danza», «la literatura», «el teatro», «la pintura», «el cine», «la escultura»*.

Крім лексичних одиниць, концепт об'єктивується ідіоматичними виразами, наприклад: *de mal arte* ('з поганим умислом або недобрими намірами'), *no tener arte ni parte en algo* ('не втручатися ніяким чином'), *por arte del diablo* ('засобами, які виходять за межі природного порядку'), *dar música a un sordo*

(‘марно намагатися когось переконати’), *danza de espadas* (‘сварка’).

Таким чином, номінативне поле концепту «arte» має складну структуру, що формується з ядра, приядерної зони та периферії, до яких входить широке коло мовних засобів вербалізації концепту. Перспективним вбачаємо виділення та розгляд лінгвокультурних ознак досліджуваного концепту.

Література

Полюжин М. М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки.* Серія «Філологічні науки». 2015. №4 (305). С. 212-222.

Sánchez-Jofras J. F. Arte. *Palabras clave para el estudio de las fronteras*. Ciudad Autónoma de Buenos Aires, 2020. P. 29-40.

ЗДОРОВЕЦЬКА А. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

НЕОЛОГІЗМИ У СУЧАСНОМУ ІСПАНСЬКОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У контексті структури мови та її постійного еволюційного процесу існування нових слів виявляється важливим аспектом. Нова лексика з'являється відповідно до змін у суспільному житті та невпинного розширення лексичного арсеналу мови. Постійне оновлення мови передбачає необхідність постачання мовців новими лексичними одиницями. В іспанській мові щорічно виникає значна кількість нових слів, що робить необхідним проведення досліджень та аналізу цього явища.

Поняття «неологізм» за своєю природою є таким, що потребує уваги лінгвістів, зважаючи на постійну появу нових слів, що потребують аналізу. У мовознавстві феномен неологізму вже досліджували вчені Р. Алімова, В. Карпалюк, Н. Сологуб, Т. Юрченко, О. Ребрій, Г. Вокальчук та інші. Отже, актуальність нашої роботи полягає в необхідності дослідження та аналізу неологізмів як лінгвістичного явища, спираючись на сучасний мовний матеріал.

Мета дослідження полягає у вивченні структурно-семантичних та функціональних особливостей іспанських неологізмів.

Матеріалом дослідження послугували 100 неологізмів, відібраних методом суцільної вибірки із електронних ресурсів сучасної іспанської мови: періодичних видань національного рівня “El País”, “ABC” та словників “Banco de

neologismos", "Diccionario de la lengua española", "Diccionario RAE".

У результаті аналізу фактичного матеріалу нами було виділено декілька продуктивних моделей утворення неологізмів:

- **суфіксація**: *-ismo (izquierdismo, libertarismo, keynesianismo); -dor (movilizador, enrutador); -izar (customizar, glamourizar, viralizar); -ista (resultadista, cruyffista);*

- **префіксація:** *anti- (anticovid, antidesahucio, antivacuna, antiglobalización); pre- (prebendarismo, precovid); nano- (nanoestructura, nanomedicina, nanodiamante);*

- **поєднана афіксація:** ***des****estacional****izar****, **des****carboniza****ción****;*

- **словоскладання:** *arreglalotodo, rompecorazones, trotaclubes, euromercado, eurodiputado, teletrabajo, podcast, videoconferencia, fotobombing, ciberataque.*

Крім того, неологізми утворюються скороченням слів, наприклад: *finde, glocal, profe, uni.* В окрему групу можна віднести слова, які утворені за принципом каламбуру або парономазії, тобто схожі за звучанням і створюються для комічного ефекту: *cuarentena – cuarenpena, confinamiento – confitamiento чи sinfinamiento, personas – presonas, epidemiólogo – epimiedólogo, burócrata – bulócrata, cuarentena – cuarentrena, videollamada – vinollamada.*

Що стосується функціонування неологізмів у медіадискурсі, слід зазначити, що здебільшого вони виконують **номінативну** функцію, тобто позначають нові предмети або явища: *En cuanto a la inversión en desarrollo de aplicaciones así como en marketing móvil a través de «**advergaming**»* [ABC, 22.10.2019].

Якщо неологізм містить експресивний потенціал, він може виконувати **номінативно-експресивну** функцію: *Si eres uno de los 200.000 españoles que cada año pasa sus vacaciones en Grecia, en Kelisto te explican cómo puede afectarte el actual «**corralito**» o cuánto dinero deberías llevar contigo* [ABC, 03.07.2015].

Крім того, неологізми виконують **характерологічну** функцію, надаючи додаткової характеристики предметам або явищам: *El hallazgo, liderado por el español César de la Fuente, permite localizar fragmentos biológicos de proteínas con funciones **antiinfecciosas** en todo el cuerpo* [El País, 16.11.2021].

Отже, дослідження дозволило краще зрозуміти механізми функціонування неологізмів у сучасному іспанськомовному медіадискурсі та висвітлити їхню роль у вербалізації нових соціокультурних та технологічних явищ. Враховуючи зростання важливості медійного впливу в сучасному світі, подальше вивчення особливостей формування неологізмів та динаміки їх функціонування може розкрити більше аспектів, пов'язаних з еволюцією мови та її взаємодією з суспільними та технологічними трансформаціями.

Література

Banco de neologismos. Centro Virtual Cervantes. URL: https://cvc.cervantes.es/lengua/banco_neologismos/listado_neologismos.asp (дата звернення: 21.11.2023).

Diccionario RAE 2017 : lista de palabras nuevas y enmiendas. URL: https://www.20minutos.es/noticia/3217507/0/diccionario-rae-palabras-nuevas-2017/#xtor=AD-15&xts=467263 (дата звернення: 23.11.2023)

КОВАЛЬ Н. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ

У сучасному суспільстві меми є невід'ємною частиною щоденного онлайн спілкування. Мем розглядається науковцями як новий вид комунікації, який має свої особливості. Він не лише є носієм гумору, а також і складною системою, яка завдяки своїм структурним особливостям дозволяє спілкуватися вербальними й невербальними способами. Дослідженням мемів займались такі вітчизняні та зарубіжні науковці як Война М. О., Дзюбіна О. І., Чернікова О. І., Щурина Ю. В., Юшак В. М., Лепка Д. І., Дельгадо Х. Г., Джейсон Пабон та інші.

Мета нашої роботи полягає у виявленні та описі структурно-семантичних, лексичних, лінгвокультурних та лінгвостилістичних особливостей іспанських мемів. Матеріалом дослідження стали 85 іспанських мемів, відібраних із соціального фото-сервісу Pinterest та пошукового сервісу Google images.

У дослідженні поняття **мем** тлумачиться не лише як одиниця передачі інформації, але й як елемент семіотичної системи, жанр цифрової культури та засіб передачі культурних особливостей. У ході аналізу ілюстративного матеріалу нами було виявлено наступні особливості іспанських мемів:

1) орфографічні, до яких входять: скорочення (*k* або *q – que, t – tú , c – se, d – de, , i – y, pa – para, pq – por que*); випущення літер (*aber – haber, ola – hola, ace – hace*); заміна літер (*zozpechozo — sospechoso, zeas — seas, baia — vaya, todabia — todavía, em beces — en veces*); відсутність графічного наголосу (***ojala** poder verte pronto; no **entendi**; si fuera normal **seria** como **tu**; por dios **callate***) та використання великих літер для його зміщення (*cómO esO que no te gustO no entiendO; ola ¿komO estas?*);

2) структурні, відповідно до яких ми виділили чотири типи мемів, а саме:

меми, які складаються із зображення та тексту, що знаходиться внизу або зверху відносно зображення; меми, де текст розміщується поряд із персонажем, щоб підкреслити саме те, кому належать слова; меми-протиставлення або порівняння; меми-історії, які містять два зображення, які пов’язані спільною історією у вигляді «дія – результат»;

3) лексико-семантичні, які полягають у вживанні сленгу (*chachi*/ крутий, дуже гарний; *mijito*/ коханий, любий, рідненький; *chulo/a*, гарний, привабливий; *chale/* боже, чорт забирай; *chamba/* робота; *vaina*/ річ, штучка, дурниця; *güey*, wey/ чуваче, друже, хлопче; *no manches/* ні за що, ні в якому разі, не може бути, серйозно?); обсценної лексики (*puta, pichula, popó*); англіцизмів (*crush/* коханий, *shippear/* сватати, *cringe/* відчувати сором, *okey/* добре) та намагання відтворення розмовного мовлення завдяки вигукам (*¡vaya, vaya, vaya, cuentame más!; ¡mira esa hermosura!; ay no, ¡que asco!; oh, ¡cuanto sabes!*) [Urban dictionary; RAE];

4) лінгвокультурні та лінгвостилістичні, які виражаються у втіленні в мемах культурних традицій, стереотипів, світогляду, з метою передачі певної інформації та ідей, при цьому використовуючи різні види комічного, тому розуміння мемів потребує від реципієнта або власного життєвого досвіду, або обізнаності у певних темах, таких як історія, політика, музика тощо.

Таким чином, дослідження структурних, лексико-семантичних та лінгвостилістичних особливостей іспанських інтернет-мемів є важливим, оскільки дозволяє осягнути мовну картину іспаномовних користувачів мережі Інтернет у всіх її барвах.

Література

(RAE) Real Academia Española. Diccionario. URL: https://www.rae.es/ (дата звернення: 13.11.2023)
Urban Dictionary. URL: https://www.urbandictionary.com/ (дата звернення: 13.11.2023)

ЛАЗУНЬКО А. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тарасюк І. В.

ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОНЦЕПТУ ALMA У ІСПАНОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю осмислення взаємозв'язків між мовою, культурою та національним характером, що якнайкраще проявляється у особливостях концепту ALMA (*укр*. душа) у

іспаномовних лінгвокультурах. Отже, об’єктом дослідження є лінгвокультурний концепт ALMA, як уявлення носіїв іспанської мови про нематеріальну складову людської істоти. Предметом дослідження виступають засоби вербальної репрезентації національно-культурних ознак зазначеного концепту у іспаномовному публіцистичному дискурсі.

Мета дослідження – дослідити особливості відтворення національно-культурних ознак концепту ALMA у мові сучасних іспаномовних ЗМІ. Згідно з обраною методикою дослідження ми проаналізували особливості вербалізації концепту ALMA у іспанському та мексиканському публіцистичних дискурсах.

Отже, національно-культурна специфіка лінгвокультурних концептів формується під впливом різних чинників, таких як культурні традиції, соціальні умови та етнопсихологія мовців, які впливають на особливості комунікації та мовні засоби позначення [Сарбаш 2012, с. 166]. Концепт ALMA може мати різноманітні прояви у публіцистичному дискурсі для створення певного прагматичного впливу на свідомість адресата.

Аналіз публіцистичних текстів іспанських та мексиканських ЗМІ показав як спільні риси, так і деякі відмінності у формуванні ознак концепту ALMA. Так, у іспанському публіцистичному дискурсі концепт ALMA має наступні ознаки:

1) «душа – неодмінна частина людського оточення»;
2) «душа не обмежується лише релігійним чи метафізичним розумінням»;
3) «душа – турбота та особистісний підхід;
4) «душа – щось, що виходить за межі конкретного»;
5) «душа – це вічний зв’язок з чимось»;
6) «душа є недоторканною»;
7) «душа – це внутрішні переконання»;
8) «душа – це унікальність та неповторність».

Наприклад, *“Yo creo que tengo alma por todos lados, estoy rodeada y llena de alma. En la cabeza hay que tener alma, y en los pies también: la musicalidad, el dibujo”* [El Periódico España, 24.11.23] – душа визначається мовцем, як середовище (*estoy rodeada de alma*) і як наповнення людського тіла (*llena de alma*), те, що присутнє всюди (*tengo alma por todos lados*),

У текстах мексиканських ЗМІ ми виокремили такі ознаки концепту ALMA:

1) «душа – це зв'язок із померлими предками»;
2) «душа – духовна складова живої істоти»;
3) «душа – емоційний стан, переживання»;
4) «душа – повага до внутрішнього світу людини»;
5) «душа – індивідуальна сутність живої істоти».

Наприклад, *“...el espacio donde se instaló la ofrenda a encender una vela en el altar por las almas de sus difuntos o colocar la fotografía de alguno de ellos”* [La Jornada, 04.11.23] – традиція Дня мертвих в мексиканській культурі передбачає обов’язкове вшанування душ померлих предків (*por las almas de sus difuntos*) через єднання з ними у релігійному ритуалі (*encender una vela en el altar*).

Отже, у іспанській та мексиканській лінгвокультурах концепт ALMA має різноманітні ознаки асоціативного та валоративного рівнів, які деталізуються та означуються у відповідності до теми кожного публіцистичного тексту.

Література

Сарбаш О. С. Національно-культурна специфіка лексикографічної репрезентації емоційних концептів. *Нова філологія*. 2012. № 52. С. 166-170.
El Periódico España. URL: https://www.epe.es/es/ (дата звернення: 29.11.23).
La Jornada. URL: https://www.jornada.com.mx/ (дата звернення: 29.11.23).

ЛЮТА Н. Я.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ «ROPA» У СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

На сучасному етапі розвитку лінгвістики значущим є вивчення концепту як загального уявлення людини про певний об’єкт у світі. Концептуальний аспект вивчення мови грає ключову роль у розумінні її структури.

Актуальність дослідження визначається тим, що воно виконано у межах сучасних розвідок, спрямованих на вивчення концептів. Відсутність детальних досліджень особливостей побудови номінативного поля концепту «ROPA» обумовила необхідність цієї роботи.

Мета роботи полягає у виявленні та описі лексичних одиниць, що формують номінативне поле концепту «ROPA» у сучасній іспанській мові.

Методологічною основою виступали наукові роботи таких вітчизняних та зарубіжних дослідників як Приходько А. М., Іващенко В. Л., Селіванова О. О., Гайдук Г. В, Полюжин М. М., Пліс В. П., Статале С. А, Боджіо Л. та інших.

На думку Пліс В. П., концепт є невід’ємною частиною мислення і має вирішальне значення для розумових процесів людини. В лінгвістиці існують різні погляди на термін «концепт», тому його однозначного та несуперечливого

визначення ще немає [Пліс 2018, с. 115-119]. Проаналізувавши різні погляди науковців на трактування терміну “концепт”, вважаємо, що концепт є ключовим інструментом людського мислення та відіграє важливу роль у сприйнятті й розумінні культури, оскільки на формування концепту впливають психологічні та культурні фактори.

Слово «ropa» (одяг) прийшло до нас із середньовічної латини, де воно представляє форми *raupa*, *ropa* та *rauba*, посилаючись на тканинні покриття в цілому, такі як ковдри, тонкий жіночий одяг або одяг загалом [Diccionario Etimológico Castellano en Línea 2023].

Для вивчення дефініцій лексеми «ropa» послугували словники Diccionario de la lengua española de la Real Academia Española, The Free Dictionary та Oxford Languages. Загальна дефініція, яку представляють ці джерела є наступною: *la ropa es cualquier prenda de tela con variedad de hechuras que sirve para vestir*.

Загальна структура концепту представляється у вигляді кола, що складається з ядра, приядерної зони та периферії. Тобто, лексемою, яка об’єктивує ядро концепту, виступає «*ropa*», приядерну зону формують лексеми *ropa exterior, ropa interior, zapatos, accesorios*; периферична зона складається з номінацій конкретного одягу: *el vestido, la falda, la camiseta, la pijama, los pantalones, los vaqueros.* До периферійної зони належать також фразеологічні одиниці та ідіоматичні вирази з гіпонімами, що належать до гіпероніма «ropa». При цьому сукупне значення таких виразів не має безпосереднього відношення до одягу, наприклад: *llevar* ***los pantalones*** – бути господарем у домі; *quitarse* ***el sombrero*** – повага до когось/ низький уклін; *estar como un niño con* ***zapatos*** *nuevos* – радіти чомусь; *como tres en* ***un zapato*** – дуже тісно; ***zapato*** *viejo* – стара людина/річ; *dejar sin* ***camisa*** – залишити з нічим/ зняти останню сорочку.

Окрім фразеологічних одиниць, концепт об’єктивується синонімами до слова «ropa»: *vestido, traje, vestimenta, ropaje, prenda, mecha.*

Як показало дослідження, номінативне поле концепту «ROPA» формують окремі складові, кожна з яких представляє атрибути одягу та їх використання. Таким чином, концепт «ROPA» інтегрується в сучасну мовну систему та відображає культурні зміни.

Література

Пліс В. П. Типологія концептів у сучасній когнітивній лінгвістиці. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. № 9. С. 115 – 119.

Diccionario Etimológico Castellano en Línea. Chile. 2023. URL : https://etimologias.dechile.net/?ropa (дата звернення: 06.12.2023).

МИКАЛ І. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКОМОВНОГО ФУТБОЛЬНОГО МЕДІА-ДИСКУРСУ

Футбол займає вагоме місце серед інших видів спорту у світі, оскільки сучасна спортивна гра є важливою частиною економічного та політичного життя країн. Це явище викликає неабиякий інтерес публіки, що у свою чергу привертає увагу лінгвістів (В. Л. Котенко, М. М. Максимчук, С. О. Єгорова, О. Л. Толстова та ін.), які досліджують мовні особливості футбольного медіа-дискурсу.

Актуальність роботи полягає в необхідності вироблення ґрунтовного системного підходу до аналізу іспанськомовного футбольного медіа-дискурсу. Важливо проаналізувати особливості іспанськомовного футбольного медіа-дискурсу з погляду лінгвостилістики.

Матеріалом дослідження стали 100 статей національної спортивної та регіональної преси Іспанії на футбольну тематику, присвячені матчам-дербі у чемпіонаті Іспанії у сезоні 2022-2023.

Науковці О. Гаврилюк та Т. Білецька позначать термін «спортивний дискурс» як мовлення, яке транслює смисли, що визначають спортивну діяльність, і сукупність вироблених текстів, у яких репрезентовані ці смисли [Гаврилюк, Білецька 2021, с. 119].

Що стосується футбольного дискурсу, М. М. Максимчук стверджує, що у науковому обігу він розглядається у межах спортивного, який перетинається з іншими дискурсами, однак головною складовою футбольного дискурсу треба вважати мас-медійний дискурс, який найповніше відображає концептуальну, жанрово-стильову та лексико-семантичну специфіку як спортивної комунікації загалом, так і футбольної зокрема [Максимчук 2015, с. 86].

Доцільно звернути увагу на дослідження О. Л. Толстової, де науковець приводить загальну характеристику іспанського футбольного лексикону відповідно до стилістичних особливостей та сфер вживання. Автор дослідження виокремлює наступні тематичні групи: загально-спортивну лексику, футбольну термінологію, експресивно-оцінну футбольну лексику, футбольні жаргонізми [Толстова 2014, с. 259-265].

Лексико-семантичний аналіз іспанськомовного футбольного медіа-дискурсу дозволив нам виявити такі лексико-семантичні групи як: учасники матчу (*entrenador, técnico, míster, jugador, futbolista, exjugador, árbitro* та ін.); загальне

позначення команди (*equipo, conjunto, club, visitante, plantilla, plantel*); позиції гравців на полі (*delantero, atacante, extremo, centrocampista, mediapunta, portero, guardameta, arquero, lateral, defensa* та ін.); вболівальники (*hinchada, aficionados, hinchas, fans*); часові рамки матчу чи змагання (*partido, encuentro, enfrentamiento, derbi, jornada, campeonato, torneo* та ін.); результат матчу (*resultado, empate, derrota, victoria, triunfo, remontada*); позначення місця змагання (*estadio, campo, terreno de juego, feudo, grada*); окремі загальновживані футбольні терміни (*gol, penalti, balón, marcador, puntos, tabla, dorsal, campeón, canterano, entrenamiento, hat-trick* та ін.); медичні терміни (*lesión, alta médica, mononucleosis, rotura, fascitis plantar, quirófano*).

Було також помічено вживання ряду лексем для позначення команд, гравців та тренерів, щоб уникнути багаторазового використання їх реальних назв та імен з акцентом на: - місце народження чи національність (*chileno, belga, balear, portuense, gasteiztarra* та ін.); - колір форми (*blancos, verdiblancos, blanquirrojos, blaugrana, rojiblancos*); - територіальне розташування команди (*vizcaínos, guipuzcoanos*). Крім того, у цій функції можуть виступати колоквіалізми (*culés, perequitos, colchoneros, el 'mago de Artà', el Cholo, el Txingurri* та ін.), як вболівальницького, так і історичного походження. Для позначення команди (іноді гравця) також вживається іменник, утворений від її назви (*madridista, barcelonista, sevillista*).

Що стосується використання стилістичних прийомів, зафіксовано вживання метафори (*levantar una muralla, tener la llave* та ін.), особливо для позначення результату матчу або змагання (*amarrar la plaza europea, despejar el cielo, puestos nobles de LaLiga, al borde del descenso* та ін.); використання у метафоричному значенні військових термінів (*conquistar, batalla, arma, arsenal, artillero, ariete, escuadra* та ін.) або лексем, що позначають стрільбу або її виконавця (*disparo, guerrero, 'killer'*), полювання (*dar caza*), холодну зброю (*puñal*), а також епітетів (*eterno, esperado, grande, trascendental, especial, importante, bonito, apasionante, fuerte*), перифраза (*el conjunto verdiblanco, el cuadro blanquiazul, el técnico argentino, el mediocampista extremeño, el mejor equipo del mundo, la ciudad capitalina* та ін.), антономазії (*el Pichichi, el Zamora, el Zarra, el 'Dream Team'*), синекдохи (*salir ovacionado del Camp Nou, Anoeta vibra, césped* та ін.). Наявні фразеологізми загального (*la suerte está echada, hincar el diente a, mostrar la mejor cara, empezar una película nueva, no perder la cara, dar la espalda* та ін.) та футбольного (*dejar la portería a cero, dejar los tres puntos en casa, ver el partido desde el banquillo, rascar un punto, defender la camiseta* та ін.) використання.

Отже, проведене дослідження дозволило виявити лінгвостилістичні особливості іспанськомовного футбольного медіа-дискурсу, які сприяють

реалізації його комунікативно-прагматичного потенціалу.

Література

Гаврилюк О., Білецька Т. Лінгвокультурологічний аспект дослідження спортивного дискурсу в умовах пандемії. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2021. Вип. 46. Т. 1. С. 117-125.

Максимчук В. В. Неологізми футбольного дискурсу як об'єкт лексикографічного опису. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна».* 2015. Вип. 57. С. 85-89.

Толстова О. Л. Структура іспанського футбольного лексикону. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики.* 2014. №. 26. С. 257-266.

СКЛЯРЕНКО А. А.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Тєлкова О. В.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ CASA В СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

У наш час сучасна лінгвістика не обмежується вивченням суто мовних явищ, а все частіше зосереджується на аналізі взаємодії лінгвальних явищ із ментальними категоріями. У зв'язку із цим, у фокусі уваги опиняється концепт як ментальна одиниця, вербалізація якого вивчається на матеріалі різних мов, серед яких і іспанська.

Лінгвісти, в основному, підходять до вивчення засобів вербалізації концептів і змісту концептів в різних мовах з позиції лінгвокогнітивного і лінгвокультурологічного підходів, фокусуючись на структурі концепту і засобах його лексичного, фразеологічного або пареміологічного позначення в різних мовах як віддзеркаленні національно-специфічного світогляду, притаманному певній культурі.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей лексикографічної репрезентації концепту CASA в сучасній іспанській мові. Матеріал дослідження складають лексикографічні джерела, представлені словниками сучасної іспанської мови, що слугують джерелом вибірки корпусу лексичних і фразеологічних засобів вербалізації концепту CASA.

У представленій роботі, де досліджуються особливості актуалізації концепту CASA в іспанській лінгвокультурі, концепт тлумачиться як ментальна одиниця, яка отримує вербальне вираження в мові і набуває, поряд із

універсальними загальнолюдськими ознаками, певних специфічних ознак.

У сучасній іспанській мові концепт CASA репрезентується за допомогою лексичної одиниці **casa**, яка походить від латинського слова *casa, choza* що позначало *будинок, хатину, халупу* [DLE]. За даними словника синонімів та антонімів іспанської мови синонімами лексеми **casa** виступають такі лексичні одиниці, як *domicilio* (дім, місце проживання), *hogar* (дім, житло), *vivienda* (закрита та крита будівля, житлове приміщення, квартира), *morada* (резиденція, дім), *residencia* (великий дім), *piso* (поверх, квартира), *habitación* (кімната, спальня, приміщення, квартира), *familia* (родина, рід), *linaje* (родовід), *raza* (раса, національна або расова приналежність), *estirpe* (рід, родовід), *sangre* (буквально – кров; раса, родина чи соціальний стан, до якого людина належить за народженням), *prosapia* (походження або родовід людини, особливо якщо вона є відомою чи аристократичною), *sociedad* (товариство, громадськість) [Diccionario de sinónimos y antónimos].

Нами було виявлено також когнітивні ознаки концепту CASA, які актуалізуються у фразеологічних одиницях (далі — ФО) іспанської мови:

1) **значущість, найвища цінність**, що актуалізується у ФО *hogar dulce hogar* (дім, милий дім); *unos por otros, y la casa sin barrer*, де дім означає щось надзвичайно значуще;

2) **коштовний характер**, що актуалізується у ФО *tirar la casa por la ventana* (що буквально означає «викинути дім з вікна», а образно – «витратити більше грошей, ніж можна собі дозволити»), де дім є чимось матеріально цінним, яке дорівнюється до витрачених коштів;

3) **великий розмір**, що спостерігаємо у ФО *un error grande como una casa*, що означає «величезна помилка (розміром з дім)», де дім є прикладом чогось великого у житті людини, із чим порівнюється значущість помилки;

4) **комфортність**, що демонструє ФО *anda como Pedro por su casa* – «поводитись і почуватись як вдома», де дім виступає місцем комфорту і затишку, де можна поводитись як завгодно;

5) **приватність**, що актуалізує ФО *la ropa sucia se lava en casa* (буквально – «прати білизну вдома»), тобто вирішувати і приймати важливі рішення вдома, наодинці або в колі близьких;

6) **важливість**, що позначається у ФО *la casa se me cae encima*, що буквально означає «дім падає на мене», тобто, ніби весь світ руйнується, – значення, яке утворюється завдяки розумінню власного дома як цілого світу, надважливого місця в житті кожної людини;

7) **непохитність**, – когнітивна ознака, виявлена у ФО *una verdad como una casa*, де дім дорівнюється до істини – чогось непохитного і незмінного,

істинного, актуалізує також ознаку «значущість»;

7) **особливість** цього місця є очевидним у ФО *la casa de tócame roque,* що буквально означає «будинок, де щось не так» та застосовується для позначення місця, де панує хаос або безлад;

8) **фундаментальність** або **базовий характер** домівки в житті людини, що виражається у ФО *empieza la casa por el tejado* (букв. – «дім починається з даху»), що застосовується для того, щоб засвідчити ситуацію, що некоректно відбувається, а отже, акцентує необхідність починати з фундаменту.

Таким чином, концепт CASA в аспекті його вербалізації засобами фразеологічних одиниць іспанської мови у відповідній культурі тлумачиться як беззаперечна цінність, що є необхідним і важливим атрибутом життя будь-якої людини і будь-якої родини, без чого вони не можуть існувати, оскільки це є базовою потребою будь-якої особи, це місце, де народжуються і ростуть діти, створюються родини, і що займає найвизначніше місце в серці будь-якої особи.

Література

Diccionario de la Lengua Española by Real Academia Española. URL: https://www.pdfdrive.com/diccionario-de-la-lengua-española e33779917.html (дата звернення: 10.11.2023).

Diccionario de sinónimos y antónimos. URL: https://www.pdfdrive.com/diccionario-de-sinónimos-y-antónimos (дата звернення: 10.11.2023).

МАМЕДОВ І. А.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Мамедова А. І.

SYSNTAKTISCHE ORGANISATION DER ÖSTERREICHISCHEN SPRICHWÖRTER

Österreichische Sprichwörter und Redewendungen gehören zu den Genres der Volkskunst Die Volkskunst fungiert als der Vertreter der Alltagsrede. In unserer Arbeit erforschen wir, ob syntaktische Strukturen von Sprichwörtern die Rede im gewöhnlichen Alltagsleben wiederspiegeln. Das Objekt von unserer Forschung ist die Texte von österreichischen Sprichwörtern und Redewendungen, und das Thema ist die ihre syntaktische Struktur. In unseren Thesen werden wir die Begriffe „Sprichwörter“ und „Redewendungen“ als synonymische Begriffe betrachten. Das Duden-Lexikon definiert das als ein kurzer, einprägsamer Satz, der eine praktische Lebensweisheit enthält [Duden-online].

Das empirische Material beträgt 50 Texte und 80 Strukturen. Die Verteilung von der Frequenz der Strukturen kann man in folgender Tabelle betrachten:

Tabelle 1:
Syntaktisches System von Sprichwörtern

Satzstrukturen		**Zahl**	**%**
Einfache Sätze		62	77,5%
Zusammengesetzte Sätze		18	22,5%
	Satzgefüge	14	17,5%
	Satzreihe	4	5%
Insgesamt		**80**	**100%**

Die meisten Strukturen sind einfache Strukturen(77,5%): *Nur die Ruhe putzt dir die Schuhe*. Die meisten Sätze sind zweigliedrig: *Du hast wohl auch die Weisheit mit dem Löffel gegessen*. In vielen Sätzen kann man den Imperativ betrachten: *Gehen wir es an!* Sehr oft demonstrieren einfache Sätze keine Subjekte und Prädikate: *Alles halb so wild.*

Die zusammengesetzten Sätze betragen 22,5%. Besonders interessant ist das, dass die größte Frequenz das Satzgefüge hat: *Es gibt nicht so viele Tage im Jahr, wie der Fuchs am Schweif Haare hat* (Vergleichssatz); *Auch wenn es nicht hilft, so schadet es nicht* (Bedingungssatz); *Was der Bauer nicht kennt, das isst er nicht*

(Relativsatz). Die Satzreihe ist weniger vertreten (5%): *Der Heast ist schon gestorben, der Liegt neben dem „Hallo“ und dem „He“, es geht auch immer noch gut.*

Als Schlussfolgerung können wir folgendes behaupten: Es gibt mehr einfache Sätze: das kann damit erklären, dass die Redewendungen zu der Volkskultur gehören. Und die Sprache der Volkskultur wiederspiegelt die Alltagssprache von Menschen. Gerade deshalb gibt es in den Texten von österreichischen Sprichwörtern und Redewendungen mehr einfache Sätze.

Література

Duden-Wörterbuch. Веб-сайт: URL: https://www.duden.de/woerterbuch (Дата звернення: 09.12.2023)

Österreichische Sprichwörter. URL: https://www.google.com/search?client=opera&q=österreichische+Sprichwörter&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8 (Дата звернення: 08.12.2023)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ ТА КУЛЬТУРИ

КАРАСТАЯНОВА В. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ КИТАЙСЬКОЇ ЛІРИКИ

Художній переклад є важливим елементом діалогу культур у сучасному світі. Особливо складним і специфічним є переклад ліричних творів, що походять зі східної культури, зокрема китайської. Це завдання, з одного боку, викликає труднощі через значні культурні і мовні відмінності, а з іншого – відкриває широкі можливості для розуміння власної національної своєрідності.

Відмінності між вітчизняною і китайською поетичною традицією є неосяжними. Образна структура, художні засоби, поетичні прийоми мають глибокий культурний підтекст, що може викликати труднощі під час перекладу на українську мову. Тому знання та розуміння двох культур перекладачем є необхідною передумовою перекладу поезії. «Переклад не має бути обмежений ані формою вірша, ані – до певної міри – його змістом, адже прагнення зберегти в перекладі всі особливості форми оригіналу веде до втрати смислових відтінків» [Криса 1985, с. 115].

Китайська лірика має свої унікальні структурні особливості – використання великої кількості символів та метафор, звернення до історії та міфології, тональність, ідеографічні письмена тощо, що визначає складність перекладу. До того ж велике значення має гармонія та ритмічна структура вірша.

Лінгвістичні особливості китайської мови обумовлюють специфіку україномовного перекладу через відмінності у синтаксисі та тлумаченні слів. Слід враховувати, що ієрогліфи в залежності від контексту, можуть мати різне значення, а структура речення відмінна від звичної для нас.

Концептуальна різниця між звучанням тональної китайської мови та флективної української не дозволяє передати в перекладі усі фонетичні тонкощі поезії. Тому перекладач може лише суб'єктивно визначити, який із традиційних розмірів українського віршування найкраще відтворює тональність оригіналу, а відтак і перекладати відповідним розміром. Наприклад, при перекладі вірша Су Ши (1037-1101) «Небо в турачах» («鹧鸪天») використано п'ятистопний ямб:

林断山明竹隐墙。乱蝉衰草小池塘。翻空白鸟时时见，照水红蕖细细香。
村舍外，古城旁，杖藜徐步转斜阳。殷勤昨夜三更雨，又得浮生一日凉。

Де ліс кінчається й гора світліє // – бамбукова оселя ген притаєна;
Одна поперед одною цикади, // навколо озера травиця зав'ядає.
Птахи білясті у повітрі линуть // – то заховались, то помітно їх.
Я знаю: лотоси в воді червоні // ледь чутні аромати розливають.
За хатою в селі, край городища // (тепера там самотньо проживаю),
З ліановим ціпком іду // поволі, а сонце вже на захід повертає.
Глибокі думи уночі учора, // опісля півночі розлився дощ,
І знову по життю пливти я мушу // – аж поки дні холодні не настануть.

(Переклад Я. Шекери)

Проте, не слід звертати увагу лише на структурні характеристики вірша, адже вони є тільки складовою частиною загальної образної картини світу, яку необхідно передати в перекладі. Відтворенню в перекладі підлягає не окремо взятий елемент, а та функція, що притаманна цьому елементові, інакше кажучи, єдність, до складу якої той чи інший елемент входить. Перекладачеві необхідно передати «дух» китайського вірша, оперуючи всіма можливими й доступними йому засобами: віршовим розміром, відповідною лексикою, образністю тощо.

Не менш важливим при перекладі китайської лірики є знання китайської історії, особливо стародавньої. Дуже багато лірики дійшло саме з тих часів, що викликає ще більші труднощі при перекладі, тому що перекладачеві треба передати той самий колорит минулого. І не менш складним є розуміння давньої китайської мови, яка в багатьох аспектах відрізняється від сучасної: тони, зміни у вимові звуків, граматика, традиційні ієрогліфи, які були складнішими за сучасні.

Художній переклад з будь-якої мови неминуче веде до втрати тих чи інших художніх особливостей оригіналу. Однак, слід відзначити, що за допомогою художнього перекладу можна розширити виражальні зсоби рідної мови. Художній переклад, а особливо переклад лірики, дозволяє віднайти і відкрити в рідній мові незнані досі образні прийоми. Переклад з китайської на українську мову дійсно є дуже складним і потребує кропіткої роботи, але це дозволяє нам ще більше розширити свої знання про китайську культуру.

Література

Криса Б. С. Світоглядні аспекти художнього перекладу. Київ : Наукова думка, 1995. 128 с.

КОЛІПАЄВА О. В.
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Наук. кер.: к.п.н., доц. Лахмотова Ю. В.

РОЛЬ ПРИКМЕТ ТА ЗАБОБОНІВ У ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОМУ СТИЛІ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Офіційно-діловий стиль має особливе місце серед функціональних стилів китайської мови і відрізняється кількома характерними рисами. Був проведений аналіз типових особливостей офіційно-ділового стилю на різних рівнях мовної системи: лексичному, синтаксичному та граматичному.

З'ясували, що цей стиль відрізняється великою різноманітністю словарного складу, де спостерігаються прояви стилістичної контамінації, коли в сучасних ділових текстах використовуються і класичні китайські вирази (веньянь), і проста лексика розмовного стилю. Мовленнєві штампи в рамках ділових листів співіснують з новоутвореннями та міжнародною лексикою.

Офіційно-діловий стиль китайської мови є дуже консервативним. Для кожного типу ділового листа або офіційного документа існують конкретні мовні вирази, використання яких допомагає авторові досягти основної комунікативної мети, дотримуючись принципу мовної економії, тобто без зайвих зусиль [2].

Офіційно-ділова мова насичена традиціями, звичаями і віруваннями, і велика кількість прикмет та забобонів використовується під час ділових переговорів та укладання бізнес-угод [1].

Забобони та прикмети відображають національну специфіку і характер культури. Вивчаючи їх, ми отримуємо можливість досліджувати культурні особливості народу та його цінну спадщину [2].

Проведений аналіз понять "забобони" та "прикмети", дали змогу визначити їх місце у китайській мові та культурі, і виявити відмінності між ними. Це дослідження дозволило нам класифікувати китайські забобони та прикмети на різні групи, виокремити їх особливості з точки зору структури та семантики. Ми також проаналізували прикмети в китайській діловій мові з урахуванням емоційності, морального значення та символізму. Внаслідок дослідження стало зрозуміло, що китайські прикмети корелюють із світосприйняттям народу та його національним способом бачення світу. У різні періоди історії китайська нація пережила різні складнощі, і ці події відобразилися в їх фольклорі, зокрема в прикметах та забобонах [3].

Було виявлено, що розуміння та використання китайських прикмет та забобонів в офіційно-діловій мові має вирішальне значення для успішного бізнесу

та побудови ефективних комунікацій з діловими партнерами.

Підсумовуючи, слід зазначити, що забобони та прикмети в офіційно-діловому стилі китайської мови можуть бути виражені через різні види висловлювань, такі як обмеження, застереження, передбачення та рекомендації в контексті ділового спілкування.

Таким чином, відповідно до цього можна зробити висновок, що стилістика китайської мови, зокрема офіційно-діловий стиль, глибоко взаємодіє з лінгвокультурологією. При вивченні офіційно-ділової мови важливо не лише володіти навичками правильного складання ділових листів, але й мати розуміння культурних відмінностей, що характеризують національний кодекс народу. Національні особливості пронизують всі сфери життя, і вміння використовувати ці знання є вельми важливим.

Література

1. 景科 李文莲 论林语堂的生命沂学时代文学2008 年第4 期
2. 王兆胜: 2 1 !t纪我们需要林语堂文艺争鸣2007年 第3期
3. 王兆胜: 紧紧贴近人生本相林语堂的人生哲学 中国文学研究 1997 年第3期

СІНЄЛЬНІК О. Р.
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Наук. кер.: к.п.н., доц. Лахмотова Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРИ ПІДРУЧНИКІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У КИТАЇ

У сучасному високотехнологічному світі, де міжкультурна комунікація присутня у житті майже кожного індивіда, важко уявити повноцінний робочий процес без використання англійської мови і, відповідно, підручників для її вивчення. З-поміж різноманітних підручників з англійської мови вирізняються ті, що написані китайцями для китайців. Їхні особливості ми розглянемо на прикладі підручника New Horizon College English Reading and Writing 1 Third Edition (新视野大学英语读写教程1第三版).

Граматичні теми у звичному нам розумінні в підручнику відсутні, в якості граматики виступають різні види словотвору (різноманітні префікси, суфікси) – wordbuilding. Ми можемо припустити, що причиною цьому є те, що китайці переносять принципи навчання китайської мови на англійську. Якщо ми проаналізуємо сучасні підручники з китайської мови, то побачимо, що граматика

як така вся викладається в 初级, а в 中级і 高级під видом граматики даються в основному конструкції. Вірогідно, підручники з англійської мови китайці пишуть за тією самою логікою: вся граматика дається на початкових рівнях англійської мови і більше не повторюється, на більш високих рівнях вивчається в основному лексика.

За тією самою логікою можна пояснити і те, чому китайські підручники не містять у собі всі чотири мовні аспекти – читання, письмо, говоріння і аудіювання. Так як сучасні підручники з китайської мови часто поділяються на 精读/综合, 阅读, 听力, 口语і 写作 (наприклад, серії 发展汉语, 北大版长期进修汉语教程 і т.д.), то і підручники з англійської мови китайці розділяють за тією ж логікою. Так, наприклад, наш підручник називається New Horizon College English Reading and Writing 1 Third Edition (新视野大学英语读写教程1第三版), саме читання і письмо.

Але тут виникає проблема, аналогічна проблемі з викладанням китайської мови на мовних курсах в Україні: китайські викладачі обирають ті аспекти англійської мови, які їм здаються більш важливими (частіше за все це якраз читання і письмо) і задля економії часу навчають тільки за ними, ігноруючи «менш важливі» аудіювання та говоріння. Ще одним аргументом на користь цього припущення є заняття з англійської мови в Аньхойському педагогічному університеті на першому курсі магістратури спеціальності «викладання китайської мови як іноземної». Навіть сама дисципліна там називається «читання та письмо англійською мовою» (英语阅读与写作), а аудіювання (听力) і говоріння (口语), відповідно, відсутні. Підручник на цій дисципліні аналогічний тому, що ми розглядаємо в даній роботі. Він так само має дуже велику кількість лексичних одиниць, обширні тексти і вправи на переклад, але не має граматики як такої, як і вправ на аудіювання або говоріння.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що підручники з англійської мови в Китаї мають специфічну структуру і розмежування за мовними навичками, тому що аналогічний принцип використовується при викладанні китайської мови і укладанні підручників з китайської мови відповідно. Однак, це все лише припущення. Питання навчальних матеріалів з англійської мови в Китаї потребує окремих детальних досліджень.

Література

荣继华,编著.发展汉语初级综合(I).北京语言大学出版社, 2011. 350页.
赵新,李英,周小兵.中级汉语精读教程2.北京大学出版社,2010. 280页.
郑树棠.新视野大学英语1第三版.外语教学与研究出版社,北京, 2015. 250页.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОГО ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

БАБИЧ Д. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.

АНТИЧНІ АЛЮЗІЇ У РОМАНІ «ROSE MADDER» СТІВЕНА КІНГА

Творчій доробок Стівена Кінга дуже різноманітний, а теми, до яких автор звертається у своїй творчості, мають універсальний характер. Для того, щоб увиразнити вплив підсвідомого на поведінку людини, Стівен Кінг застосовує різні художні засоби. У романі "Rose Madder" (1995 р.) митець вдається до використання античних алюзій, які апелюючи до культурної пам'яті читачів, дозволяють втілити його ідейно-естетичний задум найбільш яскраво і ефектно. Отже, необхідно дослідити специфіку та функції алюзій у цьому романі.

Розглядаючи сюжет роману, можна побачити два паралельних всесвіти, у яких перебувають герої – реальний світ, сповнений небезпекою для головної героїні Роузі Деніелз, та міфічний світ. Почати нове життя та втекти від чоловіка-психопата Нормана героїні допомагає картина, яку вона придбала у ломбарді. Саме цей витвір мистецтва відкриває міфічний світ, який став ґрунтом для впровадження античних алюзій у наратив роману.

Алюзії розглядаємо на основі класифікації, запропонованої М. Д. Тухарелі. У ході цього дослідження виявили, що у романі "Rose Madder" (1995 р.) домінують алюзії – міфологічні реалії. Денотатами алюзій цього типу у книзі є міфи про Деметру і Персефону та про Мінотавра. У першому випадку, репрезентантом алюзії є словосполучення *"weird red fruit"* та слово *"pomegranate"*: *"Its boughs were weighted down with some* ***weird red fruit****", "The juice ran out of* ***pomegranate****…"* [King 2015]. Дерево граната є тим, що з'єднує Роузі з міфічним всесвітом. Міф про Тесея та Мінотавра також виявився продуктивним джерелом алюзій для Кінга. Репрезентантом алюзії є слово *"bullmask"*: *"He looked down and saw the* ***bullmask****…"* [King, 2015]. Алюзивне посилання підкреслює і інша цитата: *"Did you really think you could catch me?* ***Silly old bull****!"* [King 2015], у якій репрезентантом алюзії є слова *"silly old bull"*. Найчастіше у творі зустрічається алюзія на лабіринт. Денотатом алюзії є також міф про Мінотавра. Репрезентантом алюзії є слова *"bull in the maze"*: *"You're confused, ma'am, this is my husband we're talking about, not the* ***bull in the maze****"* [King 2015].

Можна виділити такі функції першої групи алюзій: символічна функція за принципом метафоризації, функція алюзії локальної дії, що розвиває смисловий рівень твору на обмеженому відрізку тексту, внесок у структуру художнього тексту, та, найважливіше, функція характеристики персонажів.

Алюзії-теоніми не дуже чисельні, проте також збагачують емоційно-естетичний та смисловий потенціал роману. У творі є згадка таких персонажів давньогрецької міфології, як Еринії та Медуза Горгона. Репрезентантом алюзії у першому випадку є слово *"Erinyes"*: *"**Erinyes** was no longer in the maze, unless the wider world – the world of the painting – was also a maze"* [King 2015]. Денотатом алюзії є давньогрецький міф про Ериній. У другому випадку, репрезентантом алюзії є слова *"Medusa"*: *"Quickly, with confused thoughts of **Medusa** filling her mind, Rosie cast her eyes down so as not to see the face of the other"* [King 2015], а денотатом алюзії є міф про Персея.

Можемо зробити висновок, що теоніми виконують функцію алюзії локальної дії, розвиваючи смисловий рівень твору на обмеженому відрізку тексту, коли дії відбуваються в паралельній реальності, де чоловік головної героїні перетворився на бика Еринія, а Роза Марена асоціюється з Медузою. Таким чином, виконаний аналіз доводить, що використання міфологічних алюзій надає завершеності та цілісності роману, а також увиразнює події твору та виконує функцію образної характеристики персонажів.

Література

Тухарелі М. Д. Алюзія в системі художнього твору: дис. … канд. філол. наук : 10.01.08. Тбілісі, 1984. 167 с.

King S. Rose Madder. 2015. URL : https://readli.net/chitatonline/?b=175787&pg=1 (accessed: 06.11.23).

БЄЛЯЄВ Б. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

ЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ДЕТАЛІ В РОМАНІ СТЕНДАЛЯ "ЧЕРВОНЕ І ЧОРНЕ"

Предметна деталь у художньому творі є багатофункціональним елементом. Використання деталі речового оточення визначає авторські ідеї, втілює бачення дійсності, розкриває характери персонажів та їх внутрішній світ. У романі "Червоне і чорне" Стендаль вдало використовує предметну деталь для поглибленого розуміння характерів, створення атмосфери епохи, вираження ідей.

З перших сторінок роману предметні деталі визначають атмосферу і глибину переживань головного героя. Жульєн, відчуваючи напруження в родині де Реналів, вирішує побути на самоті. Яскравою деталлю, яка виражає його внутрішній стан, є його бажання піднятися на вершину величезної скелі. Фізичне відчуття висоти викликає у Жульєна посмішку, яка стає важливим індикатором його бажань і амбіцій. Цей епізод вказує на те, що саме взяття високої точки на горизонті стає для героя не лише фізичним викликом, але і символом його душевного становища та прагнень.

Іншим, не менш важливим елементом у романі "Червоне і чорне", що поглиблює драматичну атмосферу, є церква. «Вона була темна й порожня. З нагоди свята всі вікна були запнуті червоною тканиною, і сонячне проміння, проходячи крізь неї, створювало разючий світловий ефект, величний і суворий» [Стендаль 2017, с. 31]. Така деталь має суттєвий вплив на перцепцію Жульєна, роблячи атмосферу подібною до пекла. Цікаво, що у церкві герой помічає кропильницю зі свяченою водою, яка через світловий ефект виглядає як кров.

Ключовим моментом цієї сцени є знахідка Жульєна клаптика паперу на лаві, в якому мова йде про чоловіка, чиє прізвище закінчується так само як і прізвище Жульєна. Цей зв'язок між головним героєм та страченим чоловіком може прямо натякати на трагічну долю головного героя.

Неодмінно треба згадати і про чорний колір. Така деталь має дійсно глибоке значення, є ключовим елементом відображення індивідуальності та внутрішнього світу Сореля. Наприклад, його чорне вбрання, що було схоже на те, що носять священники. Безумовно, це не могло не тішити хлопця, враховуючи, що такі речі були близькі його душі. Біблія, обкладинка якої також була чорного кольору, фактично була духовним “гідом” для молодого героя. Чорна скринька, де він зберігав дорогий для себе портрет Наполеона. Ці предмети несуть у собі глибокий сенс і відображають початковий стан його особистості. Чорний колір виражає таємницю, складність та певну загадковість, що оточує героя.

Символічно значущими є й інші предметні деталі. Анонімні сині листи, що надходять до пана Реналя, відзначають важливі етапи Жульєнового життя. Синій мундир, який підкреслює красу героя, виступає як символ його становлення та підняття в соціальному статусі. Синій фрак, подарований маркізом де Ла-Молем, можна сприймати як знак прийняття Жульєна в аристократичне оточення.

Особливо визначальним елементом стає синій плащ, в який було загорнуте тіло Жульєна після страти. Синій колір в романі є не просто елементом декору, він символізує етапи еволюції життя та соціального статусу Жульєна, відзначаючи динаміку його розвитку в суспільстві.

Зазначені предметні деталі допомагають автору створити багатогранний

образ героя та акцентувати на важливих темах та символах. При цьому, вони слугують не лише прикрасою, але і глибоким засобом смислового наповнення та мовної майстерності.

Література

Стендаль Червоне і чорне. Перекл. Є. Старинкевич. Харків : Фоліо, 2017. 328 с.

БУГРОВА Л. М.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Залужна М. В.

ЕКРАНІЗАЦІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ТВОРУ ЯК РІЗНОВИД ІНТЕРМЕДІАЛЬНОГО ПЕРЕКОДУВАННЯ

Інтермедіальність – властивість мистецьких та комунікативних явищ, що характеризується співвідносністю одразу з кількома видами медіа, перебуванням на межі між медіа і неможливістю бути чітко віднесеними лише до одного з них. Насправді інтермедіальність оточує нас щодня. Кліпи пісень, комікси, комп'ютерні ігри – усе це вияви інтермедіальності, оскільки будь-який продукт поєднання кількох видів медіа є проявом інтермедіальності. До прикладу, летеринг і комікси – це синтез тексту й образотворчого мистецтва, постери до фільмів – кіномистецтво й живопис, мультфільми технології "stop motion" створюються у поєднанні кінематографу та мистецтва створення ляльок.

Наступним кроком в осягненні теми є розуміння поняття **інтермедіального перекодування**. Воно є переведенням символів одного коду в інший у контексті інтермедіальності. Приклад інтермедіального перекодування – це перенесення твору одного виду мистецтва в інший вид. Скажімо, перетворення «Гарі Потера і таємної кімнати» на кінострічку. А потім кінострічки – на комп'ютерну гру.

Екранізація є одним із найбільш розповсюджених, а тому найпоказовіших видів інтермедіального перекодування. «Великий тлумачний словник» визначає екранізацію як втілення на екрані засобами кіномистецтва літературних творів і сценічних постановок [ВТСУМ 2005]. Тобто екранізацію трактують як спробу переформатування літературного або драматичного твору у витвір кіномистецтва з максимальним збереженням цілісності. У «Літературознавчій енциклопедії» зазначено, що екранізація – це відтворення на підставі сценарію засобами кінематографа і телебачення творів інших мистецтв – фольклору, художньої літератури, театру тощо [ЛЕ 2007]. Таке визначення не виключає внесення певних змін під час перенесення оригінального твору у кіно-формат. Тобто не

лише зміст першоджерела, а й його структура, система образів та інші складові можуть бути змінені для відповідності особливостям кінематографії.

Досить цікавим явищем є своєрідне **зворотне перекодування**, що може виникати у процесі екранізації. Наприклад, аудіовізуальна складова спочатку передається автором літературного твору за допомогою вербальних засобів, а потім ці засоби знову трансформуються в аудіовізуальні шляхом кінематографічного відтворення. Досить важким завданням є розмежування екранізації та кіно-адаптації. Мета обидвох – перетворити літературний твір на витвір кіномистецтва. Обидві технічно не можуть існувати без свого першоджерела. Найчастіше ми називаємо екранізацією такий фільм чи мультфільм, що якнайближче притримується сюжету оригінального літературного твору. Але якщо спиратися на таку класифікацію, теоретично можна вважати будь-який фільм, що бере за основу літературний твір, кіно-адаптацією. Адже врахувати абсолютно всі деталі книги у фільмі неможливо. З іншого боку, деякі твори кіномистецтва, хоч і не дотримуються правила максимальної відповідності літературному першоджерелу, натомість чудово зберігають загальну атмосферу оригіналу, його теми та ідеї.

Якщо зважати на це, виникає питання: чи має сенс взагалі встановлювати чіткі кордони між екранізацією та кіно-адаптацією? На нашу думку, для цього необхідно розробити більш чітку схему розподілу, що враховувала б різноманітні параметри, а не лише різницю у сюжеті. Враховуючи це, можна впевнено сказати, що тема інтермедіального перекодування формату «література-кіномистецтво» містить у собі великий потенціал для подальших досліджень.

Література

(ВТСУМ) Великий тлумачний словник української мови / голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

(ЛЕ) Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1 : А–Л. 453 с.

ВОРОНІНА А. М.
Запорізький національний університет
Наук.кер.: д.ф.н., проф. Ніколова О. О.

МІФ ПРО ГОЛЕМА В РОМАНІ ТЕРРІ ПРАТЧЕТТА «ГЛИНЯНІ НОГИ»

Особливості функціонування міфу є цікавими для багатьох дослідників через його полісемічну природу. Поза винятково світоглядними концепціями міф часто розглядається як частина поетики (основа досліджень - німецька міфологічна

школа (брати Шлегелі, брати Грімм, Г. Шуберт та інші), вітчизняні роботи включають авторів О. Потебню, О. Котляревського, М. Костомарову та інших), про що говорять нерідкі використання його у тій чи іншій формі в літературі [Мошноріз 2020, с. 25-26]. Ці тенденції симбіотичного існування найкраще проявляються у жанрі фентезі, підтвердженням чого можуть бути роботи Дж. К. Роулінґ, Ф. Лавкрафта, Дж. Толкіна, Т. Пратчетта та інших. У них міф, піддаючись певним трансформаціям, виступає сюжетною конструкцією або засобом формування алегоричного образу персонажа. Це може бути як інтерпретація, так і повне переосмислення на рівні всього сюжету або певних героїв твору. В цьому аспекті важливим є вивчення одного з фентезійних романів Террі Пратчетта – «Глиняні ноги», в якому один з міфів (а саме міф про голема) набуває інших сенсів.

У своєму первозданному вигляді в єврейській міфології големи представляють собою безмовних рукотворних антропоморфних істот з глини, призначених захистити єврейську громаду від нападів і «полегшити» життя людям за допомогою виконання різного роду робіт. Їхнє оживлення відбувається за допомогою вкладання в рот тетраграмматону, чотирилітерного невимовного імені Бога. У практично незмінному вигляді представлені големе і в романі англійського письменника XX ст. – це такі ж людиноподібні глиняні створіння, що виконують волю свого господаря. Подібності на цьому закінчуються.

Міф у романі є переосмислення першоджерела, він є глибинною алегорією, що сприяє ефективному дослідженню актуальної проблеми сучасності – роботів та штучного інтелекту. Питання, поставлене у романі, можна легко винести за межі канви сюжету: чи здатне неживе створіння на навмисне вбивство? Це питання корелює із сучасними дебатами про автоматизацію, впровадження штучного інтелекту, межами його розвитку та можливими наслідками. Големів в їх первинному вигляді можна зіставити з раннім етапом розвитку робототехніки: ці створіння націлені на «полегшення» людського життя, вони не мають волі, а здатні лише на виконання команд, запрограмованих у них самих. Однак питання стає комплексним у точці набуття створіннями насамперед здатності до судження, а пізніше – чинення волі (створення големами короля, який мав захищати їх права, набуття волі Дорфлом). Міфологічне підґрунтя історії в такий спосіб виступає конструктом комплексної проблеми, втіленням якої стають големи – глиняні людиноподібні створіння, але в наших реаліях - роботи, розвиток яких може призвести до непередбачуваних наслідків.

Таким чином, можна дійти висновку, що в своєму романі Т. Пратчетт використовує міф про големів задля висвітлення сучасних проблем за допомогою алегоричного зіставлення глиняних створінь з роботами. Незважаючи на те, що їх

риси залишилися майже незмінними у порівнянні з першоджерелом, вони набувають змін, котрі дозволяють нам переосмислити міфологічних створінь з точки зору реалій XXI-го століття.

Література

Мошноріз М. М. Міфопоетика творчості Спиридона Черкасенка : дис. … канд. філ. наук. Київ, 2020. 2018 с.

ЗУБАНЬ А. Д.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н., проф. Козлова Т. О.

ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ХРОНОТОПУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Термін *хронотоп* (або *часопростір*) означає взаємозв'язки між часом та простором [Ковалів 2007, с. 564]. Проте сучасна філологія виходить за межі такого спрощеного розуміння часопростору як закономірного зв'язку просторово-часових координат. Хронотоп художнього твору представляє собою культурно детерміновану форму реальності, її художню інтерпретацію, що виявляється складною системою елементарних складників, взаємозв'язків просторово-часових значень.

Витлумачення категорій простору і часу має тривалу історію: від античного підходу як до основних філософських категорій буття, до семіотичної інтерпретації як певної безперервності, літературознавчого розуміння як конкретних складників художнього твору, що віддзеркалюють ідейно-естетичні настанови митця, а також модерністської концепції наповнення простору і часу особистісним змістом [Шерстюк 2018, с. 56].

На основі проведеного огляду теоретичних робіт дослідників, а також вивчення категорій часу та простору в літературному процесі, Н. Шерстюк пропонує таке визначення хронотопу: «сукупність просторово-часових координат у художньому тексті, які нероздільно взаємопов'язані між собою, що поєднують компоненти художнього тексту та окреслюють межі наративії. Хронотоп – це передовсім авторсько-індивідуальний світ, у якому відбиваються події, описувані в літературному творі. Художній час і простір є найважливішими способами вираження авторської інтенції. Репрезентація просторових і часових характеристик у творі є показовою і значущою для виявлення авторської концепції світу» [Шерстюк 2018, с. 59].

Оригінальне дослідження часопросторової проблематики запропоновано Н. Копистянською, яка переосмислює хронотоп як літературне явище в межах

оцінки можливостей соціально-історичного контексту. Таке переосмислення дає змогу отримати інформацію про простір і час, зображені у творі, «про автора, його ставлення до певних суспільних відносин і їх розуміння, а також про літературний напрям, до якого автор належить, і яким зумовлений спосіб подачі матеріалу» [Копистянська 2012, с. 162]. Дослідниця акцентує на тому, що художні твори відбивають в собі світобачення своїх авторів та їх розуміння і відчуття часу і простору [Копистянська 2012, с. 35]. Вона також вказує на генеалогічне походження різних жанрів, яке нерозривно пов'язане з художнім часом творів: «Минуле належить історичним творам, сучасне – соціально-психологічним, майбутнє – науково-фантастичним, утопіям, антиутопіям» [Копистянська 2012, с. 38]. Дослідниця також переосмислює «ретроспекцію» як «хронотоп пам'яті». Н. Копистянська розмежовує художній простір на локальний (зовнішній) та психологічний (внутрішній) [Копистянська 2012, с. 85]. Вона вказує на те, що художній простір є не тільки місцем дії твору, а й «чинником, який впливає на людську свідомість, почуття, формує характер, фізичне і духовне обличчя» персонажів [Копистянська 2012, с. 86].

П. Сметарст натомість пропонує концепцію розмитості художнього простору і часу. Наприклад, у постмодерністській літературі простір майже не піддається диференціяції ("*spacelessness*", "*places … less easily differentiated from each other*" [Smethurst 2000, с. 33]). Дослідник також вказує на збільшення в художньому творі «псевдомісця» ("*pseudo-place*"), тобто імітації знайомого людям простору без збереження основних його характеристик [Smethurst 2000]. Час так само виявляється нелінійним та зміщеним [Smethurst 2000, с. 176]. Таке бачення хронотопу є результатом впливу процесів глобалізації на постмодерністське світовідчуття.

Отже, аналіз хронотопу світобачення авторів, зовнішній та внутрішній простір персонажів, а також жанрові особливості художніх творів.

Література

Ковалів Ю. Літературознавча енциклопедія : у 2х томах. Т. 2. Київ : Видавничий центр «Академія», 2007. 624 с.

Копистянська Н. Час і простір у мистецтві слова: монографія. Львів : ПАІС, 2012. 344 с.

Шерстюк Н. Хронотоп як літературознавча категорія : генеза, еволюція, дискурс. *Філологічні науки.* 2018. № 28. С. 56-61.

Smethurst P. The Postmodern Chronotope : Reading Space and Time in Contemporary Fiction. Amsterdam : Editions Rodopi B.V., 2000. 335 p.

КРАСЬКО В. М.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К.М.

ПІСНЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ НАРАТИВУ У МЮЗИКЛІ (НА МАТЕРІАЛІ АНІМАЦІЙНОЇ СТРІЧКИ “SCROOGE: A CHRISTMAS CAROL” (2022))

Сучасне кіномистецтво у пошуках сюжетів, образів та мотивів часто звертається до художньої літератури, пропонуючи цікаві інтерпретації класики з орієнтацією на різні цільові аудиторії. Велика частка сучасного кінопростору присвячена дітлахам, які мають певні психологічні та поведінкові особливості. Тож, видовищність та дидактичне спрямування кіноадаптацій для дитячої аудиторії на сьогодні є предметом прискіпливої уваги та особливого піклування дорослих.

Серед найбільш популярних серед дітей є анімаційне кіно, що надає можливість створити казкову атмосферу та розповісти історію у цікавій формі. Анімаційний мюзикл – це окремий вид кінотвору, що базується на використанні мистецтва пісні та танцю. Хоча музика і будує свої образи за допомогою абстрактних звуків, втім, є більш потужнім засобом вираження емоцій та переживань, створення настрою тощо [Nagari 2016, с. 29-30].

У фокус цього дослідження потрапляє анімаційний фільм “Scrooge: A Christmas Carol” [Scrooge 2022], це черговий «книжковий мюзикл», римейк мюзиклу “Scrooge” (1970). У ньому, у відповідності до вимог жанру, постійно звучить музика, яка окрім аудитивного супроводу дій персонажів та «поглиблення» наративного простору, виконує й інші функції. Особливе місце у кінопросторі нової версії пригод Ебенізера Скруджа посідають пісні, які певним чином конкретизують візуальні, увиразнюють кінестетичні образи та органічним чином вплітаються у кінонаратив.

Всього у фільмі представлено 11 пісенних фрагментів [The Soundtrack to Scrooge]. Переважна більшість (“I love Christmas”, “Christmas Children”, “Christmas Wishes”) орієнтована на відтворення атмосфери Різдва. Зокрема, перша пісня “I love Christmas” описує святкове вбрання жителів Лондона (“*our gay apparel*”), погоду (“*the snowflakes falling*”) та атрибути Різдва (“*the blazing yule*”), налаштовуючи на позитивне сприйняття улюбленого свята. Композицію “Christmas Wishes” виконує сестра Скруджа, Джен, коли він повертається у минуле, у ній маленька дівчинка чистим янгольським голосом співає про різдвяні бажання, які обов’язково виповняться. Апеляція до спогадів героя та його наївна віра у Різдвяні дива, натякають на те, що цей чоловік є початкового добрим та

здатен змінитися. По контрасту пісня “Tell Me” є енергійною та агресивною, адже тут слово має Скрудж, який висловлює злість з приводу настання Різдва і пояснює причину своєї ненависті до нього: “*Every year, the same reminders of the things I've lost/ Absent friends and broken pledges wrapped in freezing frost*” [Genius]. Цікаво, що пісні у цьому мюзиклі утворюють своєрідну рамкову конструкцію: настрій та ритм першої композиції, яка занурює у світ твору Діккенса, резонують із фінальною композицією, яка дозволяє закінчити історію на позитивній ноті.

Інша група пісень виступає засобом лаконічної репрезентації подій різних періодів життя Скруджа. Це, зокрема, композиція “Happiness”, у якій закохані Ебенізер та Ізабель висловлюють сподівання на щасливе майбутнє, їхні голоси звучать в унісон, а постійне повторення слова «щастя» і приспів “*Happiness is whatever you want it to be*” [Genius] передають реципієнту радісні почуття і сподівання. Пісня із промовистою назвою “Later Never Comes” є щемливою композицією, яка підкреслює причину розриву між закоханими – Скрудж, засліплений жагою до грошей, перетворившись на справжнього трудоголіка, перестає помічати свою кохану, змушує Ізабель розірвати заручини, тож, ця пісня є елегією їхнього кохання.

У пісні “I like life”, яку заспівує дух Нинішнього Різдва, йдеться про те, що життя Скруджа є нещасливим і сповненим поганих вчинків: “*Ebenezer Scrooge/ The sins of man are huge/ A neverending symphony /Of villainy and infamy / Duplicity, deceit, and subterfuge/ And no one's worse than Ebenezer Scrooge/ Though man's a handy candidate for Hell / I must admit life sometimes has it's brighter side as well*” [I Like Life lyrics]. Пісенний монолог цього духа переривається репліками Ебенізера Скруджа і кінець-кінцем формується надія на те, що пристаркуватий скнара полюбить життя і захоче його змінити на краще.

У кульмінаційному моменті звучить весела пісня “Thank You Very Much”, у якій натовп висловлює слова подяки неназваному чоловіку, маючи на увазі Скруджа; трагікомізм ситуації підкреслюється тим, що сам Ебенізер підтанцьовує при цьому, не розуміючи, що люди радіють його смерті.

Виразною є і пісня “I’ll Begin Again”, у якій Скрудж, що пережив моральне переродження, твердо вирішує змінити життя на краще: “*I will start anew, I will make amends/ And I'll make quite certain that the story ends/ On a note of hope, on a strong amen/ And I'll thank the world and remember when/ I was able to begin again*” [Genius]. Ця композиція вселяє оптимізм та на тлі візуального ряду демонструє, що головний герой перетворюється на щасливу людину, яка оточена люблячими родичами та вдячними працівниками.

Отже, у цьому мюзиклі пісні виступають органічним елементом кінонаративу і виконують ряд функцій: створюють настрій, заповнюють сюжетні

лакуни, характеризують головного персонажа та передають думки і почуття учасників подій, справляють сильне емоційне враження на реципієнта, досягаючи дидактичної мети шляхом розваги.

Література

Nagari B. Music as Image: Analytical Psychology and Music in Film. New York : Routledge, 2016. 180 p.

Genius. Scrooge: A Christmas Carol (Music from the Netflix Film). Tracklist. URL : https://genius.com/albums/Various-artists/Scrooge-a-christmas-carol-music-from-the-netflix-film (дата звернення 15.12.23).

Scrooge : A Christmas Carol [Film] / director: Stephen Donnelli ; starring : Luke Evans, Olivia Colman, Jessie Buckley. Netflix. URL : https://www.netflix.com/us/title/81028225?s=a&trkid=13747225&trg=cp&vlang=en&clip=81635540 (дата звернення 20.12.23).

I Like Life Lyrics. URL : https://lyricstranslate.com (дата звернення 25.12.23).

The Soundtrack to Scrooge: A Christmas Carol Music, a 2022 Netflix Movie**.** URL : https://soundtracki.com/scrooge-a-christmas-carol-soundtrack-2022 (дата звернення 20.12.23).

ЛЮСОВА І. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

ЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТНОЇ ДЕТАЛІ В РОМАНІ В.М. ТЕККЕРЕЯ «ЯРМАРОК МАРНОСЛАВСТВА»

Класик вікторіанської літератури Вільям Теккерей є визнаним майстром реалістичної прози. У романі «Ярмарок марнославства» письменник використовує розмаїття прийомів реалістичного відтворення дійсності, зокрема предметну деталь, що стає засобом змалювання різних аспектів життя, вікторіанського побуту та цінностей. Встановлення сюжетотворчого значення предметної деталі є метою даної розвідки.

Літературознавці виокремлюють різні прийоми введення предметів у художній твір, що зумовлює різні способи їх рецепції та інтерпретації: «у творі письменник не просто використовує емпіричні предмети, а переосмислює їх, насичуючи авторськими інтенціями і перетворюючи на художні предмети» [Манойлова 2009, с. 90].

У романі «Ярмарок марнославства» можна виділити декілька предметних деталей, які допомагають показати марнотратство та порожнечу життя

аристократів вікторіанської доби та ілюструють вікторіанські цінності. У романі описується багато прикрас, які носять герої. Наприклад, Беккі Шарп носить багато прикрас, щоб справити враження на оточуючих. Ребекка символізує прагнення до багатства, а її прикраси є своєрідним підтвердженням цього.

Одяг також є важливою предметною деталлю в романі. Предмети одягу символізують їх соціальний статус. Наприклад, одяг місіс Седлі та її родини є дорогим та елегантним, тоді як Беккі Шарп, яка не мала грошей до заміжжя, носить простий та дешевий одяг.

Варто згадати також значення книг у романі. У творі зустрічаються різноманітні книги, які символізують освіту та інтелект героїв. Наприклад, книги, які читає місіс Седлі, свідчать про її освіченість та інтелектуальні здібності. Родон Кроулі навпаки ж, нічого окрім Календаря скачок за своє життя не прочитав, навіть зі шкільної програми, за що його карали і вважали ледачим – це про вікторіанські цінності, адже освіченість за цієї доби високо цінувалась. Книга може бути свідченням рис характеру. Так, наприклад, у першій главі роману Ребека Шарп зухвало викидає з вікна карети Словник Джонсона, поблажливо подарований міс Джемаймою на знак прощання з пансіоном міс Пінкертон. Цей вчинок свідчить про її гордість і небажання лицемірити.

До показника соціального статусу героїв можна віднести опис інтер'єру і меблів. Наприклад, меблі в будинку місіс Седлі є дорогими та елегантними, тоді як Беккі Шарп, яка не має грошей, живе в простому та скромному помешканні.

Їжа та напої також є важливими деталями. Вони символізують багатство та контраст соціальних статусів героїв. Наприклад, багатство місіс Седлі дозволяє їй пригощати гостей дорогими стравами та напоями, тоді як Беккі Шарп, яка не має грошей, змушена обходитися простою їжею іноді навіть випрошувати її у продавців: «…вона мала сумну особливість бідняків – передчасну зрілість. … скільки продавців змусила відноситися до себе благосклонно, приводячи їх у гарний настрій і набуваючи тим самим можливість зайвий раз пообідати» [Теккерей 2003, с. 23].

У романі «Ярмарок марнославства» В. М. Теккерея предметні деталі відіграють важливу роль у формуванні образів героїв та створенні атмосфери твору. Автор вдається до деталей, які зосереджені на матеріальних цінностях та соціальному статусі персонажів, таких як прикраси, одяг, книги, меблі. Це свідчить про важливість матеріальних аспектів у житті персонажів та може слугувати ключем для розуміння їх світосприйняття і внутрішніх конфліктів.

Література

Манойлова О. Художній предмет як наукова проблема : історія та перспективи. *Слово і час*. 2009. № 6. С. 83-92.

Теккерей В.М. Ярмарок сує́ти. Перекл. О. Сенюк. Харків : Фоліо, 2003. 405 с.

МАНДИК В. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д.ф.н, проф. Торкут Н. М.

ВІЙНА ЯК ОБ'ЄКТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕФЛЕКСІЇ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МІЛІТАРНІЙ ПОЕЗІЇ

Російська агресія, що прийшла до нас буревієм насильства та смертей, вплинула на свідомість людей, змушуючи їх по іншому дивитися на світ. На всій протяжності української історії постійно присутня тема військових зіткнень, яка незмінно супроводжується кров'ю та смертями, проявами героїзму, мужності і самопожертви. Тож цілком природньо, що рефлексії українського народу над трагедією війни у всі часи знаходили художню репрезентацію у різних мистецьких формах, зокрема, у фольклорі та літературі.

Сучасна російсько-українська війна суттєво відрізняється від минулих воєн, що мали місце на нашій землі, низкою рис, а саме, гібридністю та геноцидним характером, пріоритетною роллю нових технологій, специфікою комунікації між фронтом і тилом. Ця специфіка позначилася і на мистецьких рефлексіях, зокрема, на мілітарній поезії. Сучасний український митець має більше можливостей зберегти пам'ять війни завдяки діджиталізіції. Інтернет збільшує і читацьку аудиторію, яка отримує можливість читати вірші українських воїнів на відповідних платформах і сайтах. Для військових написання віршів стає інструментом емоційно-психологічної рефлексії, що дозволяє зберегти пам'ять про трагедію війни та відтворити почуття.

Об'єктом аналізу обрано творчість двох українських військових, чия художня оптика зафіксувала трагізм сучасної війни і віру в нашу перемогу. Перший із них – Кирило Канахін (позивний Solar Cross), український доброволець російського походження, який живе в Україні з 2018 році і воює проти російської армії з 24 лютого 2022 року. В його творчості особливе місце посідає висвітлення дегенеративної сутності путінського режиму. Джерелом натхнення поет вважає отриманий під час війни досвід, який він осмислює крізь призму східних релігійних вчень.

На особливу увагу заслуговує вірш-присвята українському добровольцю Сергію Заїковському з позивним «Деймос», який загинув зі зброєю в руках 24 березня 2022 року в ході контрнаступу на Київщині та був нагороджений

орденом «За мужність» ІІІ ступеня посмертно. У цьому тексті К. Канахіна поєднуються художні тропи, що відсилають до античності («Борисфеном гуляє Борей,/ Одіссей не повернувся в Ітаку») та індійської міфології («Дхарма- ворога вбити,/ Сьогодні кожен з нас Арджуна»), які на змістовому рівні формують відчутні алюзії до подій сучасної російсько-української війни. Так, зокрема, поле битви названо «Курукшетрі козацьких степів», а наш противник постає як «мерці, що присягнули Мороку» [Бойовий Вістник].

Потужна за енергетикою і семантикою художніх образів також і поезія іншого сучасного автора, що пише під псевдонімом Karjaval. На початку війни він потрапив під окупацію в місті Херсон, приєднався до партизанського руху, а згодом, вийшовши з оточення, приєднався до лав ЗСУ. Поет брав участь у важких боях під Бахмутом та на Запорізькому напрямку на посаді командира взводу. Його поезії, представлені в Telegram-каналі «Вітер Бронзи», присвячені загиблим героям. У вірші «Лицарям личить смерть» автор глорифікує бійців, загиблих на полі бою, але при цьому війна постає як страшна і жахлива трагедія, розвиток якої можуть зупинити лише героїчні особистості, здатні пожертвувати власним життям:

Згарищам личить сніг,
Він омиває чорний метал.
Крові червоних полів,
Смерті передніх застав.
Крові пасує земля,
Розриви кевларових лат.
Крові пасує кипіння
В серцях молодих на вістрі атак.

Стати борнею проти цього жахливого дійства здатні лише справжні герої:

Личить війна молодим,
Згарища міст - коловерть.
Хоругви та поховальний дим...
Бо лицарям личить смерть.

Автор свідомо чи не свідомо кидає виклик одній із домінуючих тенденцій у національній традиції зображення трагічних подій – тенденції треносу. Він протиставляє мотиву тужливого плачу ідею прославлення героїчного чину:

Личить ламатись мечам -
У гирлі борні, чи то у могилі.
Личить мечам надлам,
Не личать пісні тужливі.

У цьому катрені присутня алюзія до широковідомого гімну ОУН «Зродились ми великої години…» (слова О. Бабія, музика О. Нижанківського), який став офіційним гімном Збройних Сил України:

Ми йдемо в бій переможним ходом,
Тверді, міцні, незламні, мов граніт,
Бо плач не дав нікому ще свободи,
Хто борець – той здобуває світ!

Отже, в сучасній українській мілітарній поезії війна постає як втілення зла, як страшне дійство, що несе смерть і руйнацію, але ті, хто збройно виступив проти цього зла, зображені як мужні герої, шляхетні лицарі. Провідним мотивом виступає протиставлення воїнської самопожертви заради ідеалів світла бруду й жахам війни. Орієнтирами для сучасників стають образи минувшини і класичного епосу. Мужність набуває найвищої цінності, виступаючи орієнтиром та однією з головних чеснот людини.

Література

Бойовий Вістник Авангарду / ред. Євген Врядник, 2022. №2. 233 с.
Вітер Бронзи. URL: https://t.me/blutimpuls

МІЩЕНКО С. Ю.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.

ПОЕТИКА НАЗВИ П'ЄСИ "MOUSETRAP" А. КРІСТІ

Протягом більше ніж 70 років п'єса Агати Крісті «Мишоловка» тримає мільйони людей в напруженні, продовжує залишатися постановкою-лідером лондонських театрів. У творі настільки несподіваний фінал, що глядачів просять не розголошувати розв'язку п'єси. Не дивно, що навіть поціновувачам детективного жанру важко розгадати особу вбивці, оскільки ні прямих натяків у тексті, ні підказки в назві п'єси А. Крісті немає. Тому виникає необхідність пояснити, у чому саме полягає своєрідність, символізм і доречність назви.

Варто звернути увагу на те, що початковий задум твору був іншим: він створювався як коротка радіоп'єса, заснована на реальних подіях, під назвою «Три сліпі миші». Згодом твір довелося перейменувати за наполяганням Еміля Літтлера, театрального імпресаріо, який поставив п'єсу «Три сліпі миші» у Лондоні перед Другою світовою війною.

Пропозиція назвати п'єсу «Мишоловка» надійшла від зятя А. Крісті,

Ентоні Гікса. На його думку, ця назва якнайкраще підходить до твору, адже вона є алюзією як на перше найменування п'єси, так і на твір англійського письменника Вільяма Шекспіра «Гамлет. Принц Данський».

Нагадаємо, що в третьому акті Шекспірівської п'єси використано прийом «вистава у виставі». Щоб спровокувати короля Данії Клавдія та викрити його, Гамлет просить акторів зіграти п'єсу під назвою «Вбивство Гонзаго». Завдяки виставі, принц переконався, що дядько насправді вбив колишнього короля Данії, його батька. Власне слово «Мишоловка» звучить з вуст самого Гамлета після розпитувань Клавдія стосовно назви п'єси. Герой відповідає непрямо, адже на меті мав намір «зловити совість короля» [Шекспір 2008, с. 78].

У «Мишоловці» А. Крісті вбивця умисно підбирав жертв для власної помсти: вони були відповідальними за жахливе випробування, якого він, його брат і сестра зазнали в дитинстві. Діти були віддані на виховання до фермера, дружина якого безжально знущалася з них. Одне зі значень назви (мається на увазі не тільки сучасний заголовок, а й першоваріант) полягає в тому, що троє дітей були «сліпими мишами», безпорадними та захопленими в пастку.

Назва п'єси А. Крісті набуває додаткового символізму тоді, коли герой збирається вбити трьох людей, які так чи інакше причетні до його власної трагедії. Оскільки гості пансіонату, серед яких і були намічені жертви, не здогадувалися про те, що вони в зоні ризику – їх можна ототожнити зі сліпими мишами. До того ж письменниця помістила своїх персонажів у замкнений простір – засніжений будинок без засобів зв'язку з навколишнім світом, тому мешканці пансіонату опинилися в лабетах, як тварини в пастці.

Також варто звернути увагу на те, як саме вбивця називає своїх трьох жертв: біля першої було знайдено блокнот зі словами «Три сліпі миші» і написом «Це – перша». На їхню долю натякає однойменна пісенька, що звучить протягом всього твору: "*The music fades giving place to a shrill whistle of the same tune, "Three Blind Mice"…*" [Christie] Гості пансіонату, у минулому кривдники, перетворилися на мізерних створінь у пастці, доля яких знаходиться у руках таємничого злочинця.

Отже, Агата Крісті називає свій твір «Мишоловка», зберігаючи алюзії і на його попередній заголовок, і на твір Великого Барда. Така назва виступає своєрідним ключем до розуміння авторського задуму та створює певну інтригу навколо подій у п'єсі. Водночас алюзії на твір В. Шекспіра для досвідчених реципієнтів стають ще одним натяком на фінал цього сюжету.

Література

Шекспір В. Гамлет ; переклад з англ. В. Рудницького. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 192 с.

Christie A. The Mousetrap. URL : https://northcoastreptheatreschool.org/wp-content/uploads/2012/08/The-Mousetrap-script.pdf

МОГИЛЕВЕЦЬ Д. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

ПРИРОДА ЕМОЦІЙНОЇ НАДМІРНОСТІ В ХАРАКТЕРОЛОГІЇ О. БАЛЬЗАКА (ЗА РОМАНОМ «БАТЬКО ГОРІО»)

Характерологія романів Оноре де Бальзака надзвичайно розмаїта і багата унікальними людськими типами. В «Людській комедії» письменник створив більше тисячі реалістичних характерів, які відображають особливості французького суспільства XIX століття. Одним з найвідоміших творів французького майстра прози є роман «Батько Горіо», в якому яскраво постає один з притаманних його творчості типів – персонаж з підвищеною емоційністю.

Емоційно надмірний характер виявляється в нав'язливій цілеспрямованості, впертості, підвищеній енергійності, пристрасності. Такі персонажі понад усе жадають уваги, схильні до різноманітних авантюр, легко йдуть на ризик, не відчувають небезпеки, вони впевнені у собі і своїй винятковості. Зазвичай найголовніше для них – це досягнення бажаного будь-якою ціною. Часто такі персонажі досягають успіху, але мають трагічну долю.

Емоційна надмірність характерна для батька Горіо. Ця риса відчувається в його перебільшеній любові-манії до своїх дочок, яка межує з одержимістю. Він готовий пожертвувати усім що має, аби втілити в життя кожну їх примху та подарувати їм багатство: «Моє життя в моїх дочках… В мене немає іншого клопоту, окрім їхніх прикрощів» [Бальзак 2016, с. 74]. Горіо втрачає своє благополучне життя, кар'єру, здоров'я, майбутнє в гонитві за шаленим бажанням через гроші отримати любов і турботу доньок.

Також емоційна надмірність виявляється в образах Ежена Растиньяка і Вотрена. Обидва прагнуть багатства, але мають різні статуси в суспільстві. Перший – молодий студент, який мріє про гарне життя. Другий – підступний шахрай і злочинець. У кожного з них своя мета, але об'єднує їх спільне надмірне бажання мати славу, успіх та гроші. Завдяки своїй цілеспрямованості, безстрашності, впертості та амбітності вони не зупиняються на пів шляху та готові на все, аби досягти своєї мети. Растіньяк є яскравим прикладом того, як

вияв емоційної надмірності може привести до успіху. Але він все одно не став щасливим, не зустрів справжнього кохання, щирої дружби та залишився самотнім. Вотрен, навпаки, є прикладом як його характер приводить до трагедії. Він, не звертаючи уваги на всі ризики, все одно продовжував вести небезпечний спосіб життя й провів решту днів у в'язниці.

Інші персонажі цього роману також в різній мірі позначені цією особливістю характеру. Щодо удови Воке можна сказати, що її емоційна надмірність виявляється в підвищеній жадібності й прагненні до владиі: «…а зрештою готова на все задля власної вигоди…» [Бальзак 2016, с. 4] Вона використовує інших людей, дурить їх, маніпулює ними для досягнення своєї корисної мети. Фінал її трагічний, як й усіх, хто ставить пристрасть вище за раціональність.

Отже, емоційно надмірні персонажі є невід'ємною складовою характерології О. Бальзака. Завдяки їм письменник демонструє складність та суперечливість людської природи. Такі герої зазвичай викликають у читачів осуд і неприйняття, але, водночас, вони гідні співчуття. Людська природа в осмисленні Бальзака неоднозначна, вона не піддається категоризації і одномірному трактуванню, що і робить його персонажів привабливими для читачів багатьох епох.

Література

Бальзак О. Батько Горіо / Пер. з франц. Є. Старинкевич. Київ : Знання. 2016. 303 с.

ОНІПКО Д. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

ПОБУТОВИЙ АСПЕКТ БУРЖУАЗНОЇ ДІЙСНОСТІ В РОМАНІ СТЕНДАЛЯ «ЧЕРВОНЕ І ЧОРНЕ»

Роман Стендаля «Червоне і чорне» вважається вершиною французького реалізму. Окрім провідної теми протистояння талановитої особистості ворожому суспільству доби Реставрації, твір розкриває інші, не менш важливі суспільно-політичні, морально-етичні проблеми тогочасного суспільства. У романі, що мав підзаголовок «Хроніка XIX ст.», змальовано різні соціальні прошарки французького суспільства післянаполеонівської доби, зокрема, нова суспільно-політичну сила – буржуазія.

Конфлікт роману великою мірою зумовлений протистоянням між новою буржуазною мораллю і аристократичною традицією. Відбувається витіснення аристократії, що спирається на родовитість і підтримку уряду, буржуазією, для якої головним знаряддям є гроші. Особливо наочно це виявляється в провінції. У маленькому Вер'єрі вирують політичні пристрасті і суперництво між дворянином де Реналем і буржуа Вально. Наприкінці роману автор повідомляє про обрання Вально мером міста і оцінює це як перемогу активного шахрая над пасивним честолюбцем. Стендаль змальовує буржуа Вально суцільно негативним персонажем, що виявляє відсутність виховання й культури, будь-яких моральних засад, здатність до ницості й підлості заради вигоди, вульгарність почуттів і смаків.

Пан Вально – чоловік високого зросту, в розквіті сил, могутньої статури з рум'яним обличчям і чорними бакенбардами. Стендаль зауважує, що він: «…зібрав усе сміття від кожного ремесла» [Стендаль 2017, с. 17]. він не знає докорів совісті, використовує усі засоби для досягнення своєї мети. Так, цей шахрай краде гроші, що належать будинку сиріт, не зупиняється перед хабарництвом.

Характер та спосіб життя Вально автор зображує так: «Його великі успіхи після тисяча вісімсот п'ятнадцятого року дали йому змогу розвинути свої природні здібності. Він, так би мовити, царював у Вер'єрі під владою пана де Реналя, але був активніший, далеко енергійніший, ніж той, і, нічим не гребуючи, у все втручався…» [Стендаль 2017, с. 31]. Поважний Вально використовував усі можливі методи у боротьбі за владу, нехтуючи будь-якими моральними принципами: він крав, брехав, користувався людьми для досягнення корисних цілей: «Пан Вально діяв так, немов сказав місцевим бакалійникам: виберіть двох найдурніших з вашого середовища; судовикам: вкажіть мені найбільших невігласів; лікарям: подайте двох найгірших дурисвітів…» [Стендаль 2015, с. 31].

Автор розкриває спосіб життя буржуазного суспільства через опис побуту, звичаїв і поведінки його представників. Показовим є епізод вечері у домі Вально: «…цієї хвилини лакей наливав Жюльєнові рейнвейн у зелений келих, і пані Вально не пропустила нагоди докинути, що це вино коштує до дев'ять франків за пляшку, без доставки…»; « Ця дама, очевидно, так втішається почуттям власності, що під час обіду не посоромилася влаштувати огидну сцену лакеєві за те, що той розбив келих і «розрізнив одну з її дюжин», а лакей відповідав їй з неймовірною зухвалістю…» [Стендаль 2017, с. 31]. Пані Вально відкрито хизується статками, зневажливо ставиться до оточуючих, маючи на меті затвердити свій статус.

Отже, в романі «Червоне і Чорне» достовірно відтворено спосіб існування і цінності буржуазного світу. Побутові деталі, які фіксує письменник, дозволяють зафіксувати значні зрушення в світогляді і цінностях французького суспільства. Побут провінції є важливою складовою реалістичної картини звичаїв у цьому творі.

Література

Стендаль Червоне і чорне. Перекл. Є. Старинкевич. Харків : Фоліо, 2017. 328 с.

ОНІЩЕНКО А. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.

КОМП'ЮТЕРНА ГРА ЯК РІЗНОВИД ІНТЕРМЕДІАЛЬНОГО ПРОЧИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСУ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

У сьогоднішньому світі потужним засобом впливу на свідомість реципієнта є цифрові види медіа. Літературні тексти, які довгий час сприймались читачами у письмовій формі, на сьогоднішній день розширюють сферу свого впливу, тому трансформація компаративного літературознавства на інтермедіальні студії була цілком прогнозованою. Перетворення літературних творів у міжмедійній площині набуває дедалі більш поширеного характеру, звертаючись до відомого реципієнтові сюжету, автори інтермедіальних проєкцій модифікують його під параметри кінцевого продукту.

Важливо відзначити, що інтермедіальні дослідження набувають популярності не лише в зарубіжній науковій царині, а також і в українському літературознавчому контексті. Свідченням цьому є вихід колективної монографії «Література на полі медіа», в якій показано еволюцію міжмедійних студій і описується чергове зростання інтересу до інтермедіальних трансформацій на початку 2000-х років [Гундурова, Сиваченко 2019, с. 12].

Причиною активізації студій, заснованих на вивченні трансформацій літератури у різних видах медіа, зумовлено постмодерністською поетикою. Дослідники вважають, що специфіка інформаційного обміну між різними видами мистецтв та їх переосмислення в рамках сучасної мистецької епохи надає підстави для розвитку цього феномену [Василина, Нелюбова 2022, с. 54].

Комп'ютерні ігри останнім часом дедалі більше використовують літературні твори у якості джерела сюжетів, образів, мотивів. Однак, вивчення відеоігор у науковому дискурсі було актуалізовано зовсім нещодавно. А. Безчотнікова

звертає увагу на той факт, що перші спроби осмислення відеоігор в інтермедіальному контексті пов'язані із роботами західних вчених та дослідників 80-х років XX століття, у той час як вітчизняні науковці ще не мали досвіду їх аналізу [Безчотнікова 2015, с. 247].

З часом популяризація відеоігор та більш активне залучення ігровими розробниками літературних творів під час створення сюжету гри привернули увагу науковців та стали матеріалом для дослідження, про що свідчить вихід таких робіт як "A Clash between a Game and Narrative", "Ludology Meets Narratology" та інших, що описують підходи до вивчення відеоігор з точки зору їхньої здатності трансформувати літературні твори [Frasca, 1999; Juul 2005].

Надалі триває активне дослідження способів аналізу відеогри як сучасного феномену. Дослідник Ґ. Фраска виокремлює людологічний підхід, що концентрує увагу на розгляді відеогри, як окремого самостійного соціально-культурного явища, ключовою відмінністю якого є інтерактивна форма та здатність реципієнта впливати на події всередині гри [Frasca, 1999]. Науковець Є. Юул розглядає відмінності між підходом Ґонцало Фраска та наратологією, яка класифікує ігри як твір мистецтва, що має оповідь та спирається на неї як на головний елемент власної структури.

Стандартизація міжмедійних студій, об'єктом яких стають відеоігри, наразі триває. Наявні дослідження демонструють факт того, що комп'ютерні ігри є невід'ємною частиною сучасної мистецької культури та засобом інтермедіальної трансформації літературних творів. Механізми семіотичної трансформації тексту в контексті комп'ютерного простору потребують подальшого аналізу та спостережень, що робить відеоігри продуктивним об'єктом для вивчення з точки зору компаративного літературознавства.

Література

Гундурова Т. І., Сиваченко Г. М. Література на полі медій. Київ : 2019. 399 с.

Безчотнікова А. О. Комп'ютерні та відеоігри як соціально-комунікаційний феномен. *Діалог. Медіа-студії.* 2015. Вип. 20. С. 246-255.

Василина К. М., Нелюбова О. Є. Теоретичні засади вивчення відеоігрових проекцій художнього твору. *Нова філологія.* 2022. №85. С. 52-59.

Frasca G. Ludology Meets Narratology: Similitude and differences between (video) games and narrative. URL : https://ludology.typepad.com/weblog/articles/ludology.htm (accessed : 02.12.2023).

Juul J. A Clash between a game and Narrative. URL : https://www.jesperjuul.net/thesis/ (accessed : 02.12.2023).

ОСТАЩЕНКО О. Я.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.

ІКОНІЧНІ ЗНАКИ В ЕКРАНІЗАЦІЇ «КОЛЕКЦІОНЕР» ВІЛЬЯМА ВАЙЛЕРА

Екранізація літературних творів – це окремий різновид кінотексту, який народився у ХХ ст. і досі вимагає свого ретельного дослідження. Розробкою теорії кіноадаптації займалися такі вчені, як Л. Деллюк, Р. Арнгейм, А. Базен, А. Бергсон, Л. Гатчеон та інші. Втім, і до сьогодні не створено цілісного бачення процедури зіставлення текстів, які представляють різні медіа. Тому вивчення культового роману Джона Фаулза на тлі його кіноінтерпретації є цікавим і перспективним. Отже, предметом дослідження є іконічні знаки екранізації роману «Колекціонер» Дж. Фаулза, здійсненої режисером В. Вайлером у 1965 р.

Важливо зазначити, що на момент зйомок фільму режисер уже мав значний досвід у кінематографії і був відомий своєю самовідданістю у роботі та уважністю до найменших деталей [Мищенко 2015, с. 15]. Тож не дивно, що його фільм «Колекціонер» зазнав успіху і був представлений на кінопремію Оскар у трьох номінаціях [IMDb].

Нагадаємо, що одним із елементів аналізу кіноадаптації є вивчення іконічних знаків, що передбачає увагу до сюжету та його елементів. Тож, цей фільм має відтворити історію людини, яка, побачивши на власні очі красу, не змогла захоплюватися нею, а захотіла цілком володіти, підпорядкувати. Тому цілком природно, що кінострічка починається з епізоду лову метеликів головним персонажем, що у творі набуває символічного значення [Wyler 1965]. Хобі Клегга адаптується з нешкідливої мініатюри в справжню для викраденої ним дівчини – Міранди. Саме цей епізод готує глядача до сприйняття божевільної цікавості Клегга до Мірнади, що призводить до її викрадення.

Будинок, у якому Клегг зачиняє свою полонянку, показаний саме таким, як у книзі – він виконаний в старому стилі. Режисер підкреслює атмосферу задухи у цьому замкненому просторі. «Задуха», не тільки фізична, а й душевна, є символом усієї першої частини роману, розказаної від імені Клегга його незграбною сухою мовою [Fowles 1963, с. 6-121]. Ця лінія у фільмі відтворена доволі точно, хоча певні моменти ув’язнення дівчини позначені потягом до естетизації жахливого [Wyler 1965].

Варто наголосити на тому, що режисер ігнорує ключовий елемент композиції роману – щоденник Міранди, який слугує важливим інструментом, що

дозволяє зрозуміти психологічний портрет дівчини, її сприйняття світу та внутрішні конфлікти [Fowles 1963, с. 122-264]. Очевидно, це призводить до значного спрощення образу Міранди і втрати глибини її персонажа.

Таким чином, у фокусі режисера опиняється лише щоденник Клегга. При цьому, автори кіноверсії вдаються до перекомпонування першотвору, надаючи йому рис напруженого трилера. Викрадення Міранди оформлене у термінах жанру хоррор. Клегг із крижаним, жорстким поглядом, викрадає дівчину і зачиняє в підвалі свого будинку, причому, мета у нього нестандартна і зовсім незрозуміла глядачу. Зокрема, залишившись віч-на-віч з полонянкою, він повідомляє свої неоднозначні мотиви: "*I want you'd be my guest*" [Wyler, 1965].

Режисер також трансформує сюжетний аспект, пов'язаний із захворюванням Міранди. У романі Клегг є свідком поступового погіршення хвороби героїні і свідомо вирішує не допомагати їй. Таке байдуже ставлення призводить до фатального фіналу – смерті дівчини, що акцентує бездушну, жорстоку сутність Клегга [Fowles 1963, с. 276]. Кінорежисер спростовує цей момент, зробивши смерть головної героїні випадковою: її хвороба виникає досить несподівано, поки Клегг знаходиться у лікарні і не знає про важкий стан Міранди. Так Вільям Вайлер знімає відповідальність Клегга за трагічну долю Міранди, надаючи його образу невинності і перетворюючи персонажа на звичайну жертву обставин.

Отже, дотримуючись конвенцій тогочасного комерційного кіно, Вільям Вайлер трансформує окремі композиційні елементи роману, змінюючи хід подій та взаємодії персонажів, що призводить до спрощення образів Клегга і Міранди. Таким чином, режисер перетворив багатошаровий роман на поверхневий лякаючий трилер позбавлений глибини і внутрішнього психологічного наповнення.

Література

Мищенко Е. Беспокойный талант. Уильям Уайлер. Київ : Мультимедійне видавництво Стрельбицького, 2015. 17 с.

Fowles J. The Collector. Vintage Books, 1998. 283 p.

Internet Movie Database (IMBd). The Collector. Awards. URL : https://www.imdb.com/title/tt0059043/awards/#ev0000003 (дата звернення 9.11.2023).

The Collector [кінофільм] / Реж. W. Wyler.; в ролях: T. Stamp, S. Eggar, M. Washbournel; Columbia Pictures Industries, Inc. 1965. URL: https://www.imdb.com/title/tt0059043/ (дата звернення : 01.11.2023).

ПІКАЛОВ І. М.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Василина К. М.

ПОЕЗІЯ ТЕННІСОНА У ПЕРЕОСМИСЛЕННІ ХУДОЖНИКІВ ПРЕРАФАЕЛІТІВ

Альфред, лорд Теннісон, залишає за собою статус видатного літературного символу дев'ятнадцятого століття. Його ліричні витвори зайняли престижну нішу в історії літератури часів вікторіанської Британії і його внесок у загальносвітовий літературний канон залишається доволі вагомим. Завдяки неперехідній популярності його віршів, Теннісон залишається одним з найчастіше цитованих поетів. Однак, попри широке визнання, доробок Теннісона продовжує викликати інтерес у науковців, відкриваючи простір для подальшого дослідження його поетичної майстерності [Harmoush, p. 4; Stuart, p. 157].

Альфред Теннісон, відомий своїми поетичними образами, справив потужній вплив на художників прерафаелітів, які цінували його детальні описи природи та емоцій. Їхній стиль, протиставлений маньєризму, акцентував увагу на натуралізмі, що було суголосним з такими темами поезії Теннісона, як природа, любов та смерть. Прерафаеліти своїми роботами оприявнили глибокий зв'язок між поезією та образотворчим мистецтвом. При цьому вплив поезії Теннісона на художників прерафаелітів на сьогодні все ще залишається маловідомою сферою досліджень. У цій розвідці у фокус уваги потрапляє поезія «Леді Шалотт» та її візуальні репрезентації у однойменних картинах Елізабет Елеонор Сіддал та Джона Вільяма Вотергауза.

Важливість візуальних інтерпретацій полягає у їх здатності емоційного впливу, поглиблюючи розуміння літературного твору. Художники часто інтерпретують поему через особисту перспективу, змальовуючи певні елементи сюжету, окремі образи, мотиви, бо статичність та наочність живопису унеможливлює передачу усіх нюансів та відтінків, втілених у поетичному слові [Harmoush, p. 10; Stuart, p. 163].

У вихідному тексті поет зображує леді Шалотт, як усамітнену жінку, яка підвладна своїй долі, покірно тче тканину та споглядає світ у віддзеркаленому вигляді. Побачивши сера Ланселота, вона втрачає пильність і пливе у човнику до омріяного Камелота, прокляття наздоганяє її і прекрасна леді помирає. Цей алегоричний і глибоко ліричний вірш знайшов свій відгомін у картинах прерафаелітів, кожний з яких представив своє бачення сутності трагедії, зображеної у поезії.

Наприклад, картина Елізабет Елеонор Сіддал «Леді Шалотт» (1853) [Siddal], оприявнює самотність головної героїні та її покірністю долі. Це полотно робить акцент на сцені перед прийняттям фатального для Леді Шалотт рішення відправитися до Камелоту, ілюструючи наступні слова Теннісона: "*Underneath the bearded barley, // The reaper, reaping late and early, // Hears her ever chanting cheerly, // Like an angel, singing clearly, // O'er the stream of Camelot*" [Tennyson 1859, с. 68]. Підкреслюючи самоту леді Шалотт, художниця таким чином акцентує увагу на ізоляції та обмеженнях, які накладалися на жінок у вікторіанську епоху, що також відображені у тексті Теннісона.

У той же час, у своєму творі «Леді Шалотт» (1888) Дж.У. Вотергауз [Waterhouse] зосереджується на емоційному стані леді Шалотт під час її останньої подорожі до Камелота. Ця картина найбільш повною мірою репрезентує такі рядки Теннісона: "*She left the web, she left the loom// She made three paces thro' the room // She saw the water-flower bloom // She saw the helmet and the plume, // She look'd down to Camelot!*" [Tennyson 1859, с. 63]. Тут молода беззахисна жінка пливе на начебто некерованому човні, по волі хвиль, знову піддаючись злому фатуму. Її тендітна постать у білому вбранні, що символізує невинність та чистоту, виділяється на фоні природного пейзажу. Контрастні кольори оточуючої природи підкреслюють відчай та розгубленість людини, яка опиняється сам на сам із загрозами зовнішнього світу і змиряється зі своєю долею.

Отже, аналізована поема Теннісона надає митцям цікавий матеріал для творчого переосмислення, їй присвячено велику кількість картин, які можуть стати матеріалом для подальших наукових розвідок у межах компаративних студій.

Література

Harmoush M. Tennyson's Vision of Nature. URL : https://www.researchgate.net/publication/287421188_Tennyson's_vision_of_nature#:~:text=,of%20nature%20through%20a%20careful (Дата звернення 05.12.23).

Siddal E. The Lady of Shalott. URL : https://lizziesiddal.com/portal/the-lady-of-shalott/(Дата звернення 01.12.23).

Stuart J. The Concept of Nature in the Poetry of Alfred Tennyson and George Meredith. URL : https://shorturl.at/hmxR2 (Дата звернення 05.12.23).

Tennyson A. *Idylls of the King. URL :* https://www.gutenberg.org/ebooks/610 (Дата звернення 05.12.23).

Waterhouse J. The Lady of Shalott. URL: https://www.tate-images.com/preview.asp?image=N01543&wwwflag=3&imagepos=2 (Дата звернення 04.12.23).

СКАРЖИНСЬКА В. І.
Запорізький національний університет
Наук.кер.: д.ф.н, проф. Торкут Н. М.

"THE PALGRAVE ENCYCLOPEDIA OF GLOBAL SHAKESPEARE" В КОНТЕКСТІ ШЕКСПІРОЦЕНТРИЧНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНОЇ ТРАДИЦІЇ

П'єси та сонети Вільяма Шекспіра визнані шедеврами, що виходять за межі часу та культурних кордонів. Смислова глибина і художньо-естетична неповторність його творів відображена у великій кількості різноманітних джерел, присвячених шекспірівському світу. Серед них коментарі до текстів, наукові статті, рецензії на театральні вистави, монографії, а також енциклопедичні видання. Саме енциклопедії відіграють сьогодні важливу роль у формуванні цілісного уявлення про англійського ренесансного генія та його творчий доробок, надаючи багату інформацію, яка виходить за межі самих текстів. Енциклопедії можна вважати найзручнішим джерелом, що використовується для пошуку потрібної інформації про Шекспіра та його твори.

Залежно від характеру інформації, енциклопедії бувають універсальними, або загальними (які містять інформацію з усіх галузей знань) та спеціалізованими (що репрезентують відомості про окрему галузь знань чи вид діяльності людини) [Українські енциклопедії, с. 61]. За обсягом інформації енциклопедії бувають однотомні й багатотомні; малі і великі. За характером подачі матеріалу можна виокремити алфавітні й тематичні джерела. З огляду на потенційну аудиторію реципієнтів їх можна поділити на вузькопрофесійні і популярні. Найприкметніша особливість світової енциклопедистики початку XXI століття – розвиток електронних енциклопедій.

Однією із шекспірівських енциклопедій, яка набуває сьогодні все більшої популярності у широкого кола реципієнтів є енциклопедія глобальної шекспіріани, підготовлена авторитетним книжково-журнальним видавництвом Пелгрейв - «*The Palgrave Encyclopedia of Global Shakespeare».* Демо-версія цього проєкту знаходиться у вільному доступі в інтернеті, що стимулює і мотивує читача до подальшого ознайомлення із повною версією. Ця енциклопедія побачила світ завдяки титанічній праці двох видатних професорок-шекспірознавиць – Алекси Еліс Джубін (університет Вашингтону) та Еми Вірубалової (Трініті коледж, Дублін). *The Palgrave Encyclopedia of Global Shakespeare* можна справедливо вважати науковим путівником, як для науковців, так і для широкого кола шанувальників Шекспіра.

Цей важливий енциклопедичний проєкт покликаний сприяти знайомству читачів із глобальною шекспіріаною, а також стимулювати поглиблене вивчення окремих тем, пов’язаних із постаттю та творчою спадщиною англійського генія. Енциклопедія висвітлює «життя» творів Шекспіра у 20 та 21 століттях і включає статті присвячені перекладам шекспірівських творів, світовій кіношекспіріані, театральним виставам та найрізноманітнішим репрезентаціям Шекспіра у сучасному світі. Розділена на два великі розділи: "Шекспір і світові культури" та "Шекспір і жанри", вона демонструє розмаїття сприйняття та художніх репрезентацій п'єс Шекспіра у всьому світі. Найяскравішою особливістю енциклопедії є те, що статті до неї створювалися шекспірознавцями із різних країн, у тому числі – і з України.

В цьому інтернет-виданні представлені класичні енциклопедичні статті, які орієнтовані на типову енциклопедичну структуру: назва розділу, афіліація, ключові слова, визначення (вхідного терміну), основний матеріал статті, висновки, перехресні посилання та джерела. Зручна для здійснення наукового пошуку, змістовна за характером представленої у статтях інформації, *The Palgrave Encyclopedia of Global Shakespeare* є важливим довідковим джерелом, яка пропонує сучасний погляд на шекспірівські твори та їх перекладацькі, театральні, інтермедіальні інтерпретації в сучасній культурі.

Література

The Palgrave Encyclopedia of Global Shakespeare. URL: https://meteor.springer.com/globalshakespeare/?id=812&tab=About&mode=ReadPage&entity=6068

Українські енциклопедії : типологія, стиль, функції : монографія / відп. ред. Я. Яцків. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. 150 с.

СТРУКОВА М. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Кравченко Я. П.

ХАРАКТЕРОТВОРЧЕ ЗНАЧЕННЯ ТОПОСУ САДУ У РОМАНІ ДЖЕЙН ОСТЕН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ»

Просторові образи є важливими, змістовно насиченими складниками художньої реальності. Дім, дорога, вокзал, ліс, степ, місто, вулиця, сходи, горище та багато інших – це ті мікротопоси, які в усі періоди розвитку літератури

відіграють особливу роль у смислотворенні художнього тексту. У творчості англійської романістки Джейн Остен топоси часто визначають розвиток сюжетної дії і зображення характерів героїв. Опис місця дії є одним з засобів психологічної характеристики персонажів.

У найвідомішому романі Дж. Остен «Гордість і упередження» велику увагу приділено опису саду в маєтку Пемберлі. Сад – це не лише природне оточення, але і символічний елемент, що впливає на розкриття характерів, визначає сприйняття персонажів, їх настроїв, переживань, емоційних станів.

У маєтку містера Дарсі зображено традиційний англійський живописний сад, наближений до природного вигляду. Такий сад є елементом соціально-культурного престижу господарів, що багато в чому формує їхню репутацію. Авторка подає опис маєтку не від імені оповідача, а через сприйняття Елізабет Беннет. Такий прийом є надзвичайно ефективним, оскільки дозволяє відтворити внутрішні психологічні процеси, що відбуваються у свідомості героїні. Роздивляючись сад, Елізабет розуміє, що господар Пемберлі – людина широких поглядів, здатний до внутрішнього руху: «Його береги не були підкреслено правильними чи неоковирно прикрашеними ... Вперше вона бачила місце, … де краса майже не постраждала від чийогось недоладного смаку» [Остен 2015, с. 71]. Цікаво, що сприйняття саду набуває ціннісної природи: «… Елізабет усвідомила, що бути хазяйкою Пемберлі – це не абищо!» [Остен 2015, с. 72]. Саме у цей момент сюжетної дії відбувається перелом у сприйнятті Елізабет містера Дарсі, який до цього вже викликав її зацікавленість, але негативне упередження заважає дівчині сформувати адекватне уявлення про його справжню гідність.

Відзначимо, що природа саду Пемберлі зображена як красива, але в той же час недосконала. Елізабет зачарована цим природним красивим місцем, і для неї воно є свідченням того, як містер Дарсі сприймає світ навколо себе. Відсутність «недоладного смаку» та натхнення майже неспотвореної природи може віддзеркалювати смак, стриманість та вибагливість містера Дарсі. Усвідомлюються не лише естетичні смаки містера Дарсі, але і його прагнення до вишуканості, природності та гідної репрезентації свого соціального статусу.

Епізод знайомства із Пемберлі доволі динамічний, героїня уважно фіксує простір навколо: «Коли вони переходили до інших кімнат, то ці об'єкти можна було розглядати під іншим кутом зору, але з кожного вікна відкривався чудовий краєвид» [Остен 2015, с. 77]. Ця фраза підкреслює, як зміна точки зору може впливати на сприйняття об'єктів та краєвиду. У контексті роману та характеру містера Дарсі це може вказувати на його багатогранність та можливість розглядати різні аспекти ситуації. Містер Дарсі має здатність широко дивитися на речі, виявляючи глибокий інтелект та обачливість.

Отже, топос саду у романі виявляється важливим сюжетотворчим і смислотворчим елементом, що визначає ступінь розкриття особистості.

Роман Дж. Остен є реалістичним дослідженням звичаїв і суспільства того часу. Але він набув позачасової актуальності, завдяки тим універсальним прийомам розкриття дійсності, які використала письменниця. Одним з таких ефективних прийомів є вплив просторового оточення, яке може бути елементом змістовної психологічної характеристики.

Література

Остен Дж. Гордість і упередження / пер. з англ. Ганни Лелів. Київ: Знання, 2015. 382 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ВАСІЛЬЄВА Е. Є.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О. А.

КОМУНІКАТИВНА ГРАМАТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5 - 7 КЛАСІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Британські вчені наголошують на тому, що найлегше опанувати іншу мову саме в дитячому віці, тож багато батьків залучають своїх діток до вивчення: англійської, французької, німецької, іспанської та інших мов. Не зважаючи на складність, французька мова користується популярністю, однією з її особливостей є надзвичайно важка граматика, наприклад: наявність двох різних способів для утворення займенників для множини, велика кількість неправильних дієслів тощо. Така особливість французької мови породжує чималу цікавість до методики викладання граматики, а саме «комунікативної граматики» [Боряк 2016, с. 39]. Особливістю такого підходу до викладання є те, що учні сприймають граматику не як відірваний від життя матеріал, а як інструмент спілкування. Адже вивчення граматики необхідно для того, щоб школярі могли вільно і впевнено виражати свою думки іноземною мовою. Саме для інтенсифікації формування граматичної компетентності учнів особливого значення набувають методи гейміфікації та персоналізації, інтерактивні вправи на уроках з французької мови, до прикладу такі ресурси: *Wordwall, Islcolllective, Baamboozle, LinguaHouse* та інші.

Середня школа дозволяє викладачу пояснювати певною мірою правила, проте він має керуватись принципом наочності та пам’ятати, що мова засвоюється через комунікацію. Також слід зазначити, що граматика має бути імплантована в усі види мовленнєвої діяльності на уроці, проте зосереджувати увагу слід на формі та змісті. Ми наголошуємо на важливості поетапного навчання, після того як учень засвоїть певне правило, доведе до автоматизму, вчитель має право використовувати творчі завдання комунікативного спрямування, наприклад: складіть діалог та розіграйте його в парах, напишіть есе і таке інше. В цілому, як правило, викладач звертає увагу граматичний матеріал, що знаходиться в тексті або записі аудіо та наголошує на певних особливості його використання, для французької мови, зокрема актуальним є

пояснення регістру того чи іншого явища, слова, фрази. Також дослідники наголошують: «Крім граматичних ігор, вадливу роль у комунікативному методі навчання практичної граматики відіграють метод проєктів, продукт-орієнтований метод (тобто використання інтерпретації художнього тексту і різні форми роботи зі сталими виразами, прислів'ями та приказками» [Будз 2023, с. 156].

Таким чином, проте незакритою вважається проблемою вибору підручника для такого роду діяльності, адже традиційні методи викладання граматики в Україні не адаптовані до комунікативного підходу, вони мають спрямованість на переклад та заучування. Що ж до автентичних підручників, то в них навпаки ми можемо помітити тенденцію відсутності або дуже малої кількості вправ з граматики. Тож, застосовуючи комунікативну граматику в школярів формуються граматичні навички, які складають частину комунікативної іншомовної компетентності школяра.

Література

Боряк Н. О. Комунікативний метод навчання граматики французької мови у вищому навчальному закладі. *Вісник Черкаського університету*. 2016. №16. С. 35–42.

Будз І. Ф., Поченюк Я. В. Комунікативний підхід у навчанні граматики англійської мови. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 27. Том 1. 2023. С. 156–159.

ДОІЛЬНІЦИНА Ю. В.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О. А.

ВИКОРИСТАННЯ ДОДАТКУ *STORY DICE* З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Стрімкий темп розвитку сучасного суспільства постійно визначає нові вимоги щодо організації освітнього процесу. З огляду на реальне життя учнів, яке будується через призму віртуальності, розуміння що інформаційне і технолізоване середовище навчання є комфортним та ефективним. Головним завданням є навчити дітей використовувати пристрої з користю, задля економії часу та якості інформаційного пошуку, розвитку мовленнєвих компетентностей тощо. У нових освітніх програмах для загальноосвітніх шкіл вказується, що використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні іноземним

мовам повинно служити «розвитку навичок орієнтування в сучасному інформаційному середовищі та здобуттю реального досвіду міжкультурного спілкування іноземною мовою за допомогою мультимедійних ресурсів і комп'ютерних технологій для презентації навчальних та практичних завдань» [Ферарі 2015, с. 114]. Використання сучасних технологій та мобільних додатків, як засіб формування лексичної компетенції англійської мови, вивчали такі науковці як Т. Зубенко, Д. Кіган, Н. Рашевська, В. Ткачук, Дж.Тракслер, С. Семеріков, та ін.

Дослідивши та ознайомившись з великою частиною наукових робіт з даної теми, ми можем підсумувати і зазначити те , що проблематика використання та впровадження сучасних технологій та мобільних додатків у процесі вивчення англійської мови та удосконалення комунікативної компетенції залишається й досі недостатньо дослідженою. Нашою метою є розглянути доцільність використання застосунків для організації вивчення іноземних мов, а саме англійської. Лексична компетентність з іноземної мови учнів початкових класів визначає їхню здатність розуміти, використовувати та адаптувати слова та вирази відповідно до рівня їхнього мовленнєвого розвитку. Для розвитку основних аспектів лексичної компетентності відносимо: *основний словниковий запас* (основні слова та фрази, які використовуються для вираження повсякденних ситуацій та потреб); *елементарні слова та вирази* (здатність формулювати прості фрази та вислови для спілкування); *спроможність розрізняти мовні структури* (розуміння базових граматичних правил та структур, які використовуються для складання речень); активне використання слів (здатність активно використовувати нові слова та вирази в усному та письмовому мовленні).

Вчителі іноземної мови в початкових класах спираються на ігрові методики, використання мультимедійних ресурсів та інтерактивних завдань, спрямованих на вивчення лексичних одиниць у зручний та захоплюючий спосіб. При обрані інструментів для формування лексичної компетентності школярів молодших класів, варто звернути увагу на «Story dice» [Story Dice, 2023]. Це дев’ять електронних кубиків, на грані яких нанесено ряд піктограм, що позначають предмет, дію або символ. Загалом додаток має 108 варіантів зображень на кубиках, що разом дають 7 трильйонів можливих комбінацій. Підкидаючи кубики, отримуємо випадковий набір дій і предметів, які можуть стати основою історії. Потрібно підключити фантазію, аби ув’язати частини готового сюжету. Використовуйте додаток у якості генератора ідей під час написання творів та роботи над творчими завданнями. А ще це можете стати цікавою розминкою перед серйозним завданням. Просто запропонуйте дітям

кинути кубики, хвилинку подумати над історією та поділитися нею з усім класом.

Література

Ферарі А. Поняття цифрової компетентності вчителя іноземної мови у освітньому просторі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки,* Вип. №4. 2015. С. 113-116.
Story dice. URL: https://davebirss.com/storydice/index.html

ДУДКА Ю. О.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: д. п. н., проф. Пахомова Т. О.

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ АУДІОКНИГ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

Англійська мова є однією з найпоширеніших мов у світі, а вільне володіння нею вважається престижним та надає перевагу людині під час пошуку високооплачуваної роботи. Основи володіння цією мовою учні вчать ще з перших класів школи, проте при недостатній компетенції викладачів та неправильній подачі матеріалу вони можуть призупинитися у розвитку своїх навичок.

Говорячи про загальну комунікативну компетентність учнів шкіл та студентів, варто згадати про важливість розвитку саме аудитивної компетентності, оскільки на ній базується успішне спілкування з іншими людьми та з носіями цієї мови.

Аудитивна компетентність розвивається шляхом регулярної роботи з аудіозаписами, проте, зазвичай учні та студенти прослуховують саме ті аудіотексти, які додані у навчальну програму, є нецікавими для них і, відповідно – рівень їх мотивації у більшості випадків знаходиться на середньому або низькому рівні, не кажучи про те, що у багатьох здобувачів освіти під час аудіювання у класі погіршується емоційний стан, підвищується рівень стресу і отримувана інформація засвоюється неповноцінно [Новоградська-Морська 2014, с. 35]. З метою підвищення рівня мотивації та зацікавленості студентів доцільним є використання аудіокниг сучасних художніх творів, теми і проблеми яких є актуальними у наш час, а тому викликають певну реакцію у реципієнтів [Harmer 2007, с. 303].

При відборі тексту необхідно врахувати якість озвучування, професіоналізм диктора, рейтинг книги та відгуки, які допоможуть зрозуміти, чи підходить обраний твір для опрацювання. Книги, написані носіями англійської мови можуть виявитися складними для розуміння студентам, які не володіють мовою досконально, тому вони є корисним навчальним матеріалом, але потребують додаткової роботи для повного їх розуміння [Трибуханчик 2001, с. 16-22]. Так, перед роботою безпосередньо з текстом, студент має підготуватися до самого процесу аудіювання, набути необхідні фонові знання, спробувати передбачити зміст та смисл тексту, ознайомитися з його композицією.

Під час аудіювання студент навчається критично осмислювати текст, вчить нову лексику та набуває здатності розпізнавати її і найголовніше – навчається рефлексії, критиці тексту та розвиває навички комунікації шляхом обговорення почутого [Скляренко 1992, с. 45]. До того ж, робота з текстом, що належить іншій культурі розвиває естетичний смак студента, соціокультурну компетентність та допомагає набути нового досвіду.

Література

Новоградська-Морська Н. А. Навчання майбутніх маркетологів професійно орієнтованого аудіювання з використанням автентичних англомовних відеофономатеріалів : дис. … канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2014. 228 с.

Скляренко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов. *Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов* : зб. наук. пр. Київ, 1992. С. 9–14.

Трибуханчик А. М. Стилістика англійської мови (для заочного відділення) : навч. посіб. Ніжин, 2001. 100 с.

Harmer J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education Limited, 2007. 448 p.

ЖИТНІКОВА А. А
Запорізький національний університет
Наук.кер.: к.п.н, доц. Борін К. А.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ІГОР В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Актуальність теми дослідження полягає в досліджені різних застосунків, які могли б бути корисними для проведення уроків з іноземних мов в умовах дистанційного навчання, а також аналізуванні їх переваг і недоліків. З цієї причини нами було обрано ігрові платформи у якості об’єкта, а в якості

предмету дослідження – інтерактивні ігрові завдання. Метою дослідження є аналіз переваг та недоліків використання інтерактивних завдань при вивченні іноземних мов. Емпіричний матеріал складається із 3 онлайн ресурсів для інтерактивних ігор.

Протягом останніх декількох років, дистанційне навчання стало одним із провідних елементів, як системи середньої освіти, так і системи вищої освіти багатьох країн. Великий вплив на актуальність віддаленого навчання був зумовлений розвитком інформаційно-комунікативних технологій, а також чинником популяризації стала пандемія COVID-19.

Дистанційне навчання та використання різноманітних платформ стають все більш поширеними явищами в сучасному освітньому просторі. Використання інтерактивних ігор при вивченні іноземних мов робить навчання не тільки цікавішим та ефективнішим, а й також сприяють стимулюванню креативності і критичного мислення учнів. Говорячи про онлайн ресурсів для інтерактивних ігор, ми можемо виділити такі ресурси, як: *Gimkit, Genially, Memrise*. Ці ресурси спрямовані на розвиток різних аспектів мовлення.

Так, говорячи про *Gimkit,* ми можемо сказати, що цей ресурс спеціалізується на гейміфікації. Ресурс підходить для проведення контролю знання та перевірки вивченого матеріалу, адже кожен учень, може виконувати завдання у встановлених рамках часу, пристосовуючи темп роботи до власних можливостей, при цьому викладач може вільно керувати часом цих завдань [Братель 2021, с. 304].

Сервіс *Memrise* спеціалізується на ефективному вивченні слів та фраз, за допомогою повторень та адаптивних методів навчання, ресурс допомагає розширити словниковий запас. Крім того, платформа має великий вибір різних мов для вивчення. Великим мінусом є обмежена можливість інтерактивних ігор, яка обмежується різноманітними вправами на закріплення слів.

Сервіс *Genially* спеціалізується на створенні візуальних матеріалів для навчання, різних інтерактивних презентацій, постерів, інфографіків та іншого. Платформа має багато інтерактивних візуальних матеріалів з використанням анімації та кнопок, що робить завдання цікавішими.Але *Genially* має обмеженість безкоштовної версії, тобто деякі інструменти та опції доступні лише в платних планах.

В результаті нашого дослідження ми виявили як переваги, так і недоліки використання поданих сервісів для створення інтерактивних ігор. Ми побачили перспективи у подальшому використання інтерактивних ігор в умовах дистанційного навчання.

Література

Братель О. М. Онлайн-ресурси для підтримання уваги та мотивації на заняттях. *Maritime security of the Baltic-Black sea region: challenges and threats.* 2021. С. 302-304.

КОЗИРЯЦЬКА Л. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Пінчук Л. М.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (З ДОСВІДУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ)

На сучасному етапі модернізації освітньої галузі питання пошуку ефективних форм, методів і засобів організації дистанційного навчання англійської мови є особливо актуальними. Час вимагає широкого впровадження інноваційних технологій у навчальний процес задля досягнення основної мети навчання іноземних мов у середній школі – формування і розвитку комунікативної культури школярів.

Мета нашого дослідження – визначити особливості використання ігрових технологій на онлайн-уроках англійської мови.

Під час педагогічної практики у 7 класі гімназії № 71 м. Запоріжжя ми працювали з підручником англійської мови, який було розроблено для уроків за традиційною системою навчання. Але ситуація останніх років змусила школи перейти на дистанційну форму навчання, тому, на наш погляд, необхідно було доповнити матеріал шкільного підручника онлайн іграми для підвищення мотивації та зацікавленості учнів у вивченні англійської мови. Використання ігор допомагає активізувати інтерес, уяву, креативність. Ігри сприяють закріпленню набутих знань і застосуванню їх на практиці, а отже, допомагають учням побачити та оцінити результати навчання, що є додатковим стимулом для подальшого опанування іноземною мовою [Панова 2017, с. 77].

З цією метою ми використовували освітні онлайн ресурси, на яких представлено багато цікавих ігрових завдань з різною тематикою, і за допомогою яких можна створювати власні ігрові завдання для активізації лексичного і граматичного матеріалу за виучуваними темами. Це, наприклад, освітні онлайн-платформи *Jamboard, Wordwall, LearningApps, Quizzlet, Quizzes* та ін., які допомагають здійснювати комплексний підхід до навчання мовного матеріалу, адже вони містять велику кількість різноманітних завдань для навчання англійської мови. Це можуть бути онлайн картки з новими словами і

ігрові вправи з їх використанням; або завдання на співвіднесення картинки і тексту, на встановлення відповідності; пошук лексичної пари; завдання на класифікацію, розподіл текстових елементів на відповідні групи. Це можуть бути завдання на відновлення правильної послідовності; на заповнення пропусків; відновлення коректного порядку фрагментів тексту [Google Jamboard].

Освітні онлайн платформи пропонують велику кількість кросвордів, навчальних ігор, тестів, вікторин, аудіо та відео контент. Учні можуть створювати власні картинки для вивчення нових слів, користуватися готовими шаблонами-ілюстраціями, інструментами для інтерактивного голосування, створення власного блокнота і так званої "карти пам'яті" [Wordwall].

Таким чином, особливості використання ігрових технологвй на уроках англійської мови полягають у створенні сприятливої доброзичливої атмосфери на уроці, що особливо важливо під час навчання у стресових умовах сьогодення. Впровадження сучасних інформаційних технологій дозволяє педагогам якісно змінити зміст, методи і форми навчання. Освітні онлайн платформи не тільки підвищують рівень володіння іноземною мовою, а й розвивають творчий потенціал і розумову активність учнів, поглиблюють інтелектуальні можливості учнів в інформаційному просторі, а також сприяють гуманізації процесу навчання і підвищенню його якості на всіх щаблях освітньої системи.

Література

Панова Л. С. Ігри в навчанні іноземних мов. Київ : Освіта, 2017. 64 с.
Google Jamboard: можливості для дистанційного навчання. URL: https://vseosvita.ua/news/google-jamboard-mozhlyvosti-dlia-dystantsiinoho-navchannia (дата звернення: 19.11.2023).
Wordwall : Створюйте кращі уроки швидше. URL: https://wordwall.net/uk (дата звернення: 29.11.2023).

КОНОНЕНКО О. А.
Запорізький національний університет
Наук. кер: к. пед. н., доц. Надточій Н.О.

МОДЕЛЬ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ CLIL У МОЛОДШИХ КЛАСАХ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ

Технологія CLIL (предметно-мовне інтегроване навчання) останнім часом набирає все більшої популярності у викладанні англійської мови; це вивчення

англійською мовою всіх або декількох предметів шкільної програми. Можливість застосовувати англійську мову не тільки під час уроків англійської створює реальну ситуацію спілкування та підвищує мотивацію її вивчення, допомагаючи учням розвивати мовні та предметні навички одночасно [Coyle].

CLIL не тільки дозволяє ефективно спілкуватися використовуючи іноземну мову у різних сферах життя і вдосконалює всі мовні навики. Цей підхід розвиває критичне мислення, творчий потенціал, підвищує мотивацію учнів та їх самооцінку. Також варто відзначити, що технологія CLIL виділяється на тлі інших підходів до навчання. Її інтегративний підхід дає учням можливість не просто вивчати мову, але й застосовувати її в реальних контекстах. Це створює більш змістовне та цікаве навчальне середовище, що сприяє активному залученню та мотивації учнів.

Однією із стратегій інтегрованого навчання є скаффолдинг. Скаффолдинг передбачає поступове зменшення підтримки, оскільки студенти стають здатними самостійно справлятися з роботою. Матеріал вводиться по черзі, вчитель контролює процеси і реакції учня, привертає і утримує увагу учня, мотивує, при необхідності пояснює і демонструє матеріал по темі вивчення. Для ефективного використання технології CLIL в початковій школі на уроках математики необхідно враховувати кваліфікацію викладача, комплексний підхід, адаптацію учня до рівня і створення мовного середовища.

Модель застосування технології CLIL:

- планування уроку з урахуванням інтеграції математичних тем і вивчення іноземної мови;
- використання інтерактивних інструментів: використання сучасних технологій, відеороликів та інтерактивних вправ для забезпечення активності учнів;
- використання формуючих та цілісних оцінок для визначення рівня розуміння математичних понять та володіння іноземною мовою.

Для успішного впровадження CLIL важливо створити навчально-методичний комплект, що включає:

- керівництво для вчителя з методиками, прикладами уроків і порадами щодо ефективного використання технологій CLIL;
- матеріали для учнів: інтерактивні завдання, відеоролики, ігри, які стимулюють інтерес і допомагають засвоювати математичний і лінгвістичний матеріал.
- онлайн-ресурси: віртуальні платформи та інші ресурси для покращення доступу до додаткових матеріалів та ігрових елементів.

Використання технології CLIL на уроках математики в початковій школі є ефективним способом сприяння якісному засвоєнню математичних понять і розвитку мовних навичок учнів. Важливо приділяти достатню увагу розробці

педагогічних умов для успішного впровадження CLIL в освіту, моделювання уроку, вивчення результатів, педагогічному та методичному супроводу.

Отже, технологія CLIL – це дієвий підхід, який об'єднує навчання мови та предметного матеріалу, сприяє розвитку критичного мислення та мотивації учнів. Вона виділяється серед інших підходів своєю інтегративністю та акцентом на реальність навчання.

Література

Coyle D, Hood P, Marsh D. CLIL : Content and Language Integrated Learning. URL : https://www.cambridge.org/core/books/clil/C36239D3E9D839D7B1EE3C8002EB644B (дата звернення: 06.12.2023).

ЛОПАТЧЕНКО Д. Г.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Каніболоцька О. А.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасні дослідження показують, що вивчати іноземну мову найкраще: по відеоматеріалах; слухаючи пісню англійською, покращуєте свою вимову й інтонацію, запам'ятовуєте нові слова і вирази, а візуальний ряд створює контекст і допомагає краще все це запам'ятати; в піснях зустрінеться величезна кількість популярних ідіом і сталих виразів, нової лексики, скорочень; музичні відео допоможуть зняти стрес і засвоїти англійську мову більш неформальним і веселим способом. Одним із ефективних засобів вивчення іноземної мови, який характеризується сильним психофізіологічним впливом, є музика. У роботах Н. Білоножко, О. Карпенко, О. Кирпичникової, Г. Синькевич, К. Біер, Д. Гріффі, Т. Мерфі, Дж. Хармера та ін. розглядається використання віршовано-пісенних матеріалів у вивченні іноземних мов. Використання пісень на заняттях з англійської мови сприяє зняттю страху в процесі вивчення англійської мови, психологічного бар’єру; отриманню емоційного задоволення; формуванню у студентів фонетичних, граматичних, лексичних знань, навиків аудіювання, говоріння, читання та письма; розширенню країнознавчих знань майбутніх філологів; ознайомленню зі стилем мовлення носіїв англійської мови. чим саме корисне прослуховування пісень англійською мовою [Вергунова 2018, с. 107].

При використанні пісень методика зосереджує етапи формування мовних знань та етапи формування комунікативних умінь: *ознайомлювальний* (повідомлення слухачам інформації про знання, структуру, функції мовного

матеріалу (звук, граматична структура, лексична одиниця); *тренувальний* (автоматизація знань, що передбачає впровадження некомунікативних вправ (відповіді на запитання, самостійну розробку запитань, ситуації, переклад пісень з англійської мови на українську та навпаки); *комунікативні вправи* (спонтанне усне/писемне/монологічне або діалогічне мовлення). У рецептивних видах діяльності (аудіюванні та читанні) з використанням пісень є такі етапи формування умінь: *інтродукційний* (має місце до початку прослуховування пісні (читання її тексту); *рецептивний* (сприймає пісні на слух або зорово); *аналітичний* (аналіз змісту пісні) [Вергунова 2018, с. 107].

Сучасні технології допомагають зробити пісню ефективним інструментом формування іншомовної комунікативної компетентності студентів мовних спеціальностей. Корисними стають наступні сайти та додатки: *Lyrics Training* (вивчення англійських слів та словосполучень на основі популярних пісень); *ESOL Courses* (безкоштовні уроки на основі музичних відео); *Multimedia-English* (добірка уроків з музичними кліпами); *English Language Centres* (кожен урок пісні містить декілька вправ: тести, заповнення пропусків, загальну перевірку розуміння тексту)

Таким чином, завдяки звичайному прослуховуванню пісень відбувається активний розвиток вимови й інтонації, запам'ятовування нових слів і виразів; а візуальний ряд створює контекст і допомагає краще все це запам'ятати.

Література

Вергунова В., Попсуй А.. Музичне мистецтво як засіб реалізації міжкультурного підходу у процесі вивчення іноземної мови. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка* / [ред. В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2018. Вип. 20. Т. 1. С. 106–111.

МАНОЙЛО А. Р.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Борін К. А

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОНЛАЙН-ІГОР НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що методи викладання перебувають в постійному розвитку, так само як і змінюються способи

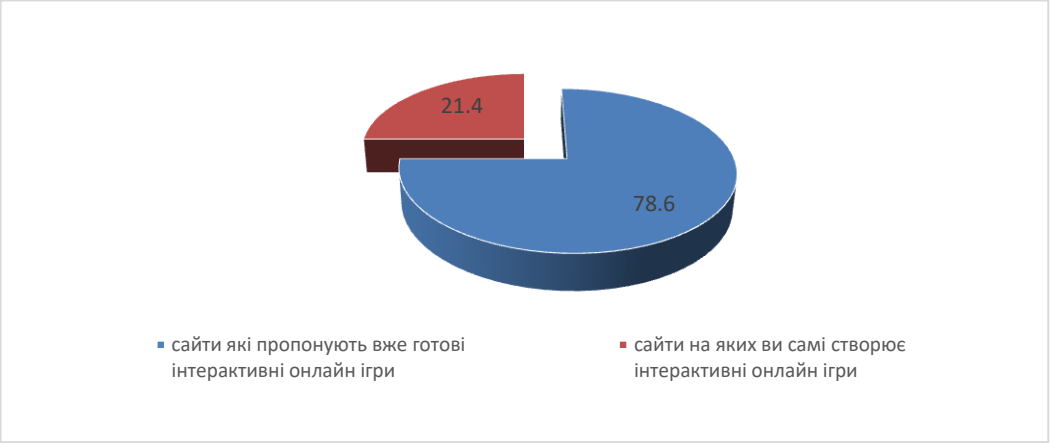
засвоєння матеріалу. Саме тому нами було обрано у якості об’єкта сервіси для створення онлайн-ігор, а предметом дослідження є інтерактивні ігри. Саме аналіз використання інтерактивних онлайн-ігор на заняттях з іноземної мови виступає у якості мети дослідження. Емпіричний матеріал складається із 10 онлайн ресурсів для інтерактивних ігор.

Сучасні умови вивчення та викладання мов вимагають від викладачів більшої гнучкості та творчості, ніж будь-коли раніше. Викладачам дуже складно зберегти зацікавленість студентів у навчанні, і це вимагає пошуку нових форматів навчання, саме таким стали інтерактивні онлайн-ігри. Якщо розглядати визначення терміну інтерактивні ігри, то ми можемо побачити, що більшість з них є доволі схожі між собою. На нашу думку, більш точне визначення дає Сідун Т. І. На її думку інтерактивні ігри – це спеціальна форма організації навчальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету: створити комфортні умови навчання [Сідун 2020]. Нам здається доречним визначити головні переваги інтерактивних онлайн-ігор. На думку науковця Бойко Н. І., їх перевагами є те, що гейміфікація робити процес вивчення англійської мови яскравим та цікавим; в процесі гри матеріал запам'ятовується легше; під час гри з'являються додаткові позитивні емоції, які покращують процес запам’ятовування та мотивацію [Бойко 2020, с. 2].

Аналіз онлайн ресурсів с інтерактивними іграми дає нам змогу поділити сайти на дві категорій: сайти, які пропонують вже готові інтерактивні онлайн ігри, до таких відносяться, BBC Languages, Memrise та інші, та сайти, на яких вчитель сам створює інтерактивні онлайн ігри, наприклад Learnhip, Kahoot!, Quizlet, LearningApps, Edpuzzle та інші. Провівши опитування серед вчителів, можемо побачити, що майже 79% частіше використовують сайти, які пропонують готові інтерактивні онлайн ігри (Рис. 1).

Рисунок 1.

Відсоткове співвідношення використання різних типів сайтів

З опитування ми побачили, що найпопулярнішими сервісами з інтерактивними онлайн іграми є Kahoot!, Quizlet, BBC Languages.

Проведемо аналіз найпопулярніших сервісів. Так, Kahoot! – це інтерактивний ресурс, який включає завдання для навчання таких видів мовленнєвої діяльності, як читання та письмо. Quizlet – це сервіс, який спрямований на вивчення нової лексики. Сервіс BBC Languages надає готові ігри, які спрямовані не тільки на читання та письмо, але також включає в себе ігри, спрямованні на розвиток аудіювання. Платформа LearningApps надає велику кількість шаблонів для створення ігор, які можуть бути спрямовані на усі види мовленнєвої діяльності. ESL Games World включає в себе, як готові ігри, так і шаблони на їх створення, які також можуть бути спрямовані на усі види мовленнєвої діяльності. Бачимо, що є багато сервісів з інтерактивними онлайн іграми, які використовуються для розвитку таких видів мовленнєвої діяльності як читання, аудіювання та письмо, але дуже мало сервісів на розвиток говоріння.

У результаті дослідження ми виявили, що використання інтерактивних онлайн ігор є популярним методом на заняттях з іноземної мови. Ми визначили дві категорії онлайн ресурсів з інтерактивними іграми та провели аналіз популярності різних категорій та сервісів серед репетиторів та вчителів.

Література

Бойко Н. І. Гейміфікація на уроках англійської мови. *Житомирщина педагогічна* № 4 (20). 2020. С. 1-7.

Карпа І. Використання online-ресурсів при вивченні англійської мови студентами ВНЗ. *Молодь і ринок*. 2013. Вип. 2. С. 62-65.

Сідун Т. Інтерактивні ігри на уроках англійської мови. *Освітній проект «На Урок» для вчителів*. URL: https://naurok.com.ua/interaktivni-igri-na-urokah-angliysko-movi-200657.html (дата звернення: 11.11.2023).

СЕЛІН А. С.
Запорізький національний університет
Наук. кер.: к.п.н., доц. Борін К. А.

ТІКТОК ЯК ПЛАТФОРМА ПУБЛІКАЦІЇ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що TikTok як соціальна мережа все частіше стає платформою не тільки для розважального, але і освітнього контенту. Більшість викладачів та онлайн-шкіл піклуються про

просування власного бренду шляхом публікації короткого освітнього контенту.

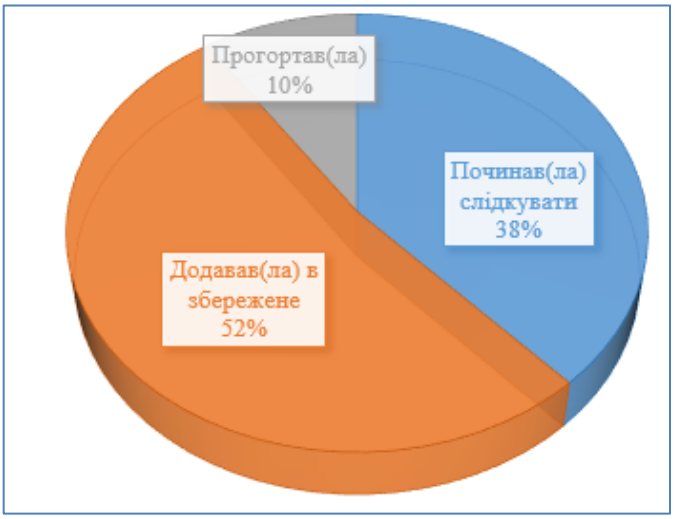
Відповідно до теми об'єктом дослідження обрано платформу TikTok, а предметом дослідження можливості цієї платформи, щодо створення освітнього контенту. Метою дослідження є проаналізувати можливості створення освітнього контенту викладача іноземної мови на платформі TikTok**.**

Платформа TikTok, сутність якої полягає в розміщені відеороликів від 15 до 60 секунд та формат якої більше підходить для інформаційно-розважального контенту, вже давно перестала бути простором виключно розважальним. Щодня зростає кількість акаунтів, що створені для маркетингового просування чи навіть публікації освітнього контенту. Відомі особистості вкладають уривки своїх платних зустрічей, тренінгів або порад для залучення аудиторії [D'Souza D]. За останніми даними Wallaroomedia, понад 5 мільйонів підприємств активно користуються TikTok. Ми вирішили розглянути можливості цієї платформи для створення блогу викладача іноземної мови та інструментів публікації освітнього контенту TikTok Statistics.

Нами було проведено опитування, аудиторією було обрано студентство, щодо освітнього контенту в популярних соціальних мережах. За результатами опитування, 100% опитуваних мали досвід використання освітнього контенту в соціальних мережах, таких як Instagram, Telegram, TikTok. Понад 66% стикалися з освітнім контентом саме на платформі TikTok. Відповіді на питання щодо взаємодії з цим контентом проілюстровано на діаграмі (Рис.1).

Рисунок 1

Взаємодія з освітнім контентом

Як ми можемо побачити, більшість користувачів лише додає в збережене публікацію, хоча понад 35% підписуються на автора контенту. Понад 52% вважає, що подібний контент впливає на володіння іноземною мовою, а 47% вважає, що він може вплинути.

Одним з поширених форматів відео для вивчення іноземної мови в TikTok є доповнення діалогу. Існує два варіанти цього елементу: у першому викладач промовляє лише свої репліки (з субтитрами) та робить паузи для реплік глядача, у другому – в субтитрах іншим кольором відображаються репліки, як необхідно прочитати глядачу. Гумористичним та популярним є формат «correct-incorrect», в якому викладач генерує діалог з найпоширенішими помилками та виправляє їх, обов'язково з субтитрами та звуковими ефектами неправильного вибору.

Для іноземних мов, що мають декілька діалектів, зазвичай використовують відеоформат, де під прапорцями країн викладач пояснює варіанти цих слів або їх вимову, наприклад: sweater(америк.)-jumper(брит.). Дуже поширеним є використання стікерів у відео, з питанням «Чи можеш ти назвати це німецькою/англійською?» або «Опиши, що зображено на стікері». Після пояснення завдання, викладач пропонує слово або опис (прикметник, дієслово), який відповідає стікеру.

Отже, ми дослідили чотири найпоширеніших формати використання платформи TikTok для освітнього контенту викладача іноземної мови. Ця платформа надає багато можливостей, тому наше дослідження може бути основою для подальшого розгляду всіх можливих форматів використання цієї платформи. Перспективним в умовах глобалізації може бути аналіз формування особистого бренду викладача в соціальних мережах, на прикладі TikTok.

Література

D'Souza D. TikTok: What It Is, How It Works, and Why It's Popular. *Investopedia*. URL : https://www.investopedia.com/what-is-tiktok-4588933 (дата звернення : 07.11.2023).

TikTok Statistics – Everything You Need to Know [Nov 2023 Update]. Wallaroo Media. URL : https://wallaroomedia.com/blog/social-media/tiktok-statistics/ (дата звернення: 07.11.2023).

СОЛЯНИК Я. Є.
Запорізький національний університет
Наук. кер: к. п. н., доц. Надточій Н. О.

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

Вивчення іноземної мови у коледжі є ключовим пунктом у кожній навчальній програмі. У сучасному світі володіння іншими мовами є значущим

фактором під час пошуку роботи та кар'єрного зростання. Для студента вміння спілкуватися мовою інших країн розширює світогляд, надає можливість контактувати з різними культурами і відчиняє шлях до численних перспектив у майбутньому.

Для успішного володіння іноземною мовою студент має володіти іншомовною комунікативною компетенцією. Це вміння ефективно взаємодіяти з носіями іншої мови, керуючись культурними нормами та традиціями [Ніколаєва 2011, с. 91–96]. ЇЇ загальноприйнятими компонентами вважаються лінгвістична, соціолінгвістична (знання та уміння, які необхідні для використання мови в певних соціальних ситуаціях) та прагматична компетенції (дискурсивна (знання про організацію та укладання), функціональна (використання у комунікації)), котрі були запропоновані у класифікації Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [ЗРМО 2003, с. 163–192].

Для формування і розвитку цих компетенцій у коледжі, звичайних навчальних ресурсів не вистачає. Матеріали, що містяться у підручниках, зображують нереальний стиль спілкування і відрізняються від того, як спілкуються справжні люди в повсякденних ситуаціях. Для уникнення цього недоліку варто застосовувати автентичні матеріали, котрі описують реальні ситуації та не були спеціально створені для навчальних цілей.

Для студентів коледжу, котрі вже мають певний рівень знань іноземної мови, доцільним є використання таких відеоматеріалів, адже вони містять різноманітні мовні засоби, акценти, спеціалізовану лексику, ідіоми. Вони привертають увагу студентів за допомогою насичених зображень, а правильно підібраний матеріал може збільшити мотивацію до навчання.

Правильно підібрані відеоматеріали для занять іноземної мови у коледжі мають відповідати таким критеріям [Пшеняннікова 2012, с. 5]: 1) відповідність рівню знань студентів; 2) відповідність віковим особливостям студентів; 3) відповідність темі та цілям заняття; 4) лаконічність.

Окрім пошуку та підбору належних автентичних відеоматеріалів, для ефективного застосування, викладачу необхідно поділити роботу над ними на три етапи [Гудима, Слодиницька 2023, с.108-109]. На ***підготовчому етапі*** (до перегляду) необхідно усунути будь-які труднощі, які можуть виникнути: пояснити суть завдання, а також особливості матеріалу який буде переглянуто (підготовка студентів до завдання – поєднати термін та його визначення, обговорити назву відео, вирішить кросворд на тему, здогадайтесь про що буде відео). На ***етапі безпосередньої роботи*** (при перегляді та виконанні вправ) викладач має звертати увагу на мовну та немовну поведінку героїв відеоматеріалу, виділяти особливості іншомовного спілкування (активне

сприйняття, розуміння та аналіз вмісту відео, вставте пропущені слова, дайте відповідь на запитання, розставте у правильному порядку, запишіть слова які пов'язані з певним героєм відео). На ***останньому етапі*** (після перегляду) необхідно позитивно оцінити роботу студентів, адже це стимулюватиме їх до навчання (активізацію та закріплення знань, аналіз та обговорення вмісту відео, дайте власну думку, створіть речення з новими словами, перекажіть відео або напишіть лист герою).

Автентичні відеоматеріали дають змогу розвивати усі компоненти іншомовної комунікативної компетенції [Конопляник 2016, с. 92–93]. Вони розширюють словниковий запас, поліпшують навички аудіювання та вимови, закріплюють граматичні знання тобто формують лінгвістичну компетенцію. Відеоматеріали допомагають у формуванні уявлень про культурні особливості та специфіку поведінки носіїв мови тобто формують соціолінгвістичну компетенцію. І також вони показують справжні комунікативні ситуації, поглиблюють знання у професійних темах тобто формують прагматичну компетенцію.

Використання автентичних відеоматеріалів є ефективним засобом розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів коледжу, який дає можливість не лише покращувати вміння висловлюватися та мовні навички, але й занурюватись у реальні ситуації використання іноземної мови.

Література

(ЗРМО) Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання. Наук. ред. українського видання д. п. н., проф. С. Ю. Ніколаєва. Київ. 2003.-273с.

Гудима Г. Б., Слодиницька Ю. Р. Використання автентичних матеріалів на заняттях з англійської мови у закладах вищої освіти. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Випуск 27. Том 1.

Конопляник Л. М., Коваленко О. О. Використання автентичних відеоматеріалів для формування іншомовної професійної комунікативної компетентності майбутніх інженерів. *Вісник Національного авіаційного університету*. *Серія: Педагогіка, Психологія*. 2016. № 9. С. 90–96.

Ніколаєва С. Ю. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : Курс лекцій (схеми і таблиці) 2011. 338 с.

Пшеняннікова Н. О. Використання відеофільмів на уроках англійської мови *Науковий вісник Донбасу*. 2012. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_1_13 (дата звернення: 04.12.2023).

ШТЕФАНЮК В. В.
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка
Наук. кер.: к.ф.н., доц. Криницька Н. І.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ (У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ)

Тема викладання німецької мови як одного з інструментів інтеграції українських учнів до освітнього середовища країни перебування активно набуває популярності серед зарубіжних науковців та керівників освітнього процесу. Актуальність цих досліджень пов'язана з великою кількістю біженців, з-поміж яких більше 200 тис. навчаються у закладах Німеччини.

У німецьких школах використовують кілька моделей навчання, які можна розділити на дві групи. Перша – роздільне навчання новоприбулих учнів у невеликих (до 15 осіб) класах: Förderklasse, Internationale Klasse, Vorkurse über Auffangklasse, Willkommensklasse. У початковій школі це 10 годин на тиждень, у середній – 20 годин німецької мови на тиждень. Дослідники відмічають як недолік відсутність комунікації з однолітками-носіями мови, неоднорідність класів з точки зору віку і рівня мовних знань, постійний приплив нових учнів, а також відсутність мовної підтримки після переходу до звичайних класів. Навчання у таких класах триває від 6 до 18 місяців. Друга – інтегративні моделі, коли новоприбулі учні інтегруються в існуючі класи, відвідують регулярні заняття, де мова навчання – німецька. Вони також беруть участь у заняттях з іноземних мов, спорту, музики та мистецтва. Школа вирішує питання пропорції спеціалізованих уроків німецької мови залежно від індивідуального початкового рівня кожного учня. Перевага полягає в безперервності навчання та соціальної інтеграції учнів у звичайний класний колектив. Як недолік дослідники відмічають менш інтенсивне просування німецької мови як мови навчання [SWK 2022].

Немає достовірних результатів щодо того, яка з цих моделей досягає кращих результатів. У першому варіанті після переходу до звичайного класу необхідна безперервна підтримка німецької мови в наступні роки. В інтегративній моделі відчуття приналежності до школи здається більш вираженим, не було виявлено відмінностей для інших показників психологічної адаптації [SWK 2022]. Успішне оволодіння мовою буде залежати від якості та кількості уроків мови.

Мій досвід роботи з українськими учнями, які проходили навчання за

інтегрованою моделлю (разом з німецькими дітьми), показав важливість практико-орієнтованого підходу. У перші дні важливо було організувати найпростішу комунікацію учня з учителем і однокласниками (розуміння завдань і вимог вчителя, можливість висловити свої потреби). У цих умовах учні могли одразу використати отримані знання та навички. Під час навчання поповнювався словниковий запас, який допомагав учням саме в цих питаннях. Позитивні результати показав метод кейсів, коли створювались моделі з повсякденного життя. Практико-орієнтовне навчання мало позитивний психологічний вплив на дітей: певні досягнуті результати сприяли підвищенню впевненості учнів, приносили задоволення від досягнення конкретних цілей. На здатність швидко оволодіти мовою впливає й загальноосвітній рівень. Більш впевнено себе почували учні, які добре володіють англійською мовою. Отже, практика підтверджує висновки Т. Нойгебауер, що двомовність багатьох українських учнів є значною перевагою у вивченні наступних мов [Neugebauer 2023].

Разом з тим необхідно враховувати негативний вплив війни на психологічний стан біженців, їх мотивацію, адаптацію та інтеграцію у шкільну систему та систему професійної освіти. Учні та сім'ї потребують постійної психосоціальної та психотерапевтичної підтримки.

Література

Neugebauer T. Schulische Förderung traumatisierter junger Menschen unter Berücksichtigung der Mehrsprachigkeit Ukrainisch – Russisch. *SlavUn*. 2023(1). DOI: https://doi.org/10.20377/slavun-6.

Ständige Wissenschaftliche Kommission der Kultusministerkonferenz (SWK) [Hrsg.]: Unterstützung geflüchteter Kinder und Jugendlicher aus der Ukraine durch rasche Integration in Kitas und Schulen. Stellungnahme der Ständigen Wissenschaftlichen Kommission der Kultusministerkonferenz (SWK). Bonn : SWK 2022, 28 S. DOI: 10.25656/01:26114.

Наукове видання

Різдвяні студентські наукові читання:

Vita in lingua:

Матеріали ІІ Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

(Запоріжжя, 8 грудня 2023 р.).

Відповідальний за випуск: Залужна М. В.

Коректор: Солодченко І. В.